

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA PRÁVNICKÁ

DIPLOMOVÁ PRÁCE

**Stadia trestního řízení s přihlédnutím ke vztahu
přípravného řízení a hlavního líčení**

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „*Stadia trestního řízení s přihlédnutím ke vztahu přípravného řízení a hlavního líčení*“ zpracovala sama. Všechny použité prameny a informace jsem citovala v poznámkách pod čarou, a také jsem je uvedla v seznamu použitých pramenů a literatury.

V Plzni dne 18. března 2019

.....
Karin Gurecká

Poděkování

Mé poděkování patří JUDr. Simoně Stočesové, Ph.D. za odborné vedení, cenné rady, trpělivost a ochotu, kterou mi v průběhu zpracování diplomové práce věnovala.

Obsah

Úvod.....	9
1. Nástin historického vývoje trestního řízení v českých zemích	10
1.1 Vývoj trestního řízení do roku 1950	10
1.1.1 Trestní řád z roku 1873 (č. 119/1873 Sb.)	10
1.2 Vývoj trestního řízení do roku 1960	10
1.2.1 Trestní řád z roku 1950 (č. 87/1950 Sb.)	10
1.2.2 Trestní řád z roku 1956 (č. 64/1956 Sb.)	11
1.3 Vývoj trestního řízení do roku 1989	12
1.3.1 Trestní řád z roku 1961 (č. 141/1961 Sb.)	12
1.3.1.1 Novela z roku 1965 (č. 57/1965 Sb.)	12
1.3.1.2 Novela z roku 1969 (č. 149/1969 Sb.)	13
1.4 Vývoj trestního řízení od roku 1990 do roku 2011	13
1.4.1 Novela z roku 1990 (č. 178/1990 Sb.)	13
1.4.2 Novela z roku 1991 (č. 558/1991 Sb.)	14
1.4.3 Novela z roku 1993 (č. 292/1993 Sb.)	14
1.4.4 Novela z roku 1995 (č. 152/1995 Sb.)	15
1.4.5 Novela z roku 2001 (č. 265/2001Sb.)	16
1.4.6 Zákon č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže	17
1.4.7 Novela z roku 2004 (č. 539/2004 Sb.)	17
1.4.8 Novela z roku 2011 (č. 348/2011 Sb.)	18
1.4.9 Zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim.....	18
2. Pojem a základní zásady v trestním řízení.....	18
2.1 Pojem, účel a předmět trestního řízení.....	19
2.1.1 Pojem	19
2.1.2 Účel	19
2.1.3 Předmět	20
2.1.3.1 Předběžné (prejudiciální) otázky	21
2.2 Etika v trestním řízení	21
2.2.1 Obhájce	21
2.2.2 Státní zástupce.....	23
2.2.3 Soudce	24
2.3 Základní zásady v trestním řízení	25
2.3.1 Význam základních zásad.....	26
2.3.2 Skupiny a dělení základních zásad.....	26
2.3.3 Charakteristika jednotlivých zásad uvedených v § 2 trestního řádu	27
2.3.3.1 Zásada stíhání jen ze zákonných důvodů (§ 2 odst. 1 TrŘ)	27
2.3.3.2 Zásada presumpce nevinu (§ 2 odst. 2 TrŘ)	28
2.3.3.3 Zásada legality (§ 2 odst. 3 TrŘ).....	28
2.3.3.4 Zásada ofiціальity, rychlého procesu a přiměřenosti (§ 2 odst. 4 TrŘ).....	29
2.3.3.5 Zásada materiální pravdy a zásada vyhledávací (§ 2 odst. 5 TrŘ)	29

2.3.3.6 Zásada volného hodnocení důkazů (§ 2 odst. 6 TrŘ)	31
2.3.3.7 Zásada spolupráce se zájmovými sdruženími občanů (§ 2 odst. 7 TrŘ).....	32
2.3.3.8 Zásada obžalovací – akuzачní (§ 2 odst. 8 TrŘ).....	32
2.3.3.9 Zásada organizace soudnictví (§ 2 odst. 9 TrŘ).....	33
2.3.3.10 Zásada veřejnosti (§ 2 odst. 10 TrŘ).....	33
2.3.3.11 Zásada ústnosti (§ 2 odst. 11 TrŘ).....	34
2.3.3.12 Zásada bezprostřednosti (§ 2 odst. 12 TrŘ).....	34
2.3.3.13 Zásada zajištění práv na obhajobu (§ 2 odst. 13 TrŘ)	35
2.3.3.14 Zásada vedení řízení v českém jazyce a právo na používání mateřského jazyka (§ 2 odst. 14 TrŘ).....	36
2.3.3.15 Zásada zajištění práv poškozeného (§ 2 odst. 15 TrŘ)	36
3. Stadia trestního řízení	37
3.1 Přípravné řízení	37
3.1.1 Zkrácené přípravné řízení	38
3.2 Předběžné projednání obžaloby.....	39
3.3 Hlavní líčení	40
3.4 Opravné řízení	41
3.5 Vykonávací řízení	43
3.5.1 Zahlazení odsouzení.....	45
3.6 Na závěr trestního řízení	46
4. Přípravné řízení a jeho vztah k řízení před soudem, zejména k hlavnímu líčení	46
4.1 Vztah předsoudních a soudních stadií trestního řízení.....	46
4.1.1 Silné přípravné řízení.....	46
4.1.2 Slabé přípravné řízení	47
4.1.3 Třetí koncepce.....	47
4.2 Přípravné řízení	47
4.2.1 Pojem a zásady přípravného řízení	47
4.2.2 Účel, funkce a význam přípravného řízení	48
4.2.3 Formy přípravného řízení.....	48
4.2.4 Orgány přípravného řízení	49
4.2.4.1 Policejní orgán	49
4.2.4.2 Státní zástupce.....	50
4.2.4.3 Soud v přípravném řízení.....	52
4.2.5 Průběh přípravného řízení.....	53
4.2.5.1 Postup před zahájením trestního stíhání (fáze prověřování).....	53
4.2.5.1.1 Trestní oznámení a záznam o zahájení úkonů trestního řízení	53
4.2.5.1.2 Neodkladné a neopakovatelné úkony	54
4.2.5.1.3 Oprávnění policejního orgánu při objasňování a prověřování skutečností zakládajících podezření ze spáchání trestného činu.....	55
4.2.5.1.4 Skončení fáze před zahájením trestního stíhání (fáze prověřování)	56
4.2.5.1.5 Judikatura	57
4.2.5.1.5.1 Usnesení Nejvyššího soudu (spisová značka 5 Tdo 423/2012)	57

4.2.5.2 Zahájení trestního stíhání (fáze vyšetřování).....	58
4.2.5.2.1 Druhy vyšetřování.....	58
4.2.5.2.2 Usnesení o zahájení trestního stíhání.....	59
4.2.5.2.3 Význam zahájení trestního stíhání.....	59
4.2.5.2.4 Překážky trestního stíhání.....	60
4.2.5.2.5 Postup při vyšetřování.....	60
4.2.5.2.6 Účast obviněného a obhájce ve vyšetřování.....	61
4.2.5.2.6.1 Obviněný.....	61
4.2.5.2.6.2 Obhájce.....	62
4.2.5.2.7. Skončení vyšetřování.....	62
4.2.5.2.8 Lhůty pro skončení vyšetřování.....	63
4.2.5.2.9 Rozhodnutí státního zástupce po skončení fáze vyšetřování.....	64
4.2.5.2.9.1 Postoupení věci jinému orgánu.....	64
4.2.5.2.9.2 Zastavení trestního stíhání.....	64
4.2.5.2.9.3 Podmíněné zastavení trestního stíhání.....	65
4.2.5.2.9.4 Schválení narovnání.....	65
4.2.5.2.9.5 Odstoupení od trestního stíhání mladistvého.....	65
4.2.5.2.9.6 Přerušování trestního stíhání.....	66
4.2.5.2.9.7 Návrh na ochranné opatření.....	66
4.2.5.2.9.8 Obžaloba.....	67
4.2.5.2.9.9 Dohoda o vině a trestu.....	67
4.2.5.2.10 Judikatura.....	68
4.2.5.2.10.1 Usnesení Nejvyššího soudu (spisová značka 3 Tdo 709/2010).....	68
4.3 Zkrácené přípravné řízení.....	68
4.3.1 Jednotlivé rozdíly mezi zkráceným přípravným řízením a klasickým přípravným řízením.....	69
4.3.2 Postup orgánů ve zkráceném přípravném řízení.....	69
4.3.3 Záznam o zahájení trestního řízení.....	70
4.3.4 Práva podezřelého ve zkráceném přípravném řízení.....	70
4.3.5 Lhůta zkráceného přípravného řízení.....	70
4.3.6 Vyloučení zkráceného přípravného řízení.....	71
4.3.7 Rozhodnutí ve zkráceném přípravném řízení.....	71
4.3.7.1 Podmíněné odložení návrhu na potrestání.....	71
4.4 Přípravné řízení de lege ferenda ve zvažované podobě soudce.....	72
4.4.1. Změna terminologie.....	72
4.4.2 Zvýšená kvalifikace soudců bez změny jejich počtů.....	72
4.4.3 Specializování soudců přímo pro přípravné řízení.....	73
4.5 Řízení před soudem.....	73
4.5.1 Veřejné zasedání.....	74
4.5.2 Neveřejné zasedání.....	74
4.6 Stadia řízení před soudem prvního stupně.....	75
4.6.1 Předběžné projednání obžaloby.....	75

4.6.1.1	Důvody nařízení předběžného projednání obžaloby.....	75
4.6.1.2	Průběh předběžného projednání obžaloby	76
4.6.1.3	Rozhodnutí v předběžném projednání obžaloby.....	76
4.6.1.4	Forma, obsah rozhodnutí a opravné prostředky.....	77
4.6.1.5	Účinky pravomocného rozhodnutí v předběžném projednání obžaloby	78
4.6.2	Hlavní líčení.....	78
4.6.2.1	Pojem a účel hlavního líčení	78
4.6.2.2	Zásady hlavního líčení	79
4.6.2.3	Postavení obviněného (jeho obhájce), státního zástupce a soudu v hlavním líčení.....	79
4.6.2.3.1	Státní zástupce.....	80
4.6.2.3.2	Obviněný a jeho obhájce.....	80
4.6.2.3.3	Soud	80
4.6.2.4	Příprava hlavního líčení	80
4.6.2.4.1	Doručení obžaloby	81
4.6.2.4.2	Přítomnost osob u hlavního líčení.....	81
4.6.2.4.3	Nařízení hlavního líčení.....	82
4.6.2.4.4	Další opatření a rozhodnutí v rámci přípravy hlavního líčení	82
4.6.2.5	Průběh hlavního líčení	83
4.6.2.5.1	Počátek hlavního líčení	83
4.6.2.5.2	Dokazování v hlavním líčení	83
4.6.2.5.3	Závěr hlavního líčení	85
4.6.2.5.3.1	Závěrečná řeč	85
4.6.2.5.3.2	Poslední slovo obviněného.....	86
4.6.2.5.3.3	Závěrečná porada soudu.....	86
4.6.2.5.4	Rozhodnutí soudu v hlavním líčení	87
4.6.2.5.4.1	Totožnost skutku	87
4.6.2.5.4.2	Způsoby rozhodnutí v hlavním líčení	88
4.6.2.5.4.2.1	Rozsudek.....	88
4.6.2.5.4.2.2	Usnesení o zastavení trestního stíhání	89
4.6.2.5.4.2.3	Usnesení o podmíněném zastavení trestního stíhání, schválení narovnání a odstoupení od trestního stíhání mladistvého	89
4.6.2.5.4.2.4	Usnesení o předložení věci k rozhodnutí o příslušnosti.....	89
4.6.2.5.4.2.5	Unesení o postoupení věci	90
4.6.2.5.4.2.6	Unesení o přerušení trestního stíhání	90
4.6.2.5.4.2.7	Unesení o vrácení věci k došetření	90
4.6.2.6	Judikatura	91
4.6.2.6.1	Usnesení Nejvyššího soudu (spisová značka 8 Tdo 474/2009)	91
4.6.2.6.2	Usnesení Nejvyššího soudu (spisová značka 8 Tdo 218/2013)	92
5.	Srovnání s vybranou zahraniční úpravou – Slovensko.....	92
5.1	Historie.....	92
5.2	Přípravné řízení	93
5.3	Hlavní líčení.....	93

5.4 Ostatní srovnání	94
Závěr a návrhy de lege ferenda	95
Resumé	96
Seznam použitých pramenů	98
Knižní díla.....	98
Časopisecká díla.....	99
Právní předpisy	99
Elektronické zdroje	99

Úvod

Téma mé diplomové práce „Stadia trestního řízení s přihlédnutím ke vztahu přípravného řízení a hlavního líčení“ jsem si vybrala zejména proto, že mě problematika trestního práva velmi zajímá a zaujala mě již v době učení na střední škole. Studováním na vysoké škole se můj zájem konkrétně o trestní právo ještě více prohloubil, a proto k němu směřovala i volba námětu mé diplomové práce. Při výběru jsem se chtěla zaměřit na přiblížení problematiky, která by mohla být známa nejširšímu okolí.

Vzhledem k širokému záběru tématu jsem se v každé kapitole snažila nastínit to nejdůležitější. Práci jsem rozdělila do pěti kapitol. První se věnuje historii. Zde jsem chtěla poukázat, jak se trestní právo vyvíjelo během uplynulého času a jak jsme dospěli k jeho současné podobě. Druhá kapitola se v první části zaměřuje obecně na trestní řízení, aby bylo jasné, proč vůbec trestní řízení existuje a jaký je jeho účel. Druhá část této kapitoly se následně zabývá základními zásadami, na kterých stojí vlastně celé řízení, a bez nichž nelze uplatňovat jednotlivé fáze a funkce trestního řízení jako takovou, a to i do budoucna. Třetí kapitola se týká stadií trestního řízení a uvádí celý proces trestního řízení od samého počátku do konce. Čtvrtá kapitola je zaměřena konkrétněji na přípravné řízení a hlavní líčení, kde jsem se snažila detailněji popsat celý význam a účel těchto dvou stadií. V poslední kapitole jsem se pokusila nastínit srovnání trestního řádu České republiky se zahraniční úpravou trestního řízení Slovenské republiky. Původně tyto dva trestní řády vycházely ze stejné úpravy, a to až do rozdělení státního útvaru Česká a Slovenská Federativní republika dne 31. 12. 1992, a tudíž mne zajímalo, jak toto rozdělení, na Českou a Slovenskou republiku, ovlivnilo oblasti trestního řízení.

Cílem celé diplomové práce je seznámit čtenáře s obsahem a průběhem trestního řízení, představit jeho nejdůležitější body, a ještě uvést zajímavosti, které každý čtenář nemusí znát.

1. Nástin historického vývoje trestního řízení v českých zemích

V této kapitole se budeme zabývat jednotlivými úseky vývoje trestního řízení. Konkrétně od roku 1873 do současnosti a nastíníme si nejdůležitější mezníky od historie do dnešní doby.

1.1 Vývoj trestního řízení do roku 1950

1.1.1 Trestní řád z roku 1873 (č. 119/1873 Sb.)

Tento trestní řád byl pokračovatelem inkvizičního procesu, to znamená, že hovoříme o vyšetřovacím procesu, který funguje pro tvorbu důkazů a jen zde se vytvářel skutkový podklad pro následné rozhodnutí. Ve fázi rozhodování soudního senátu šlo pak pouze jen o hodnocení a přezkoumání výsledků získaných z vyšetřovacího stadia, a to na základě protokolů, které byly vytvořeny ve vyšetřovacím stadiu.

Tento inkviziční charakter byl také dán tím, že základním východiskem pro tvorbu tohoto řádu byl francouzský trestní řád z roku 1808, který právě uváděl, že těžištěm dokazování, tedy jednou z metod vyšetřování, byly výslechy osob, nebo povinnost obviněného vypovídat.

1.2 Vývoj trestního řízení do roku 1960

1.2.1 Trestní řád z roku 1950 (č. 87/1950 Sb.)

Byl vypracován v období právnické dvouletky spolu s novým trestním zákonem (č. 86/1950 Sb.).¹

Trestní řád zdůrazňoval výchovnou a převýchovnou stránku. Ve srovnání s ostatními úpravami byl poměrně stručný, neobsahoval výčet základních zásad a také byla velmi stručná úprava, která se týkala významu, hodnocení a provádění důkazů.

---

¹ RŮŽIČKA Miroslav. *Přípravné řízení a stádium projednání trestní věci v řízení před soudem*. 1. vydání. Praha: LexisNexis CZ s. r. o., 2005. ISBN 80-86199-93-2, str. 10-12, 26

Trestní řád obsahoval novinku ve vymezení funkce prokurátora, který zde sloužil jako tzv. strážce zákonnosti, a to pro celé trestní řízení. Dále prokurátor vedl celé přípravné řízení a naplňoval výkon rozhodnutí. Postavení soudu zde bylo omezeno jen na rozhodnutí ve věci v hlavním líčení.²

1.2.2 Trestní řád z roku 1956 (č. 64/1956 Sb.)

Šlo o podrobnější úpravu, než kterou poskytoval předchozí trestní řád z roku 1950.

Došlo k nové úpravě přípravného řízení, bylo zavedeno předběžné projednání obžaloby, ovšem změny najdeme i v odvolacím řízení. Důležitým rozdílem od předchozí úpravy bylo to, že do trestního řádu bylo začleněno shrnutí základních zásad obsažených v paragrafu dva.³

Lze tedy říci, že šlo o velký pokrok oproti dřívější úpravě, a hlavně šlo o vytvoření podkladu pro nynější platné trestní řízení.

Pokud se podíváme na přípravné řízení, bylo svěřeno nově vytvořenému orgánu, a to vyšetřovateli, který se zabýval vyšetřováním závažnějších případů nebo plnil rozkazy prokurátora. Vyšetřovatel byl oddělen od složek policie.

Účelem postavení prokurátora bylo opět lépe zabezpečit zákonnost přípravného řízení, a proto byl oprávněn dávat jednotlivé pokyny složkám policie, vykonávat nad nimi dozor nebo provádět osobně jednotlivé úkony.

Jak už bylo zmíněno, bylo nově vytvořeno stadium předběžného projednání obžaloby, což umožňovalo další kontrolu nad přípravným řízením, tentokrát soudem. Pokud soud shledal vady, mohl nově věc vrátit prokurátorovi k došetření.

Pro úplné zjištění objektivní pravdy bylo do trestního řádu včleněno ustanovení, které nám výslovně uvádí, že pokud dojde k přiznání obviněného, neznamená to konec povinnosti orgánů činných v trestním řízení zjišťovat objektivní pravdu, ba naopak tato povinnost stále trvá a orgány i nadále musí zajišťovat vše potřebné pro co nejdůvěryhodnější výsledek objektivní pravdy.

---

² SCHELLE, K. a kolektiv. *Vývoj trestního řízení*. 1. vydání. Ostrava: KEY Publishing s. r. o., 2012. ISBN 978-80-7418-139-9, str. 63-64

³ RŮŽIČKA Miroslav. *Přípravné řízení a stadium projednání trestní věci v řízení před soudem*. 1. vydání. Praha: LexisNexis CZ s. r. o., 2005. ISBN 80-86199-93-2, str. 41

Výkon rozhodnutí měl v předešlé úpravě v moci prokurátor, to se zde mění a výkon jednotlivých rozhodnutí přechází na soudy. Prokurátorovi byl ponechán dohled nad zařízeními, kde je trest vykonáván.

V poslední řadě je nutno podotknout, že byly zavedeny lhůty pro ukončení přípravného řízení či trvání vazby.

Velký význam pro obviněného mělo zavedení možnosti seznámit se s výsledky vyšetřování ještě před podáním obžaloby, což mu umožňovalo obstarat si důkazy na svou obhajobu.

1.3 Vývoj trestního řízení do roku 1989

1.3.1 Trestní řád z roku 1961 (č. 141/1961 Sb.)

Jednalo se o širší úpravu, než kterou představoval trestní řád z roku 1956, ale dá se říci, že systematika byla převzata.

Jako novinka zde byla poprvé upravena spolupráce se společenskými organizacemi občanů.⁴

Tento trestní řád byl vystaven velké kritice, a to z důvodu vzniku pod časovým nátlakem, proto se hned krátce po své účinnosti dožadoval změn.

1.3.1.1 Novela z roku 1965 (č. 57/1965 Sb.)

Touto novelou byl zaveden institut vyhledávání, který patří do přípravného řízení, ale je podstatně jednodušší a rychlejší než samotné vyšetřování, které je pro přípravné řízení klasické. Dá se říci, že šlo o druhou možnost, kterou bylo možno využít v přípravném řízení (vyhledávání, vyšetřování) při řešení méně závažných trestných činů.

V této druhé formě přípravného řízení nenajdeme usnesení o zahájení trestního řízení, ale obviněnému se pouze obvinění neformálně oznamuje, a to nejpozději při prvním výslechu.

Obviněný ani jeho obhájce nemohli být přítomni při vyhledávacích úkonech, ani jim nebyly oznámeny výsledky vyhledávání, mohli pouze prostudovat spisy v určité lhůtě.

---

⁴ SCHELLE, K. a kolektiv. *Vývoj trestního řízení*. 1. vydání. Ostrava: KEY Publishing s. r. o., 2012. ISBN 978-80-7418-139-9, str. 63-64, 66

Prokurátor měl v rukou veškeré konečné rozhodnutí ve vyhledávání, vyjma jednoho, a to přerušení trestního stíhání.

Rozdíl zde nalezneme i ve lhůtách. Vyšetřování muselo být ukončeno do dvou měsíců, přičemž vyhledávání do jednoho měsíce.

1.3.1.2 Novela z roku 1969 (č. 149/1969 Sb.)

Dochází k zavedení třetí formy přípravného řízení, a to objasňování přečinů (vyšetřování, vyhledávání, objasňování), které bylo upraveno odlišně od trestných činů, a to z důvodu, aby mohlo probíhat jednodušeji a rychleji. Šlo tedy o rozšíření kompetence soudu, kdy se zabýval již i přečiny.

Tato forma přípravného řízení je specifická tím, že přítomnost obhájce byla vyloučena, důkazy až na pár výjimek nebyly prováděny, ani zde nedocházelo k usnesení o zahájení trestního stíhání. Rozhodnutí zde mělo většinou formu opatření, proti kterým se nedal podat opravný prostředek a na závěr prokurátor zde nevykonával dozor, jak je zvykem.

Tento způsob vedení přípravného řízení musel skončit do jednoho měsíce a končilo to tím, že prokurátor podal návrh na potrestání soudu.

Nově se zde objevuje institut samosoudce, který vede řízení o přečinech.

1.4 Vývoj trestního řízení od roku 1990 do roku 2011

Trestní řád z roku 1961 je platný do současnosti. Z důvodu vývoje země a změn doby byla potřeba několikrát tento trestní řád novelizovat, aby se vždy přizpůsobil době, ve které zrovna působil. K roku 2011 je napočítáno více než šedesát novel tohoto zákona. Pokusím se nastínit ty nejdůležitější.

1.4.1 Novela z roku 1990 (č. 178/1990 Sb.)

Před novelou bylo umožněno podat stížnost proti usnesení o odložení věci jen oznamovateli, ale tato novela přinesla právo podat stížnost i poškozenému, a to z důvodu dalšího uplatnění nároku na náhradu škody.⁵

---

⁵ RŮŽIČKA, M. *Přípravné řízení a stádium projednání trestní věci v řízení před soudem*. 1. vydání. Praha: LexisNexis CZ s. r. o., 2005. ISBN 80-86199-93-2, str. 54, 59

Zcela poprvé se zde objevuje úprava odposlouchávání telefonů ve formě, ve které lze výsledky odposlechu použít před soudem jako jeden z důkazních prostředků.

Institut trestního stíhání byl obohacen o potřebu souhlasu poškozeného, pokud jde o vybrané trestné činy spáchané mezi rodinnými příslušníky. Bez tohoto souhlasu poškozeného nelze trestní stíhání zahájit, či v něm pokračovat.

1.4.2 Novela z roku 1991 (č. 558/1991 Sb.)

Paradoxem této novely byl fakt, že se opět navrátil předešlý stav možnosti podat stížnost proti usnesení o odložení věci pouze na právo oznamovatele, nikoliv již poškozeného. Poškozený měl být jen obeznámen s usnesením o odložení věci a svá práva měl uplatňovat pouze ve lhůtě v občanskoprávním řízení, nikoliv stížností zasahovat do trestního stíhání, které se ho přímo nedotýká.

Prvotřídní objektivnost rozhodnutí, která se týkají nejzávažnějších zásahů do občanských práv, může zajistit pouze soudce, proto o domovní prohlídce nebo o vzetí do vazby, o změnách vazebních důvodů již rozhodoval pouze soudce. Prokurátor mohl rozhodovat o prodloužení vazby nebo o propuštění z vazby.

Došlo k rozšíření možností zajišťovacích opatření jak ve vztahu k obviněnému, tak ale i třetích osob. Do trestního řádu byla zařazena opatření jako zajištění nemovitostí, zajištění peněžních prostředků na účtu u banky, zajištění jiné majetkové hodnoty nebo náhradní hodnoty, vstup do obydlí, jiných prostor nebo na pozemek, změna a sledování zásilek a mnoho dalšího.

1.4.3 Novela z roku 1993 (č. 292/1993 Sb.)

Došlo ke zrušení režimu vyhledávání v přípravném řízení a ponechal se pouze institut vyšetřování, což nám dalo jasné dvě fáze přípravného řízení, a to prověřování pro možnost zahájit trestní řízení a vyšetřování již po zahájení trestním řízení. Jde o dvě zcela na sebe navazující fáze, které se oddělují právě institutem zahájení trestního stíhání, které začíná ve fázi vyšetřování a kde jsou již známy skutečnosti, které nasvědčují, že se čin stal a že ho spáchala určitá osoba.⁶

---

⁶ SCHELLE, K. a kolektiv. *Vývoj trestního řízení*. 1. vydání. Ostrava: KEY Publishing s. r. o., 2012. ISBN 978-80-7418-139-9, str. 69-72

Další skutečností, která přinesla změnu, byla možnost provádět pouze neodkladné a neopakovatelné úkony jako důkazy před zahájením trestního stíhání v přípravné fázi, tedy v režimu prověřování.

Povinnost vyrozumět oznamovatele trestného činu o provedených opatřeních se nyní vázala na podmínku požádání ze strany oznamovatele.⁷

Byla zavedena první možnost odklonu, a to podmíněné zastavení trestního stíhání. Tato varianta zvýhodňovala poškozeného při uplatnění náhrady škody a obviněnému umožňovala vyvarovat se odsuzujícímu rozsudku. Pro uplatnění tohoto institutu musely být splněny určité podmínky. Jednou z nich bylo, že se muselo jednat o trestný čin s horní hranicí trestní sazby do 5 let, dále se obviněný musel doznat k činu a nahradit škodu, kterou poškozenému způsobil. Při splnění těchto podmínek mohl soud či státní zástupce podmíněně zastavit trestní stíhání a uložit zkušební dobu, a to minimálně na šest měsíců a maximálně na dva roky. Pokud v této zkušební době došlo k osvědčení, přišlo na řadu nepodmíněné zastavení trestního řízení.

1.4.4 Novela z roku 1995 (č. 152/1995 Sb.)

Nově nám zde vznikla možnost anonymního svědka, která zde doposud nebyla. Byla vytvořena jako potřebná pro ochranu takovýchto osob z důvodu možných útoků ze strany zločineckých skupin, které byly nově ukotveny v trestním řádu. Jednalo se o utajení osobnosti a totožnosti svědka. Jeho osobní údaje se uváděly mimo spis a mohly se s nimi seznámit pouze orgány činné v trestním řízení. Pokud se zaměříme na kladení otázek, takovému svědkovi byly tyto dotazy kladeny pouze za přítomnosti předsedy senátu, a to například prostřednictvím různých zvukových zařízení. Ovšem má to jeden háček, tento typ důkazu nemůže být jediným pro vydání odsuzujícího rozsudku, bylo třeba ho podepřít dalšími důkazy.

Došlo k prosazení dočasného odložení trestního stíhání ve vztahu k organizované zločinecké činnosti, kdy byla potřeba provést řadu procesních úkonů ještě před tím, než se o nich podezřelé osoby dozví, a to z důvodu jejich případného maření.

---

⁷ RŮŽIČKA Miroslav. *Přípravné řízení a stádium projednání trestní věci v řízení před soudem*. 1. vydání. Praha: LexisNexis CZ s. r. o., 2005. ISBN 80-86199-93-2, str. 60-61

Vzhledem k osvědčení prvního typu odklonu, a to podmíněného zastavení trestního stíhání, nám vzniká i druhý typ, a to narovnání. Oba instituty jsou si co do podmínek velice podobné, akorát u narovnání nám vzniká navíc skutečnost složit na účet státního zastupitelství či soudu ze strany obviněného či obžalovaného peněžitou částku. Velký rozdíl, který v těchto dvou odklonech spatřujeme, je v tom, že při narovnání soud schvaluje dohodu mezi obviněným a poškozeným a tím končí trestní stíhání bez určení jakékoliv zkušební doby, jde o konečné rozhodnutí na rozdíl od podmíněného zastavení trestního stíhání, kde se pachatel musí nejdříve osvědčit, aby trestní stíhání bylo ukončeno.⁸

1.4.5 Novela z roku 2001 (č. 265/2001Sb.)

Před přijetím této novely se vedly velké spory a diskuze. Šlo o velmi rozsáhlou novelu. Přijetí novely mělo dvě strany názorů. Jedním názorem bylo, že jde o tak rozsáhlou novelu, kdy se vlastně jedná o rekodifikaci a k tomu je potřeba podrobnější rozbor, přezkoumání a čas pro přijetí než pro klasickou novelu. Na druhé straně se hledělo na čas a potřebné změny, kdy přijetí takové novely je potřeba, co se týká zásadních změn, a proto není čas otálet s jejím zkoumáním a přijetím jako při rekodifikaci.⁹

Dříve vzniklý subjekt vyšetřovatele nám zaniká a jeho postavení převzal policejní orgán.

O konečných rozhodnutích v přípravném řízení, jako je zastavení trestního stíhání, postoupení věci jinému orgánu nebo přerušování trestního stíhání, může rozhodovat jen státní zástupce. V minulosti tímto byl oprávněn i vyšetřovatel a později také policejní orgán.

Nově se nám zde objevují dva instituty řízení, a to zkrácené přípravné řízení, na které navazuje zjednodušené řízení před soudem. Zkrácené přípravné řízení bychom mohli přirovnat ke dřívější již zrušené formě, a to objasňování přečinů. Takto mohly být řešeny trestné činy, které spadaly pod příslušnost okresních soudů a na které zákon stanovil horní hranici trestní sazby nepřevyšující tři roky. Tato forma řízení musela být ukončena do dvou týdnů od doby, kdy policejní orgán sdělil podezřelému fakt z jakého skutku je podezřelý. Na toto

---

⁸ SCHELLE, K. a kolektiv. *Vývoj trestního řízení*. 1. vydání. Ostrava: KEY Publishing s. r. o., 2012. ISBN 978-80-7418-139-9, str. 72-74

⁹ RŮŽIČKA Miroslav. *Přípravné řízení a stadium projednání trestní věci v řízení před soudem*. 1. vydání. Praha: LexisNexis CZ s. r. o., 2005. ISBN 80-86199-93-2, str. 114-115

řízení nám navazuje již zmíněné zjednodušené řízení před soudem, které má v kompetenci samosoudce a má být provedeno právě po zkráceném přípravném řízení. Rychlost spočívá hlavně v tom, že se hlavní líčení může konat hned po výslechu obviněného, u kterého začíná trestní stíhání právě podáním návrhu na potrestání státním zástupcem soudu. Dochází zde k určitému průlomů materiální pravdy, a to z důvodu, že v hlavním líčení může soudce vynechat dokazování těch skutečností, které státní zástupce a obviněný označili jako nesporné.

Operativně pátrací prostředky bychom našli až do této novely v Zákoně o policii. Momentálně byly nově včleněny do trestního řádu, a pokud byly splněny podmínky, které ukládaly, mohly být použity již jako důkaz. Mezi ně bychom mohli řadit předstíraný převod, sledování osob nebo věcí, ale i použití agenta.

Nově nám novela upravila možnost vyhledávání a provádění důkazů pro obě strany řízení. Do této doby mohl vyhledat a provést důkazy pouze orgán činný v trestním řízení, teď již i obhájce a obviněný.

Vzniká nám nová forma opravného prostředku a to dovolání. V předchozích letech existovala náprava právních vad ve formě stížnosti pro porušení zákona, kterou mohl podat pouze ministr spravedlnosti a ten tak činil velmi omezeně. Dovolání nám řeší Nejvyšší soud a může ho podat obviněný nebo nejvyšší státní zástupce.

1.4.6 Zákon č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže

Tento nový zákon určitě stojí za zmínku, protože nám představuje speciální odlišnou úpravu vztahující se pouze na mládež, která se použije ve všech případech v řízení proti mladistvému nebo osobám, které nedosáhly věku 15 let. Pokud by takovou úpravu neobsahoval, použije se trestní řád.

1.4.7 Novela z roku 2004 (č. 539/2004 Sb.)

Jde o novelu velmi významnou pro zahraničí, a to z důvodu vstupu České republiky do Evropské unie. Došlo k podstatným změnám. Vzniká nám evropský zatýkací rozkaz, na jehož základě jsou mezi státy Evropské unie předávány osoby. Změny se nám dotkly i oblasti předávání a převzetí trestních věcí nebo také výkonu rozhodnutí ve vztahu k cizině.

1.4.8 Novela z roku 2011 (č. 348/2011 Sb.)

Zásadní změny přichází v podobě vazby. Na soudce byla přenesena ze státního zástupce pravomoc rozhodovat o dalším trvání vazby. Jediná pravomoc, která státnímu zástupci byla ponechána z okruhu rozhodnutí o vazbě, je propuštění obviněného z vazby.

Na základě rozhodnutí Ústavního soudu bylo ustanoveno vazební zasedání, které se může konat, pokud je potřeba osobního slyšení před rozhodnutím o vazbě nebo v případě, kdy o to obviněný požádá, což ale neplatí vždy. Pokud by tím třeba vznikly zbytečné průtahy, vazební zasedání se nekoná.

Zkrácené přípravné řízení lze konat o činech, kde jejich horní hranice trestní sazby nepřesahuje již ne tři roky, ale pět let.

1.4.9 Zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim

Tak stejně jako v zákoně o soudnictví ve věcech mládeže, jde o speciální zákon, který upravuje odlišnou úpravu od trestního řádu, který se použije jen v případě, že tento nový zákon něco neupravuje, nebo přímo na trestní řád odkazuje.

Zákon stojí na tom, že právnické osoby budou mít stejná nebo alespoň obdobná práva a povinnosti jako fyzické osoby.¹⁰

2. Pojem a základní zásady v trestním řízení

V této kapitole si rozebereme pojem trestní řízení, abychom věděli, co se pod ním skrývá a co obsahuje. Vyčleníme si také jeho účel a předmět. Obojí je nezbytné pro pochopení pojmu trestního řízení.

V druhé části se zaměříme na etiku v trestním řízení, která ne vždy je lehkým úkolem, i když na první pohled se zdá samozřejmostí.

V poslední části této kapitoly si uvedeme jednotlivé zásady trestního řízení, bez kterých by proces trestního řízení vůbec nemohl fungovat, a

---

¹⁰ SCHELLE, K. a kolektiv. *Vývoj trestního řízení*. 1. vydání. Ostrava: KEY Publishing s. r. o., 2012. ISBN 978-80-7418-139-9, str. 74-79

sdělíme si o nich to nejdůležitější. Celé trestní řízení se odvíjí od zásad, které zakládají zákonnost trestního řízení jako takového.

2.1 Pojem, účel a předmět trestního řízení

2.1.1 Pojem

České trestní právo řadíme mezi odvětví práva veřejného, které je součástí právního řádu. Dělí se nám na dvě základní skupiny, a to na trestní právo hmotné a procesní.

Trestní právo hmotné nám říká, co se považuje za trestný čin a jakou sankci lze za takový čin uložit. Trestní právo procesní nám upravuje samotné trestní řízení jako celek, čímž je myšlen postup orgánů činných v trestním řízení, a to za pomoci jednotlivých stadií trestního řízení s ohledem na určité vztahy, které tímto řízením a jednotlivými stadii vznikají.

Úpravu trestního práva hmotného nalezneme v trestním zákoníku (zákon č. 40/2009 Sb.) a naopak trestní právo procesní nám upravuje trestní řád (zákon č. 141/1961 Sb.). Obě tyto odvětví jsou úzce spjata a jeden bez druhého nemohou fungovat.

Trestní řízení jako takové je tedy postup orgánů činných v trestním řízení, které mají za úkol zjistit, zda se trestný čin stal, a pokud dojde orgán k závěru, že ano, je potřeba nalézt pachatele tohoto činu, uložit mu trest, či ochranné opatření, a v poslední řadě zajistit řádný výkon takového rozhodnutí.

Další funkcí trestního řízení je také předcházení či zamezování trestné činnosti a také působení nejen na pachatele činu, ale i na budoucí pachatele, tudíž prevence a výchova ostatních občanů.

2.1.2 Účel

Dochází k realizaci trestního práva hmotného, kdy jde o odhalení pachatele skutku, vyšetření takového činu, postavení pachatele před soud a po

rozhodnutí vykonání uloženého trestu či opatření. Jde o hlavní účel trestního řízení.¹¹

Mezi základní účely řadíme také ochranu zájmů společnosti jako celku, taktéž i zájmů jednotlivých fyzických či právnických osob a v poslední řadě ochranu ústavního zřízení České republiky.¹²

Po celou dobu trestního řízení musí být zajištěn spravedlivý proces, který také řadíme mezi účely.

Je potřeba, aby trestní řízení bylo zákonné a zároveň zákonnost upevňovalo, a to z důvodu zásahů do práv a svobod osob, proto takové postupy musejí být jednak zákonem upraveny a také dovoleny, a to je jeden z důvodů proč je celý postup orgánů činných v trestním řízení přesně a závazně stanoven.

Mezi další účel řadíme preventivní a výchovnou funkci trestního řízení, která má působit nejen proti pachateli, ale také proti ostatním tím, že trestnou činnost bude zamezovat a předcházet jí. Výchovnou funkci má například zajistit i to, že hlavní líčení je zpravidla veřejné a tím působí nejen proti pachateli.

2.1.3 Předmět

Pokud mluvíme o předmětu trestního řízení, jde především o úpravu postupu orgánů činných v trestním řízení při odhalování trestních činů, jejich pachatelů, rozhodování o jejich vině a nevině a výkonu takovýchto rozhodnutí.

Máme dva pohledy na předmět, a to užší a širší, kdy u obou mluvíme o skutku, ze kterého je určitá osoba obviněná a je potřeba o něm rozhodnout.¹³

Z užšího pohledu to znamená určitý skutek zjistit, odhalit pachatele, správně posoudit dle práva hmotného, tedy zda se vůbec jedná o trestný čin a v případě že ano, tak pod jaké ustanovení nám spadá, uložit trest či opatření, a to vykonat nebo rozhodnout o podmíněném odložení návrhu na potrestání, o podmíněném zastavení trestního stíhání, o narovnání, o dohodě, o vině a trestu nebo v poslední řadě také u mladistvých o odstoupení od trestního stíhání.

Pokud se podíváme na širší pohled, řadíme sem navíc rozhodnutí o nároku poškozeného na náhradu škody a objasnění okolností, které vedly ke spáchání

---

¹¹ JELÍNEK, J. a kolektiv. *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha: Linde Praha, a. s., 2007. ISBN 978-80-7201-630-3, str. 15,19

¹² CHMELÍK, J. a kolektiv. *Trestní řízení*. 1. vydání. Plzeň: vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., 2014. ISBN 978-80-7380-488-6, str. 19, 21

¹³ JELÍNEK, J. a kolektiv. *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha: Linde Praha, a. s., 2007. ISBN 978-80-7201-630-3, str. 19-21

trestné činnosti nebo umožnily její spáchání. Pokud by nedošlo ke zjištění těchto okolností, není to překážkou pro vynesení meritorního rozhodnutí.

2.1.3.1 Předběžné (prejudiciální) otázky

Vážou se nám k předmětu trestního řízení a jde o otázky, které musejí být vyřešeny ještě před samotným rozhodnutím o předmětu řízení. Nejde tedy o otázky, které jsou přímo předmětem trestního řízení, ale jejich vyřešení je předpokladem pro následné rozhodnutí o předmětu řízení.

Predběžné otázky mohou být jak z oblasti trestního práva hmotného (v případě spáchání trestného činu zneužití pravomoci úřední osoby se otázkou zjišťuje, zda byl obviněný opravdu v postavení úřední osoby) tak i procesního (otázka se zabývá tím, zda byl opravný prostředek podán v zákonné lhůtě).

Orgány většinou posuzují předběžné otázky samostatně, ale nejedná se o bezvýjimečné pravidlo.¹⁴

2.2 Etika v trestním řízení

2.2.1 Obhájce

Jde o velmi složitou funkci v porovnání s etickým chováním a zákonem stanovených pravidel.

V trestním řízení se setkáváme se situacemi, kdy je možnost volby z určitých alternativ a v tuto chvíli přichází myšlenka etiky, kdy se musíme rozhodnout, co je z daných alternativ etické, a co naopak etické není.

Pokud se podíváme na regulaci etickými pravidly, tak trestní řízení je regulováno dostatečně ať už z hlavní zásady spravedlivého procesu nebo dalších zásad, které poskytují postup trestního řízení, avšak kde je potřeba etických pravidel, to je v chování účastníků řízení, tedy i advokátů, protože ne vše, co je zákonné, je etické a mravné.

Primární etiku najdeme v usnesení představenstva ČAK číslo 1/1997 Věstníku (Pravidla profesionální etiky). Dále zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii

---

¹⁴ CHMELÍK, J. a kolektiv. *Trestní řízení*. 1. vydání. Plzeň: vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., 2014. ISBN 978-80-7380-488-6, str. 23-24

nám uvádí povinnosti advokáta, tedy i samotnou etiku, do které spadá povinnost chránit a prosazovat práva a oprávněné zájmy klienta, řídit se jeho pokyny, jednat čestně a svědomitě, postupovat tak, aby nedocházelo ke snížení důstojnosti advokátů.

Zde máme přesně určené měřítko chování advokáta, který má jasně stanovená pravidla na rozdíl od svého klienta, tedy obviněného, který kromě práva hájit se, tedy zvolit, či nezvolit si obhájce, nemá žádné jiné předepsané pravidlo chování, tudíž u něho žádná pravidla etiky stanovená nemáme, ty má pouze jeho obhájce.

Lze tedy říci, že advokát se řídí pravidly. Jedná se o povinnosti stanoveny zákonem, ty jsme si již uvedli. Dále by měl ctít Pravidla profesní etiky, to znamená, že advokát musí svým čestným poctivým slušným chováním přispívat k důstojnosti advokátního stavu, zájmy klienta mají přednost před zájmy advokáta a pravdivost či úplnost informací, které jsou advokátovi klientem poskytnuty, nesmí být bez souhlasu klienta ověřovány.

Vzhledem k obecně vymezeným pravidlům advokátů se otevírají dveře etice, respektive použití etického chování.

Ve funkci advokáta je primárním bodem chránit a obhajovat zájmy klienta, i když se to může v první chvíli zdát neetické. Zde má zájem klienta vždy přednost a advokát není povinen například upozornit na chyby, které spatřil v jednání ostatních orgánů činných v trestním řízení, pokud to pro klienta znamená kladný výsledek, nelze to vlastně považovat přímo za neetické jednání nebo porušení, protože zde hovoříme o činnosti advokáta a etice trestního řízení nikoliv o etickém chování advokáta v souvislosti s trestním řízením, tedy jeho výroky a chováním vůči veřejnosti či jiným osobám.

Doposud jsme si nastínili pravidla a etiku, která je někde uvedena, zakotvena a nyní se podíváme, zda je prostor i pro etické chování, které není nikde upraveno.

Například pokud se soudce zeptá advokáta, zda jeho klient věděl o konání hlavního líčení, zda mu byl připomenut termín jeho zahájení a proč se ho tedy neúčastní, dle pravidel etiky je slušností odpovědět, i přestože advokát většinou zná pravdivou odpověď, proč se klient nedostavil na líčení, z důvodu mlčenlivosti nemůže na otázku odpovědět pravdivě, protože se většinou jedná o maření řízení z klientovy strany. Advokátovi se nabízí možnost odvětit, že na tento dotaz nelze

odpovědět. V tomto případě je splněno pravidlo mlčenlivosti i zdvořilosti na dotaz reagovat odpovědí.

Poslední příklad, který bych uvedla, se týká toho, co vlastně etické je, a co není. Jde o případ, kdy byl pořízen zvukový záznam mimo jednací síň, na kterém je rozhovor soudce se zapisovatelkou a praktikantkou. Tento rozhovor byl veden o jednom z účastníků. Padla vulgární slova a celkově byl rozhovor veden dost svérázně. Došlo tedy k návrhu na podjatost od právního zástupce ze strany účastníka, o kterém byl rozhovor veden, a byla doložena také nahrávka, která mimo jiné byla získána nezákonně. Vzhledem k tomu, že osoby nevěděly, že jsou nahrávány. Předseda nadřízený soudci, který komunikaci vedl, podal stížnost na právního zástupce ohledně nezákonně získaného důkazu a současně s tím přišlo rozhodnutí nadřízeného soudu o podjatosti soudce bez ohledu na to, jak byl důkaz získán. Pokud by tento záznam pořídil advokát, jedná se o neetické chování dle Pravidel profesionální etiky, ale pokud by advokát dostal pokyn od svého klienta, že tento důkaz má použít k námitce na podjatost, musel by mu vyhovět, i přestože kvůli neetickému či nezákonnému důkazu by advokátovi hrozil citelný postih v kárném řízení.

Zde je prakticky ukázáno, jaká je složitost etického chování a profesních povinností advokáta.¹⁵

Dle mého názoru se s tímto citelným rozporem žádná jiná funkce, ať už soudce či státního zástupce, nesetkává.

2.2.2 Státní zástupce

Pod odbornou způsobilost řadíme i znalost etických pravidel, která umožňují rozhodnout a jednat svobodně a nezávisle.

Státní zástupce se s etickým chováním setkává již na počátku své kariéry, a to složením slibu, který je jednou z podmínek pro vznik pracovního poměru. Jedním z bodů, jež obsahuje, je ochrana důstojnosti svého povolání, a to jak při výkonu své funkce, tak i v soukromém životě.

Výkon funkce státního zástupce jako jednotlivce se vždy přičítá celku ať v pozitivním tak negativním slova smyslu. Proto je třeba dodržovat určitá pravidla

---

¹⁵ SOKOL Tomáš. *Etika v trestním řízení – advokát*. Státní zastupitelství, 2018, roč. 16, č. 5. ISSN 1214-3758, str. 11-15

a chovat se dle zákonných postupů a etiky, protože právě toto chování bude přičteno celému státnímu zastupitelství působícímu na území České republiky.

Z tohoto důvodu by státní zástupce měl v průběhu trestního řízení vystupovat profesionálně, což znamená odborně, zákonně, nezávisle a důvěryhodně.

Zajímavost, na kterou můžeme pohlédnout, je ta, že povinnosti uložené zákony se ve většině případů s pravidly etického chování překrývají. Reálný příklad najdeme v situaci, kdy státní zástupce svým chováním snižuje důstojnost výkonu funkce, či důvěru v činnost státního zastupitelství, a to v určité intenzitě a dopouští se tím kárného provinění.

Tím, že státní zástupce během trestního řízení přichází do kontaktu jednak s osobami, které právo ovládají, tak i s osobami, které lze označit za laiky, je kladen důraz na požadované chování, tedy obecně řečeno, na důstojnost chování, které je uvedeno jednak v Kodexu profesní etiky státního zástupce tak i v díkách zákona.

Nevhodné chování, nedodržování úcty at' už k ostatním státním zástupcům nebo osobám vykonávajícím právnické povolání a dalším se řeší podáním podnětu příslušnému orgánu státního zastupitelství, a to má povinnost rozhodnout, zda došlo k porušení v takové míře, že by to mohlo vést ke kárnému provinění, a právě zde se nejvíce uplatňují pravidla etiky. Přezkoumává se, zda byla dodržena.

Další úpravou, kde nalezneme pravidla etického chování, především ta, která se týkají důstojného vystupování státních zástupců je Mravní kodex Unie státních zástupců.¹⁶

Z tohoto článku nám plyne, že mnoho pravidel etiky najdeme v psané podobě, ale nesmíme zapomínat i na ta pravidla, která jsou nepsaná. I ta by měla být samozřejmostí.

2.2.3 Soudce

Pokud se podíváme na etiku a morálku, můžeme uvést, že se tyto dva pojmy dost prolínají.

Respekt a uznání ke zvykům, mravům a obyčejům to je etické chování v pravém slova smyslu.

---

¹⁶ BRADÁČOVÁ Lenka. *Etika v trestním řízení – státní zástupce*. Státní zastupitelství, 2018, roč. 16, č. 5. ISSN 1214-3758, str. 16-20

Profesní etika je jedním z druhů etiky, která je navíc omezena přesným rámcem trestního řízení.

Mezi předpisy, které nám poskytují a vymezují etické chování, řadíme trestní řád. Ten však ve své formě nestačí, proto se nám nabízí jako další zákon č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, který nám poskytuje dvě skupiny etického chování. První skupinou je vystupování soudce navenek. Druhou je vztah soudce k účastníkům řízení a k projednávané věci. Tento zákon je označován za minimální etický kodex.

Mezi principy, na kterých je postavena etika soudců, řadíme nezávislost, vázanost zákonem, nestrannost, důstojnost, rovnost, spravedlivost v rozhodování a mnohé další.

Zmínky o etice nalezneme i v zahraničních dokumentech jako je Rezoluce OSN č. 51/59 z roku 1997, Doporučení Rady Evropy R (94) 12, Mezinárodní pakt o občanských a politických právech a také Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod. Všechny tyto dokumenty jsou jednotného názoru, pokud se má soudce chovat v souladu s etikou, je potřeba zajistit mu určité podmínky jeho služby či funkce. Jedná se o kvalifikaci, nezávislost, vzdělávání, zákonnou mlčenlivost, nestíhatelnost a mnohé další. Pokud dojde ke splnění těchto několika vyjmenovaných podmínek, je předpoklad k tomu, že se soudce bude chovat dle pravidel etiky a morálky.¹⁷

2.3 Základní zásady v trestním řízení

Představují nám projev trestního řízení, jde o právní instituty, kterými je ovládáno a řízeno trestní řízení a jeho jednotlivá stadia. Na jejich základě je trestní řízení vybudováno a je upraven postup činnosti orgánů vystupujících v trestním řízení.

Zásady se uplatňují dle jednotlivých stadií trestního řízení v určité míře, to znamená, že se každá zásada nemusí objevit v každém stadiu a ve stejné intenzitě.

Jde o ucelenou soustavu, kdy na sebe jednotlivé zásady navazují a souvisí spolu. Nejintenzivněji se uplatňují při hlavním líčení, které je vrcholem trestního řízení.¹⁸

---

¹⁷ FENYK Jaroslav. *Etika v trestním řízení, respektive v soudní síni – soudce*. Státní zastupitelství, 2018, roč. 16, č. 5. ISSN 1214-3758, str. 21-23

¹⁸ CHMELÍK, J. a kolektiv. *Trestní řízení*. 1. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., 2014. ISBN 978-80-7380-488-6, str. 50-51

2.3.1 Význam základních zásad

Význam základních zásad lze rozdělit do jednotlivých skupin, a to poznávací, interpretační, aplikační a pro tvorbu práva:

1. Význam poznávací: zásady umožňují poznat smysl, význam trestního řízení, bez jejich znalosti nelze pochopit podstatu a cíl trestního řízení.
2. Význam interpretační: jsou vodítkem při výkladu zákona, zejména pokud se jedná o sporné otázky, je potřeba z nich vycházet.
3. Význam aplikační: řeší sporné otázky při aplikaci trestního řízení.
4. Význam pro tvorbu práva: z důvodu toho, že trestní řád pochází z roku 1961 a již byl několikrát novelizován, je potřeba neustále zkoumat také zásady trestního řízení, zda odpovídají době, ve které se nacházejí, zda nevyžadují změny či novou úpravu.

2.3.2 Skupiny a dělení základních zásad

Základní zásady trestního řízení můžeme dělit dle různých hledisek pohledu nebo také dle úpravy, v níž je lze nalézt.¹⁹ Uvedu některé z nich a ke každé skupině předložím několik příkladů pro lepší představu.

Dle úpravy, ve které jsou uvedeny, dělíme zásady takto:

1. Zásady vyplývající z Ústavy či Listiny: rovnost účastníků před soudem, zásada presumpce nevin, zásada veřejnosti a ústnosti
2. Zásady vyplývající z Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (EÚLP): zásada spravedlivého procesu, právo na tlumočníka
3. Zásady upravené zákonem č.218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže: zásada ochrany soukromí (osobních údajů), zásada přiměřenosti a spolupráce s orgány pro ochranu dětí nebo orgány realizujícími probační programy
4. Zásady upravené trestním řádem (zákon č. 141/1961 Sb.): zásada stíhání jen ze zákonných důvodů, zásada zajištění práv poškozeného, zásada volného hodnocení důkazů, zásada materiální pravdy²⁰

Dle využití:

---

¹⁹ JELÍNEK, J. a kolektiv. *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha: Linde Praha, a. s., 2007. ISBN 978-80-7201-630-3, str. 106-109

²⁰ NOVOTNÝ, F. a kolektiv. *Trestní právo procesní*. 2. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., 2017. ISBN 978-80-7380-677-4, str. 30-31

1. Zásady obecné, které jsou platné pro celý proces trestního řízení, pro celé trestní právo procesní: zásada rychlého procesu, zásada zákonného procesu
2. Zásady meziodvětvové, které nenalezneme jen v tomto odvětví, ale přecházejí nám i do dalších: právo na obhajobu
3. Zásady specifické, které jsou vlastní jen trestnímu řízení, tedy trestnímu právu procesnímu: zásada obžalovací, zásada legality²¹

Dle rozdělení v trestním řádu:

1. Obecné zásady společné pro celé řízení: zásada rychlosti řízení, zásada obhajoby, zásada přiměřenosti
2. Zásady zahájení trestního řízení: zásady oficiality, legality a zásada obžalovací
3. Zásady dokazování: zásada vyhledávací, presumpce nevin, zásada ústnosti
4. Ostatní zásady: zásada veřejnosti, materiální pravdy

2.3.3 Charakteristika jednotlivých zásad uvedených v § 2 trestního řádu

2.3.3.1 Zásada stíhání jen ze zákonných důvodů (§ 2 odst. 1 TrŘ)

„Nikdo nemůže být stíhán jinak než ze zákonných důvodů a způsobem, který stanoví tento zákon (trestní řád).“²²

Jedná se o doplnění zásady nullum crimen sine lege (žádný zločin bez zákona), nulla poena sine lege (žádný trest bez zákona) a nullus processus criminalis sine lege (není trestního řízení bez zákona), tyto zásady označujeme za základ trestního práva.

Jde o poskytnutí záruky osobě, která nemůže být stíhána bez toho, aby k tomu nebyl zákonem stanovený důvod.

Tato zásada se použije i na důkazy, které nelze použít, pokud by byly získány nezákonně, i přestože by byly pravdivé.

Aby tato zásada byla použita i v praxi, fungují zde jednotlivé instituty, které jsou schopny toto zajistit, jako například dohled státního zástupce nad

²¹ JELÍNEK, J. a kolektiv. *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha: Linde Praha, a. s., 2007. ISBN 978-80-7201-630-3, str. 110

²² Zákon č. 141/1961 Sb., zákon o trestním řízení soudním (trestní řád), § 2 odst. 1

policejním orgánem v rámci přípravného řízení nebo předběžné projednání obžaloby.²³

2.3.3.2 Zásada presumpce nevinny (§ 2 odst. 2 TrŘ)

„Dokud pravomocným odsuzujícím rozsudkem soudu není vina vyslovena, nelze na toho, proti němuž se vede trestní řízení, hledět, jako by byl vinen.“²⁴

Tato zásada se vztahuje na celé trestní řízení, tedy na všechna stadia a pachatel ji nemusí dokazovat, prokazovat.

Do chvíle, kdy pachateli není vina bezpochybně prokázána, hledí se na něho jako na nevinného. K tomu se váže povinnost orgánů vystupovat nestranně a spravedlivě.

Zásadu můžeme nalézt i v právu na spravedlivý proces, jako jeden z institutů tohoto práva.²⁵

2.3.3.3 Zásada legality (§ 2 odst. 3 TrŘ)

„Státní zástupce je povinen stíhat všechny trestné činy, o nichž se dozví, pokud zákon nebo vyhlášená mezinárodní smlouva, kterou je Česká republika vázána, nestanoví jinak.“²⁶

Jedná se o povinnost státního zástupce stíhat všechny trestné činy všech pachatelů, jde o odpovědnost státního zástupce, že dojde k včasnému a řádnému stíhání trestných činů, pokud jsou k tomu zákonem dané důvody.

Existují však výjimky, kdy státní zástupce trestné činy stíhat nesmí nebo nemusí. Nesmí, pokud se jedná o osoby, které mají imunitu, nebo když poškozený neudělí souhlas se stíháním a nemusí z důvodu neúčelnosti trestního stíhání trestného činu, který byl projednán například kárně, kázeňsky nebo pokud se jedná o tzv. odklony, kdy trestný čin lze vyřídit i jinak než postavením pachatele před soud (narovnání, dohoda o vině a trestu).²⁷

---

²³ NOVOTNÝ, F. a kolektiv. *Trestní právo procesní*. 2. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., 2017. ISBN 978-80-7380-677-4, str. 31-33

²⁴ Zákon č. 141/1961 Sb., zákon o trestním řízení soudním (trestní řád), § 2 odst. 2

²⁵ JELÍNEK, J. a kolektiv. *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha: Linde Praha, a. s., 2007. ISBN 978-80-7201-630-3, str. 113-118

²⁶ Zákon č. 141/1961 Sb., zákon o trestním řízení soudním (trestní řád), § 2 odst. 3

²⁷ JELÍNEK, J. a kolektiv. *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha: Linde Praha, a. s., 2007. ISBN 978-80-7201-630-3, str. 120-122

2.3.3.4 Zásada oficiality, rychlého procesu a přiměřenosti (§ 2 odst. 4 TrŘ)

„Jestliže tento zákon nestanoví něco jiného, postupují orgány činné v trestním řízení z úřední povinnosti. Trestní věci musí projednávat urychleně bez zbytečných průtahů; s největším urychlením projednávají zejména vazební věci a věci, ve kterých byl zajištěn majetek, je-li to zapotřebí vzhledem k hodnotě a povaze zajištěného majetku. Trestní věci projednávají s plným šetřením práv a svobod zaručených Listinou základních práv a svobod a mezinárodními smlouvami o lidských právech a základních svobodách, jimiž je Česká republika vázána; při provádění úkonů trestního řízení lze do těchto práv osob, jichž se takové úkony dotýkají, zasahovat jen v odůvodněných případech na základě zákona a v nezbytné míře pro zajištění účelu trestního řízení. K obsahu petic zasahujících do plnění těchto povinností orgány činné v trestním řízení nepřihlížejí.“²⁸

Na rozdíl od zásady legality, tato zásada platí pro celé trestní řízení, tedy pro všechna stadia.

Nejedná se jen o právo, ale i o povinnost provést určitý úkon, pro který je dán zákonný důvod a tím dochází k ochraně všech členů společnosti před každým, kdo se něčeho dopustil. Jedná se o zásadu oficiality.

Tato zásada nám označuje požadavek na co nejrychlejší projednání věci s ohledem na řádné objasnění věci, kdy se jedná o zásadu rychlého procesu a zároveň přikazuje šetření práv, která jsou zaručena Listinou či mezinárodními smlouvami, což nám zakládá zásadu přiměřenosti. Zásada rychlosti řízení je považována za základní zásadu trestního řízení.

Domnívám se, že k dodržování požadavku rychlého projednání věci s ohledem na řádné objasňování v praxi nedochází. Většina trestních řízení bývá zdoluhavá a několikaletá bez ohledu na obtížnost případů.

Zásada legality a zásada oficiality jsou úzce spojeny.²⁹

2.3.3.5 Zásada materiální pravdy a zásada vyhledávací (§ 2 odst. 5 TrŘ)

„Orgány činné v trestním řízení postupují v souladu se svými právy a povinnostmi uvedenými v tomto zákoně a za součinnosti stran tak, aby byl zjištěn

---

²⁸ Zákon č. 141/1961 Sb., zákon o trestním řízení soudním (trestní řád), § 2 odst. 4

²⁹ JELÍNEK, J. a kolektiv. *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha: Linde Praha, a. s., 2007. ISBN 978-80-7201-630-3, str. 118-128

skutkový stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro jejich rozhodnutí. Doznání obviněného nezbavuje orgány činné v trestním řízení povinnosti přezkoumat všechny podstatné okolnosti případu. V přípravném řízení orgány činné v trestním řízení objasňují způsobem uvedeným v tomto zákoně i bez návrhu stran stejně pečlivě okolnosti svědčící ve prospěch i v neprospěch osoby, proti níž se řízení vede. V řízení před soudem státní zástupce a obviněný mohou na podporu svých stanovisek navrhopvat a provádět důkazy. Státní zástupce je povinen dokazovat vinu obžalovaného. To nezbavuje soud povinnosti, aby sám doplnil dokazování v rozsahu potřebném pro své rozhodnutí.³⁰

Někdy se zásada materiální pravdy označuje jako zásada zjištění skutkového stavu bez důvodných pochybností, kdy tedy orgány činné v trestním řízení jsou povinné postupovat tak, aby byl zjištěn skutkový stav věci, a to bez jakýchkoliv pochybností a v rozsahu, který je potřebný pro rozhodnutí. Aby mohlo být ve věci rozhodnuto, musí být věc zjištěna v bezpečné míře, aby nemohlo dojít k žádné pochybnosti.

K naplnění účelu materiální pravdy nám slouží v trestním řízení instituty, které nalezneme v trestním řádu a které ukládají orgánům povinnost určitou věc řádně objasnit, a to ve prospěch i v neprospěch, bez návrhů i s nimi. Dále díky formulaci základních zásad dochází k dosažení účelu a v poslední řadě vzhledem k úpravě postupu řízení a jednotlivých úkonů dochází k zajištění rozhodnutí bez důvodných pochyb.

K této zásadě se pojí zásada vyhledávací, která je obsažena ve druhé části formulace uvedené v trestním řádu a má také velmi blízko k zásadě oficiality, kdy orgány svou činnost vykonávají bez ohledu na vůli osob a v zájmu společnosti, kdy jediným rozdílem je, že zásada oficiality se vztahuje na celé řízení, a zásada vyhledávací se váže pouze na fázi dokazování.³¹

Jedná se povinnost zjistit skutečnosti a vyhledávat o nich důkazy, a to bez vázanosti návrhy stran nebo bez ohledu na to, v čí je to prospěch, či neprospěch.

---

³⁰ Zákon č. 141/1961 Sb., zákon o trestním řízení soudním (trestní řád), § 2 odst. 5

³¹ JELÍNEK, J. a kolektiv. *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha: Linde Praha, a. s., 2007. ISBN 978-80-7201-630-3, str. 131-132

V poslední řadě, pokud dojde k doznání obviněného, nezbavuje to orgány činné v trestním řízení i nadále plnit zásadu vyhledávací a přezkoumávat okolnosti případu, ba naopak.³²

2.3.3.6 Zásada volného hodnocení důkazů (§ 2 odst. 6 TrŘ)

„Orgány činné v trestním řízení hodnotí důkazy podle svého vnitřního přesvědčení založeného na pečlivém uvážení všech okolností případu jednotlivě i v jejich souhrnu.“³³

Jedná se o hodnocení důkazů na základě svého vnitřního přesvědčení, založeného na řádném uvážení všech okolností případu. Nejedná se o libovůli. Každý takový důkaz a jeho uvážení musí být orgánem řádně odůvodněny. Také by měl být objasněn důvod nepoužití jiných, dalších důkazů.

Zákon neobsahuje pravidla hodnocení důkazů, ani jejich míru či váhu důkazní síly.

Jediný požadavek, který zákon uvádí, je soulad se zásadou zákonného procesu, což znamená, že se přihlíží pouze k důkazům získaným zákonným způsobem.

Pokud se podíváme na hodnocení důkazů, je třeba přihlížet k zákonnosti důkazu, pravdivosti (zda se jedná o důkaz původní - přímo svědek, který čin viděl, anebo důkaz odvozený - svědek, který slyšel od jiného, co se stalo) a závažnosti důkazů (svědek, který se sice nacházel na místě činu, ale v době spáchání měl na uších sluchátka s hlasitou hudbou a četl si knížku, tudíž nic neslyšel a neviděl).³⁴

---

³² NOVOTNÝ, F. a kolektiv. *Trestní právo procesní*. 2. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., 2017. ISBN 978-80-7380-677-4, str. 41, 46-47

³³ Zákon č. 141/1961 Sb., zákon o trestním řízení soudním (trestní řád), § 2 odst. 6

³⁴ CHMELÍK, J. a kolektiv. *Trestní řízení*. 1. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., 2014. ISBN 978-80-7380-488-6, str. 67-69

2.3.3.7 Zásada spolupráce se zájmovými sdruženími občanů (§ 2 odst. 7 TrŘ)

„Všechny orgány činné v trestním řízení spolupracují se zájmovými sdruženími občanů a využívají jejich výchovného působení.“³⁵

Dochází k využití jejich výchovného charteru, především jejich spolupráce s předcházením a zamezováním trestné činnosti.

Mezi zájmové sdružení občanů se řadí odborové organizace, organizace zaměstnavatelů, ostatní občanská sdružení, církve, náboženské společnosti, právnické osoby s charitativními účely (neřadí se sem politické strany a hnutí).

Jejich přímé využití nalezneme při odhalování, zamezování a předcházení trestné činnosti tím, že mohou upozorňovat na trestnou činnost a dávat podněty k zahájení trestního řízení, dále mohou být využity jako záruka při náhradě vazby, jako převýchova osob, u kterých bylo rozhodnuto o podmíněném upuštění od potrestání s dohledem nebo při podmíněném odsouzení k trestu odnětí svobody a mnoho dalšího.³⁶

2.3.3.8 Zásada obžalovací – akuzační (§ 2 odst. 8 TrŘ)

„Trestní stíhání před soudy je možné jen na základě obžaloby, návrhu na potrestání nebo návrhu na schválení dohody o prohlášení viny a přijetí trestu (dále jen „dohoda o vině a trestu“), které podává státní zástupce. Veřejnou žalobu v řízení před soudem zastupuje státní zástupce.“³⁷

Státní zástupce jako jediný může podat obžalobu, návrh na potrestání nebo návrh dohody o vině a trestu k soudu a tím iniciovat stadium hlavního líčení neboli stadium před soudem a být označen za zástupce veřejné žaloby. Bez tohoto kroku nelze zahájit řízení před soudem.

Obžaloba může být podána jen ve smyslu skutku, pro který bylo zahájeno trestní řízení, taktéž jen proti osobě, proti které bylo vedeno trestní řízení.

Státní zástupce je oprávněn vzít obžalobu zpět až do doby, kdy se soud odebere k závěrečné poradě.

---

³⁵ Zákon č. 141/1961 Sb., zákon o trestním řízení soudním (trestní řád), § 2 odst. 7

³⁶ CHMELÍK, J. a kolektiv. *Trestní řízení*. 1. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., 2014. ISBN 978-80-7380-488-6, str. 73-74

³⁷ Zákon č. 141/1961 Sb., zákon o trestním řízení soudním (trestní řád), § 2 odst. 8

Státní zástupce je povinen být přítomen v řízení před soudem.³⁸

2.3.3.9 Zásada organizace soudnictví (§ 2 odst. 9 TrŘ)

„V trestním řízení před soudem rozhoduje senát nebo samosoudce; předseda senátu nebo samosoudce rozhodují sami jen tam, kde to zákon výslovně stanoví. Rozhoduje-li v přípravném řízení soud v prvním stupni, rozhodnutí činí soudce.“³⁹

V prvním stupni, kde trestní řízení náleží do věcné příslušnosti okresnímu soudu, rozhoduje samosoudce, až na výjimky těch trestních činů, kde horní hranice trestní sazby trestu odnětí svobody převyšuje pět let, rozhoduje senát.

Pokud věc náleží do věcné příslušnosti krajských soudů, a to v prvním stupni, vždy rozhoduje senát.

Senáty, které rozhodují v prvním stupni, jsou složeny z předsedy senátu, tím je soudce a dvou přísedících, kteří jsou voleni z řad občanů.

Senáty rozhodující ve druhém stupni, tedy krajský soud a vrchní soud, jsou složeny z předsedy soudu a dvou soudců.

Nejvyšší soud rozhoduje taktéž v senátech složených shodně, a to z předsedy a dvou soudců nebo ve velkých senátech, kde jsou všichni přítomní soudci.⁴⁰

2.3.3.10 Zásada veřejnosti (§ 2 odst. 10 TrŘ)

„Trestní věci se před soudem projednávají veřejně tak, aby se občané mohli projednávání zúčastnit a jednání sledovat. Při hlavním líčení a veřejném zasedání smí být veřejnost vyloučena jen v případech výslovně stanovených v tomto nebo zvláštním zákoně.“⁴¹

Jedná se o kontrolu výkonu trestního řízení ze strany veřejnosti, a proto se tato zásada uplatňuje při hlavním líčení a veřejném zasedání.

Tato zásada může být omezena, a to z důvodu ohrožení mravnosti, narušení průběhu řízení, utajování informací při hlavním líčení. Z těchto důvodů může být veřejnost z hlavního líčení či veřejného zasedání vyloučena.

³⁸ NOVOTNÝ, F. a kolektiv. *Trestní právo procesní*. 2. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., 2017. ISBN 978-80-7380-677-4, str. 40-41

³⁹ Zákon č. 141/1961 Sb., zákon o trestním řízení soudním (trestní řád), § 2 odst. 9

⁴⁰ CHMELÍK, J. a kolektiv. *Trestní řízení*. 1. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., 2014. ISBN 978-80-7380-488-6, str. 74-75

⁴¹ Zákon č. 141/1961 Sb., zákon o trestním řízení soudním (trestní řád), § 2 odst. 10

Pokud se stránka veřejnosti týká rozsudku, platí pravidlo, že ten musí být vyhlášen vždy veřejně.

2.3.3.11 Zásada ústnosti (§ 2 odst. 11 TrŘ)

„Jednání před soudy je ústní; důkaz výpověďmi svědků, znalců a obviněného se provádí zpravidla tak, že se tyto osoby vyslychají.“⁴²

Tato zásada úzce souvisí se zásadou bezprostřednosti, kde se jedná o provedení dokazování v hlavním líčení, o kterém nebudou pochybnosti, a bude bezpochyby zajištěna zásada materiální pravdy.

Zásada ústnosti nám říká, že veškeré důkazy budou provedeny před soudem, tedy v hlavním líčení a jen na základě nich bude rozhodnuto.

Obviněný má možnost vyjádřit se ke každému provedenému důkazu, který se v hlavním líčení dokazuje.

Mimo jiné spolu se zásadou veřejnosti má tato zásada mít výchovný účinek pro veřejnost.

I z této zásady existují výjimky, a to možnost přečtení protokolu svědka, spoluobviněného či znalce, pokud třeba zemřel, byl řádně předvolán a nedostavil se nebo je dlouhodobě v cizině a je nedosažitelný.⁴³

2.3.3.12 Zásada bezprostřednosti (§ 2 odst. 12 TrŘ)

„Při rozhodování v hlavním líčení, jakož i ve veřejném, vazebním a neveřejném zasedání smí soud přihlédnout jen k těm důkazům, které byly při tomto jednání provedeny.“⁴⁴

Tato zásada nám upravuje povinnost přihlédnout jen k těm důkazům, které byly před soudem přímo provedeny, tedy během hlavního líčení a na jejich základě může soud rozhodnout.

I zde se nachází výjimka, a to trestní příkaz, který je vydán samosoudcem bez projednání v hlavním líčení, ale díky existenci opravného prostředku, odporu, můžeme dosáhnout projednání v hlavním líčení, protože ve chvíli jeho použití

---

⁴² Zákon č. 141/1961 Sb., zákon o trestním řízení soudním (trestní řád), § 2 odst. 11

⁴³ NOVOTNÝ, F. a kolektiv. *Trestní právo procesní*. 2. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., 2017. ISBN 978-80-7380-677-4, str. 42-43, 45-46

⁴⁴ Zákon č. 141/1961 Sb., zákon o trestním řízení soudním (trestní řád), § 2 odst. 12

dochází k okamžitému zrušení trestního příkazu a nastává klasické trestní řízení, tedy projednání před soudem.

Aby byla zásada bezprostřednosti naplněna, musí být splněna dvě pravidla, a to nezaměnitelnost složení soudu (neplatí při institutu náhradního soudce, který je přítomen po celou dobu hlavního líčení pro případ potřeby náhrady) a pravidlo nepřerušování soudního jednání.

Pokud by došlo ke změně ve složení soudu, je potřeba provést hlavní líčení znovu (může být dán souhlas obviněného a státního zástupce s přečtením protokolů o minulém líčení, v tu chvíli není potřeba hlavní líčení do fáze, která už proběhla, znovu opakovat). Druhé pravidlo slouží k tomu, aby soud rozhodl na základě informací před ním provedených bez přerušování (výjimkou je odročení soudního jednání).⁴⁵

2.3.3.13 Zásada zajištění práv na obhajobu (§ 2 odst. 13 TrŘ)

„Ten, proti němuž se trestní řízení vede, musí být v každém období řízení vhodným způsobem a srozumitelně poučen o právech umožňujících mu plné uplatnění obhajoby a o tom, že si též může zvolit obhájce; všechny orgány činné v trestním řízení jsou povinny umožnit mu uplatnění jeho práv.“⁴⁶

Tato zásada obsahuje dvě složky, a to obhajobu materiální, která obsahuje právo hájit se sám a požadavek na orgány činné v trestním řízení objasnit skutečnosti pečlivě. Ty svědčí jak ve prospěch, tak neprospěch osoby, proti níž je trestní řízení vedeno. Druhou složkou je obhajoba formální, kde najdeme právo zvolit si svého obhájce a právo na bezplatnou pomoc obhájce.

Právo hájit se sám nám umožňuje vyjadřovat se ke všem skutečnostem, které jsou mi kladeny za vinu, právo předkládat důkazy a skutečnosti, které jsou v mém prospěchu, podávat opravné prostředky.

Právo na obhajobu prostřednictvím svého obhájce, umožňuje právo určit si svého obhájce a radit se s ním, až na výjimku, kdy se obviněný nemůže ptát svého obhájce, jak má na již položenou otázku odpovědět.

---

⁴⁵ NOVOTNÝ, F. a kolektiv. *Trestní právo procesní*. 2. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., 2017. ISBN 978-80-7380-677-4, str. 42

⁴⁶ Zákon č. 141/1961 Sb., zákon o trestním řízení soudním (trestní řád), § 2 odst. 13

Právo na bezplatnou pomoc prostřednictvím obhájce poukazuje na zajištění práva na obhajobu všem bez rozdílu, kdy je možnost ustanovit obhájce bezplatně či za sníženou odměnu.⁴⁷

2.3.3.14 Zásada vedení řízení v českém jazyce a právo na používání mateřského jazyka (§ 2 odst. 14 TrŘ)

„Orgány činné v trestním řízení vedou řízení a vyhotovují svá rozhodnutí v českém jazyce. Každý, kdo prohlásí, že neovládá český jazyk, je oprávněn používat před orgány činnými v trestním řízení svého mateřského jazyka nebo jazyka, o kterém uvede, že ho ovládá.“⁴⁸

Jedná se o zajištění práva na použití svého mateřského jazyka nebo jazyka, který daná osoba ovládá, a to u všech osob zúčastněných na trestním řízení, ve všech jeho stadiích.

K této zásadě se váže institut tlumočnicka, který může být přibrán kdykoliv během řízení pro potřebu překladů písemností, výslechů, ale i třeba pro potřeby neslyšících.

Tato zásada je považována jako součást práva na obhajobu.

2.3.3.15 Zásada zajištění práv poškozeného (§ 2 odst. 15 TrŘ)

„Orgány činné v trestním řízení jsou povinny v každém období řízení umožnit poškozenému plné uplatnění jeho práv, o kterých je třeba ho podle zákona vhodným způsobem a srozumitelně poučit, aby mohl dosáhnout uspokojení svých nároků; řízení musí vést s potřebnou ohleduplností k poškozenému a při šetření jeho osobnosti.“

Jedná se o nejmladší zásadu trestního řízení, která přišla s přijetím zákona č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů a změně některých zákonů.

Tato zásada uvádí orgány v povinnost umožnit poškozenému uplatnění svých práv, a to v plné míře a o kterých je třeba jej poučit a zároveň šetřit jeho osobnost.

---

⁴⁷ CHMELÍK, J. a kolektiv. *Trestní řízení*. 1. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., 2014. ISBN 978-80-7380-488-6, str. 54-55

⁴⁸ Zákon č. 141/1961 Sb., zákon o trestním řízení soudním (trestní řád), § 2 odst. 14

Mezi práva poškozeného patří, nahlížení do spisů, seznámení se spisem po skončení vyšetřování, účastnit se hlavního líčení, právo na náhradu škody, činit návrhy na doplnění dokazování a mnoho dalšího.

3. Stadia trestního řízení

V této kapitole se zaměříme na jednotlivá stadia trestního řízení a na jejich obsah a nejdůležitější body. Přípravnému řízení a hlavnímu líčení se budeme podrobně věnovat ještě v další kapitole.

Stadia trestního řízení dělíme na dvě velké skupiny, do těch pak řadíme ještě další podskupiny.

Prvním velkým okruhem je stadium přípravného řízení, kam nám spadá fáze před zahájením trestního stíhání, jejíž označení je stadium prověřování a po zahájení trestního stíhání nám přichází fáze označována jako stadium vyšetřování.

Druhým okruhem je stadium řízení před soudem, kam řadíme předběžné projednání obžaloby, hlavní líčení, odvolací řízení a jako poslední stadium vykonávacího řízení.

3.1 Přípravné řízení

Hlavním úkolem přípravného řízení je rychlá reakce na trestný čin, kdy tedy účelem je zjistit, zda se trestný čin vůbec stal, kdo ho spáchal, provést neodkladné a neopakovatelné úkony a zajistit potřebné důkazy pro další stadia.

Tato celá fáze má být přípravou podkladů pro státního zástupce, aby mohl o výsledku přípravného řízení rozhodnout, a to nejčastěji podáním obžaloby.

Dalším úkolem po přípravě rozhodnutí pro státního zástupce je i příprava hlavního líčení, kdy právě stadium přípravného řízení poskytuje těžiště pro hlavní líčení, které pak z přípravného řízení čerpá a vychází.⁴⁹

Přípravné řízení má za úkol splnit tyto funkce – vyhledávací, která slouží k vyhledání podkladů potřebných pro hlavní líčení, tedy pro fázi řízení před soudem, kdy musí jít o vyhledání podkladů a důkazů označujících, jak vinu, tak nevinu osoby. Zajišťovací funkce musí splnit požadavek možnosti provést důkazy před soudem, tak aby nedošlo k jejich zmaření či ztrátě hodnoty takovýchto

---

⁴⁹ JELÍNEK, J. a kolektiv. *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha: Linde Praha, a. s., 2007. ISBN 978-80-7201-630-3, str. 421

důkazů. Dále zde máme funkci filtrační, která nám zajistí postavení před soud jen těch osob, u kterých je důvodné podezření ze spáchaného trestného činu a v poslední řadě zde máme funkci odklonnou, která umožňuje využití i jiné možnosti než nákladné a složité řízení před soudem. Jedná se tak v případě méně závažných trestných činů, kde je možnost urovnat spor mezi stranami včetně náhrady škody bez toho, aby muselo být nařízeno líčení před soudem.⁵⁰

Z důvodu obavy zmaření této fáze se koná přípravné řízení neveřejně, ale o to více musí být zajištěna kontrola nad jejím výkonem, kterou zajišťuje státní zástupce, který vykonává dozor nad celým řízením, dává příkazy či povolení k určitým úkonům, může provést jednotlivé kroky osobně a je zde vlastně v postavení a zabezpečení spravedlnosti celého přípravného řízení a je jen na něm, jak o přípravném řízení rozhodne, a tedy jak tato fáze bude ukončena.⁵¹

Fáze přípravného řízení může skončit rozhodnutím státního zástupce o podání obžaloby, návrhu na potrestání, předložením dohody o vině a trestu, postoupením věci jinému orgánu, zastavením trestního stíhání a dalšími způsoby.

Na výsledku přípravného řízení stojí výsledek celého trestního řízení, proto musí jít o velmi podrobný, zákonný a pečlivý proces.⁵²

3.1.1 Zkrácené přípravné řízení

Klasické přípravné řízení má dvě fáze, a to fázi prověřování a fázi vyšetřování, kdy fáze prověřování nám probíhá do doby, než se zahájí trestní stíhání, tedy do doby, než dojdeme k závěru, že se určitý čin stal a že ho spáchala určitá osoba. Ve chvíli tohoto zjištění nám začíná trestní stíhání, které je už označováno za fázi vyšetřování.

V rámci zkráceného přípravného řízení nám odpadá fáze vyšetřování a jedná se pouze o fázi před zahájením trestního stíhání, tedy o fázi prověřování, kdy trestní stíhání začíná až ve chvíli podání návrhu na potrestání státním zástupcem k soudu.⁵³

---

⁵⁰ CHMELÍK, J. a kolektiv. *Trestní řízení*. 1. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., 2014. ISBN 978-80-7380-488-6, str. 55-56, 76-77, 291-293

⁵¹ JELÍNEK, J. a kolektiv. *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha: Linde Praha, a. s., 2007. ISBN 978-80-7201-630-3, str. 422

⁵² NOVOTNÝ, F. a kolektiv. *Trestní právo procesní*. 2. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., 2017. ISBN 978-80-7380-677-4, str. 292

⁵³ CHMELÍK, J. a kolektiv. *Trestní řízení*. 1. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., 2014. ISBN 978-80-7380-488-6, str. 292-293

Účelem této fáze je, co v možná nejkratší době postavit obviněného před soud.

3.2 Předběžné projednání obžaloby

Jedná se o první fázi trestního řízení, která spadá do stadia řízení před soudem, která ale není povinná, není nutné, aby tímto stadiem prošla každá obžaloba.⁵⁴

V tomto stadiu předseda soudu podanou obžalobu přezkoumá a rozhodne, zda je potřeba nařídit předběžné projednání obžaloby před senátem, nebo rovnou nařídí hlavní líčení.

V předběžném projednání obžaloby dochází k posouzení, zda podaná obžaloba a její spis poskytují spolehlivý podklad pro další řízení, zda není možno obžalobu vyřídit jinak (narovnáním, dohodou o vině a trestu) nebo z hlediska posouzení příslušnosti, zda obžaloba nespadá pod někoho jiného.⁵⁵

Předseda senátu tedy nařídí předběžné projednání obžaloby, pokud se domnívá, že věc patří do příslušnosti jiného soudu, jsou tu okolnosti pro zastavení trestního stíhání, skutek je třeba posoudit dle jiného ustanovení, přípravné řízení nebylo provedeno dle zákona, nebo by bylo vhodné, aby došlo ke sjednání dohody o vině a trestu. Z toho může vyvodit, že se vůbec nejedná o řešení otázek viny a trestu, těmi se zabývá až hlavní líčení.

Po předběžném projednání obžaloby soud může rozhodnout o předložení věci k posouzení příslušnosti, postoupení věci jinému orgánu, zastavení trestního stíhání nebo také může věc vrátit státnímu zástupci k došetření.

Ve chvíli, kdy soud věc vrátí státnímu zástupci, musí zároveň uvést, jak má být přípravné řízení provedeno, doplněno, anebo které úkony chybí.

Pokud v této fázi máme obviněného ve vazbě, musí soud během předběžného projednání rozhodnout i o dalším trvání vazby.⁵⁶

K této fázi nedochází, pokud se jedná o řízení před samosoudcem, který ale je ve výsledku nadán všemi opatřeními jako senát při předběžném projednání obžaloby, jen se tato část u něho nedějí, ale je součástí jeho funkce.⁵⁷

---

⁵⁴ DRAŠTÍK, A., FENYK, J. a kolektiv. *Trestní řád, komentář, II. díl*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2017. ISBN 978-80-7552-600-7, str. 24

⁵⁵ DRAŠTÍK, A., FENYK, J. a kolektiv. *Trestní řád, komentář, II. díl*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2017. ISBN 978-80-7552-600-7, str. 24

⁵⁶ NOVOTNÝ, F. a kolektiv. *Trestní právo procesní*. 2. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., 2017. ISBN 978-80-7380-677-4, str. 294-295

Cílem tohoto stadia je požadavek nepouštět neodůvodněné obžaloby k hlavnímu líčení.

3.3 Hlavní líčení

Hlavní líčení nám představuje klíčovou fází celého trestního řízení, která je také označována jako jádro trestního řízení, ve kterém dochází k rozhodnutí o vině a trestu obviněného.

V tomto stadiu dochází k přezkoumání, objasnění obžaloby, která vzešla z přípravného řízení a byla podána státním zástupcem a která jako jediná stanovuje směr, kterým se celé hlavní líčení musí ubírat, protože soud může rozhodnout jen o skutku a pachateli v ní uvedené.⁵⁸

V rámci hlavního líčení dochází k dokazování, na jehož základě dojde k následnému rozhodnutí, a proto musí jít o proces velmi pečlivý, odůvodněný a soud musí prokázat jak skutečnosti svědčící pro, tak i proti obviněnému.⁵⁹

Nalezne zde uplatnění několika typických zásad pro hlavní líčení, a to zásada veřejnosti, ústnosti, bezprostřednosti, volného hodnocení důkazů, materiální pravdy a mnohé další.⁶⁰

Jednotlivé procesní subjekty zastupují určité funkce. Soud zde představuje nezávislý orgán, který odpovídá za úplné a pravdivé zjištění skutkového stavu a na základě něho za spravedlivé rozhodnutí. Státní zástupce je zde jako jedna ze stran řízení, která zastupuje a hájí obžalobu, druhou stranou je obviněný, který se hájí a obžalobě oponuje. Tímto schématem nám jasně vyplynulo klasické sporné řízení.

Účast senátu, zapisovatele a státního zástupce je nutná a nezbytná, obviněný musí až na výjimky (řízení proti uprchlému) být přítomen taktéž.

Nejčastějším způsobem skončení hlavního líčení je vydání rozsudku, který uznává obžalovaného vinným či nevinným.

---

⁵⁷ JELÍNEK, J. a kolektiv. *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha: Linde Praha, a. s., 2007. ISBN 978-80-7201-630-3, str. 442-423

⁵⁸ CHMELÍK, J. a kolektiv. *Trestní řízení*. 1. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., 2014. ISBN 978-80-7380-488-6, str. 295

⁵⁹ JELÍNEK, J. a kolektiv. *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha: Linde Praha, a. s., 2007. ISBN 978-80-7201-630-3, str. 423

⁶⁰ NOVOTNÝ, F. a kolektiv. *Trestní právo procesní*. 2. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., 2017. ISBN 978-80-7380-677-4, str. 296

3.4 Opravné řízení

Ani přes dokonalou úpravu, systematiku a postup nelze zajistit v předchozím stadiu úplnou bezchybnost, a právě v tuto chvíli nastupuje opravné řízení,⁶¹ které může být využito, ale nemusí, není to podmínkou.

Opravné řízení na základě opravných prostředků slouží k přezkumu předchozího řízení a v případně zjištěných vad k jejich nápravě, a to zpravidla orgány vyššího stupně.

Orgány činné v trestním řízení mohou ve svých rozhodnutích chybovat z různých hledisek, a to v rámci vad skutkových, kterými je myšleno nedostatečné nebo nesprávné zjištění, objasnění skutkového stavu věci, vad právních, které spočívají v chybném použití právní kvalifikace na zjištěný skutkový stav a v poslední řadě vad procesního typu, kdy došlo k porušení procesních postupů určitého orgánu.

V rámci tohoto řízení lze podat několik druhů opravných prostředků, které se dělí na dvě hlavní skupiny, a to řádné a mimořádné opravné prostředky, které se od sebe liší z hlediska právní moci nápadného rozhodnutí.⁶²

Řádné opravné prostředky lze podat do doby, než rozhodnutí nabude právní moci.

Mezi tyto prostředky patří stížnost, kterou lze podat proti všem usnesením, pokud to zákon připouští, a to do tří dnů od jejich oznámení, dále odvolání, které lze podat proti rozsudku soudu prvního stupně, a to do osmi dnů od chvíle doručení opisu rozsudku a poslední možností je odpor, který se podává proti trestnímu příkazu, kdy nedochází k opravnému řízení jako takovému, ale pouze dojde ke zrušení trestního příkazu a nařízení klasického hlavního líčení. Odpor lze podat do osmi dnů od doručení trestního příkazu.

Mimořádné opravné prostředky nastupují ve chvíli, kdy je rozhodnutí již pravomocné.

Patří sem dovolání, které se podává proti rozhodnutí soudu ve věci samé, a to v druhém stupni, kdy byl obviněný uznán vinným, nebo byl obžaloby zproštěn. Dále proti usnesení o zastavení trestního stíhání, o postoupení věci jinému orgánu, když bylo uloženo ochranné opatření, podmíněné zastavení trestního stíhání, o

---

⁶¹ JELÍNEK, J. a kolektiv. *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha: Linde Praha, a. s., 2007. ISBN 978-80-7201-630-3, str. 423-424

⁶² CHMELÍK, J. a kolektiv. *Trestní řízení*. 1. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., 2014. ISBN 978-80-7380-488-6, str. 295-296, 355

schválení narovnání a v poslední řadě proti rozhodnutím, kterými byl zamítnut či odmítnut řádný opravný prostředek proti rozsudku či usnesení uvedeného výše. Dovolání lze podat jen z důvodu právních vad či odsouzení na doživotí, a to do dvou měsíců od doručení rozhodnutí, proti kterému směřuje.

O dovolání je příslušný rozhodnout pouze Nejvyšší soud ČR.

Druhým mimořádným opravným prostředkem je stížnost pro porušení zákona, která směřuje proti kterémukoliv rozhodnutí soudu či státního zástupce.

Stížnost může podat pouze ministr spravedlnosti, nikdo jiný k tomu oprávněn není. Lhůtu pro podání stížnosti nemáme nikde v zákoně uvedenou. Opět zde rozhoduje Nejvyšší soud.

Poslední možnost mimořádného opravného prostředku je obnova řízení, kterou je možno použít ve dvou případech.

Prvním z nich je náprava skutkových vad, které existovaly v době trestního řízení, ale nebylo možné je použít (najde se ztracená listina, která je hlavním důkazem pro uznání viny) a druhou možností je náprava vad řízení, a to ve chvíli, kdy pravomocným rozsudkem bylo zjištěno, že některý z orgánů porušil svým jednáním povinnosti zakládající trestný čin.

Obnova řízení se může použít v případě pravomocného rozsudku, trestního příkazu, usnesení o zastavení trestního stíhání, o podmíněném zastavení trestního stíhání, usnesení o schválení narovnání a v poslední řadě proti pravomocnému usnesení o postoupení věci jinému orgánu.

Příslušnost k rozhodnutí o návrhu povolení obnovy řízení zde máme dvojí, pokud se jedná o rozhodnutí státního zástupce, návrh rozhoduje soud, který by byl příslušný rozhodovat o obžalobě, a pokud se jedná o rozhodnutí soudu, rozhoduje o návrhu obnovy řízení soud, který rozhodoval v tomto řízení v prvním stupni.⁶³

Po povolení návrhu na obnovu řízení následuje u téhož soudu řízení po obnově.⁶⁴

Opravné prostředky mají dva typy účinku, a to suspenzivní, který je označován jako odkladný a v jeho rámci dochází k odkladu výkonu rozhodnutí, na který byl použit opravný prostředek, kdy suspenzivní účinek má typicky odvolání. Druhým účinkem je devolutivní, který nám rozhoduje o tom, kdo o napadeném rozhodnutí rozhodne, zda to bude ten samý orgán, což označujeme jako autoremeduru, nebo orgán vyššího stupně, tedy devolutivní účinek bude využit.

---

⁶³ Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), § 281

⁶⁴ NOVOTNÝ, F. a kolektiv. *Trestní právo procesní*. 2. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., 2017. ISBN 978-80-7380-677-4, str. 380-383

Devolutivní účinek je typický pro všechny opravné prostředky až na výjimku, a to u stížnosti, kterou je možné za určitých podmínek vyřídit i autoremedurou. Objevuje se nám také centralizovaný devolutivní účinek, který máme v případě dovolání a stížnosti na porušení zákona, o kterých rozhodne vždy bez výjimky Nejvyšší soud ČR.

Opravné prostředky jsou ovládány třemi principy, a to revizním, apelačním a kasačním.

Revizní princip slouží k přezkumu všech výroků napadeného rozhodnutí, kdy je posuzována správnost všech výroků obsažených v napadeném rozhodnutí z pohledu vad skutkových i právních, jedná se tedy o přezkum v celém rozsahu bez ohledu na to, co uvedla osoba, která napadla takovéto rozhodnutí. V takové formě se revizní princip uplatňuje pouze u stížnosti, ale s omezením na osobu či věc, které se to napadené usnesení přímo týká. U ostatních opravných prostředků jako odvolání, dovolání, stížnost pro porušení zákona a obnova řízení se tento přezkum váže pouze na vymezené vady, výroky, které uvede osoba podávající opravný prostředek.

Pokud dojde ke zjištění vad, kasační princip zajišťuje zrušení takového rozhodnutí a navrácení věci tomu orgánu, který o něm rozhodl. Takovýto postup je typický u dovolání či stížností pro porušení zákona.

Poslední princip apelační umožňuje přezkumnému orgánu zrušit napadené rozhodnutí a nahradit ho vlastním. Pokud dojde ke zjištění pochybení, tento princip je vlastní orgánu při odvolání.

V celém řízení o opravných prostředcích platí zásada *reformationis in peius*, což znamená, že pokud byl opravný prostředek podán ve prospěch obviněného, nikdy nemůže dojít ke změně, k novému rozhodnutí v téže věci k horšímu pro obviněného.⁶⁵

3.5 Vykonávací řízení

Jedná se o poslední stadium trestního řízení, jeho obsahem je výkon uskutečnění vydaného rozhodnutí, které má zajistit či uskutečnit ten orgán, který ho vydal.⁶⁶

---

⁶⁵ NOVOTNÝ, F. a kolektiv. *Trestní právo procesní*. 2. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., 2017. ISBN 978-80-7380-677-4, str. 378-379

⁶⁶ CHMELÍK, J. a kolektiv. *Trestní řízení*. 1. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., 2014. ISBN 978-80-7380-488-6, str. 296, 358

Výkon rozhodnutí v sobě zahrnuje princip oficiality, který ukládá povinnost provést rozhodnutí a jeho úkony bez ohledu na to, aby k tomu dal někdo třeba návrh.

Poslední část řízení je nezbytnou součástí, pokud jejím výkonem dochází k omezení základních práv a svobod odsouzených.

Vzhledem k omezení práv a svobod, ke kterým dochází v tomto stadiu, musí být dodržen zákonný postup. Kvůli tomuto požadavku se postupnými novelizacemi do trestního řádu dostal v té podobě, které bylo potřeba, z důvodu, aby to nebylo ponecháno na podzákonných úpravách.⁶⁷

Vykonávací řízení tedy zajišťuje výkon obsahu rozhodnutí, které vydal orgán činný v trestním řízení a může nastat pouze po jeho vydání, protože právě z něho celé toto řízení vychází.

Řízení vždy nemusí být ukončeno vydáním rozhodnutí, které je potřeba vykonat, například pokud dojde k zastavení trestního stíhání, nejedná se o rozhodnutí, které by bylo potřeba vykonat, o tom je pouze rozhodnuto a víc se neděje.

V případech, kdy bude obsah rozhodnutí splněn dobrovolně, opět není potřeba zajišťovat výkon rozhodnutí jinak, jedná se například o případy rozhodnutí o vydání věci, kterou osoba vydá dobrovolně bez dalších průtahů.

Poslední část trestního řízení nám trestní řád upravuje co do vyvolání výkonu rozhodnutí, upřesňuje, na koho se obrátit s žádostí o provedení jednotlivých výroků rozhodnutí, ale neobsahuje, jak jednotlivé výroky provést, a proto má náš právní systém speciální úpravu, kde to nalezneme (například zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody).

Mohou však nastat i situace, které bližší úpravu způsobu výkonů nepotřebují, jednat se může o případy postoupení věci příslušnému orgánu.

Vzhledem k možnosti ukládání trestů, které nejsou spojeny s odnětím svobody, které nazýváme alternativní, dochází ke spolupráci i s orgány stojícími mimo orgány činné v trestním řízení, konkrétně tím mám na mysli Probační a mediační službu, která zajišťuje kontrolu výkonu trestů nespojených s odnětím svobody (alternativních trestů).⁶⁸

---

⁶⁷ DRAŠTÍK, A., FENYK, J. a kolektiv. *Trestní řád, komentář, II. díl*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2017. ISBN 978-80-7552-600-7, str. 844

⁶⁸ DRAŠTÍK, A., FENYK, J. a kolektiv. *Trestní řád, komentář, II. díl*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2017. ISBN 978-80-7552-600-7, str. 844

3.5.1 Zahlazení odsouzení

Po výkonu, milosti či promlčení rozhodnutí, tedy trestu, přichází fáze zahlazení odsouzení, která umožňuje osobám odstranění nepříznivých důsledků odsouzení a postavení takovéto osoby na roveň osob neodsouzených.⁶⁹

Při splnění podmínek, tedy vedením řádného života a dobrého chování po výkonu uloženého trestu, prominutí trestu nebo promlčení jeho výkonu, je zahlazení možné na základě udělení milosti od prezidenta nebo výrokem soudu.⁷⁰

Pokud dochází k zahlazení výrokem soudu, tak na základě žádosti odsouzeného, na návrh zájmového sdružení nebo na žádost osob, které mohly podat odvolání ve prospěch odsouzeného, vyjma případů, kdy odsouzenému byl přeměněn trest v odnětí svobody vzhledem k jeho nevhodnému způsobu chování, maření trestu, vyhýbání se výkonu a nevedení řádného života.

O návrhu či žádosti rozhoduje předseda senátu okresního soudu, dle bydliště odsouzeného v době podání návrhu, a to v rámci neveřejného zasedání, formou usnesení, proti kterému lze podat stížnost, která má odkladný účinek.

Ve chvíli nabytí právní moci rozhodnutí o zahlazení se na osobu hledí, jako by nikdy nebyla odsouzena, dochází k fikci neodsouzení, a to vede k výmazu odsouzení z výpisu rejstříku trestů. Jediná možnost, kde lze odsouzení nalézt, je opis rejstříku trestů, který je k dispozici státnímu zástupci, policejnímu orgánu a ministru spravedlnosti.⁷¹

Dle mého názoru by k zahlazení odsouzení nemělo docházet ve všech jeho bodech. Měl by být umožněn přístup většímu okruhu osob k opisu rejstříku trestů, a to z důvodu spolehnutí se na osobu, důvěru v osobu, která se například přihlásila k výběrovému řízení na post ředitele společnosti, přitom v minulosti byla odsouzena za zpronevěru a podvody, v tuto chvíli si myslím, že by měl mít přístup k opisu i člověk, který takovouto osobu chce na místo ředitele přijmout.

---

⁶⁹ CHMELÍK, J. a kolektiv. *Trestní řízení*. 1. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., 2014. ISBN 978-80-7380-488-6, str. 296, 472-473, 482

⁷⁰ ŠÁMAL, P., MUSIL, J., KUČHTA, J. a kolektiv. *Trestní právo procesní*. 4. vydání. Praha: nakladatelství C. H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-496-4, str. 913

⁷¹ CHMELÍK, J. a kolektiv. *Trestní řízení*. 1. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., 2014. ISBN 978-80-7380-488-6, str. 482

3.6 Na závěr trestního řízení

Chtěla bych poznamenat, že není podmínkou, aby celé trestní řízení prošlo přes všechna stadia zde uvedená.

Snažila jsem se nastínit rámec, ve kterém trestní řízení může probíhat.

K jeho ukončení může dojít ve kterémkoliv ze stadií, například již v přípravném řízení, pokud se zjistí, že se trestný čin nestal, nemusí vůbec dojít k nařízení předběžného projednání obžaloby, nebo může dojít v hlavním líčení k vydání rozhodnutí, které rozhodlo o nevině. Jedná se tedy o zprošťující rozsudek a k jeho výkonu (vykonávací řízení) není třeba. Poslední možností, jež mě napadá, pokud některý ze subjektů trestního řízení nepodá opravný prostředek, nedojde k opravnému řízení.

4. Přípravné řízení a jeho vztah k řízení před soudem, zejména k hlavnímu líčení

V této kapitole si důkladně rozebereme jednotlivé body a fáze přípravného řízení, po kterém následuje předběžné projednání obžaloby, kdy nám touto fází přechází řízení na soud a která si myslím, také stojí za důkladnější zmínku než v předchozí kapitole. Naposledy se zaměříme na fázi řízení před soudem jako takovým, které nám může probíhat ve třech možných provedeních a formou veřejného, nebo neveřejného zasedání a hlavního líčení, které si opět uvedeme důkladněji.

4.1 Vztah předsoudních a soudních stadií trestního řízení

Jedná se zejména o vztah přípravného řízení a hlavního líčení, který není vůbec jednoduchý, protože se nejedná o jednotnou úpravu. Máme tři důležité koncepce tohoto vztahu.

4.1.1 Silné přípravné řízení

Přípravné řízení je považováno za silné z toho důvodu, že tvoří těžiště pro řízení a rozhodování a hlavní líčení zde vystupuje ve formě „generální zkoušky“.

4.1.2 Slabé přípravné řízení

Jedná se o opačný případ, kdy hlavní líčení představuje těžiště pro dokazování a rozhodnutí a přípravné řízení je forma umožňující jen žalobci možnost podat obžalobu.

Novela z roku 2001 se dožaduje posílení hlavního líčení před přípravným. Z toho plyne, že se tato novela přiklání k této formě koncepce pro vztah přípravného řízení a hlavního líčení.

4.1.3 Třetí koncepce

Zde můžeme říci, že obsahuje výsledek dvou předchozích koncepcí. Hlavní líčení je označeno za těžiště dokazování a rozhodování a silné přípravné řízení jako pomocná fáze řízení vzhledem k hlavnímu líčení.

4.2 Přípravné řízení

4.2.1 Pojem a zásady přípravného řízení

Přípravné řízení bývá často označováno jako předsoudní stadium trestního řízení, ve kterém se připravují podklady pro následující soudní řízení. Lze tedy říci, že přípravné řízení plní pomocnou funkci.

Jedná se o fázi, ve které dochází k zásahům do občanských práv a svobod. Z toho důvodu musí být toto stadium velmi podrobně upraveno a měl by být zajištěn dozor nad jeho výkonem.

Důvodem pro zahájení fáze přípravného řízení je podezření, že byl spáchán trestný čin.

V přípravném řízení se nám uplatňují zásady zákonného procesu, legality, oficiality, dále zásada vyhledávací, zásada materiální pravdy v rozsahu nezbytném pro rozhodnutí a zásada rychlosti.⁷²

---

⁷² ŠÁMAL, P., MUSIL, J., KUČHTA, J. a kolektiv. *Trestní právo procesní*. 4. vydání. Praha: nakladatelství C. H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-496-4, str. 456-457, 47-474

4.2.2 Účel, funkce a význam přípravného řízení

Přípravným řízením se ohraničuje úsek od sepsání záznamu o zahájení úkonů trestního řízení nebo provedení neodkladných a neopakovatelných úkonů do podání obžaloby nebo jiného rozhodnutí jako postoupení věci jinému orgánu, či skutečnosti, které objasňují důvod k zastavení trestního stíhání.

Úkolem této fáze je zjistit, zda se trestný čin stal, kdo je jeho pachatelem a vyhledat důkazy potřebné pro objasnění skutečností trestného činu a jeho pachatele.

O funkcích přípravného řízení jsme se již zmiňovali, a proto se ho nyní jen stručně dotkneme. Jeho účelem je vyhledat a zajistit důkazy, které by nebylo možné provést ve fázi hlavního líčení, a tím by nebyl naplněn účel trestního řízení. Je potřeba rychlé reakce na trestný čin, proto máme stanovené lhůty, ve kterých řízení probíhá, a to jednak, aby se zamezilo ztrátě důkazů, úniku pachatele či pokračování v trestné činnosti, dále pak musí dojít ke splnění požadavku, aby před soud nebyly postaveny osoby, u kterých není dostatečné podezření ze spáchání trestného činu, nebo nenáležitě objasněné věci a v poslední řadě, pokud to spáchaný trestný čin připouští (bagatelní trestná činnost), vyřešit takovéto případy méně nákladnou, nenáročnou a rychlejší formou (například narovnáním).

Významem přípravného řízení je skutečnost, že na jeho základě se stanoví rozsah, ve kterém bude probíhat hlavní líčení.

Výsledkem řízení je podání obžaloby státním zástupcem nebo jiné rozhodnutí o jeho výsledku. Z toho nám plyne důležitý bod, ve kterém musí přípravné řízení obstát, a to, zda toto řízení opatřilo takové podklady, ze kterých plyne důvod k podání obžaloby, nebo zda má být od dalšího jednání upuštěno, na což se váže výsledek přípravného řízení.⁷³

4.2.3 Formy přípravného řízení

Máme tři základní rozdělení. První formou je postup před zahájením trestního stíhání a druhou formou je vyšetřování. V těchto fázích probíhá jak standardní přípravné řízení, tak rozšířené přípravné řízení, které se vztahuje na ty trestné činy, ve kterých je příslušný rozhodovat v prvním stupni krajský soud.

---

⁷³ JELÍNEK, J. a kolektiv. *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha: Linde Praha, a. s., 2007. ISBN 978-80-7201-630-3, str. 426-428

Třetí formou je zkrácené přípravné řízení pro nejméně závažné trestné činy, u kterých dochází ke všem skutečnostem jako ve fázi před zahájením trestního stíhání, ale k samotnému zahájení trestního stíhání již nedochází. Jedná se o fázi, o které jsme se již zmínili v předchozí kapitole, ale ještě se k ní podrobněji vrátíme.⁷⁴

Pro ucelení si uvedeme jednoduchou strukturu, ve které uvidíme jasné rozdíly v jednotlivých formách.

Ke standardnímu přípravnému řízení dochází u všech trestných činů, pokud nejsou v příslušnosti projednání rozšířeného přípravného řízení, nebo zkráceného přípravného řízení. Během standardního přípravného řízení může, ale také nemusí dojít k trestnímu stíhání. K fázi před zahájením trestního stíhání zde dochází a k vyšetřování také, pokud není proces ukončen již v předchozí fázi (nebyl zjištěn pachatel, odložení trestního stíhání, předání k projednání jinému orgánu).

U rozšířeného přípravného řízení se jedná o trestné činy, o kterých v prvním stupni rozhoduje krajský soud. K trestnímu stíhání dochází vždy a postup před a po zahájení trestního stíhání je tu také vždy.

Ke zkrácenému přípravnému řízení dochází ve chvíli méně závažných trestných činů. Trestní stíhání v přípravném řízení zahájeno není, k fázi před zahájením trestního stíhání dochází, k vyšetřování nedochází a samotné trestní stíhání přichází až v soudní fázi ve zjednodušené formě.

4.2.4 Orgány přípravného řízení

V přípravném řízení najdeme využití pro všechny orgány činné v trestním řízení (policejní orgán, státní zástupce, soud).

4.2.4.1 Policejní orgán

Jeho úkolem je plnit úkoly tak, aby jeho činnost přispívala k rychlosti a důvodnosti trestního stíhání. Úkony provádí samostatně (pokud není potřeba souhlasu státního zástupce), z vlastní iniciativy a osobně. Na druhou stranu je vázán pokyny, které dostává nebo schvaluje státní zástupce.

---

⁷⁴ NOVOTNÝ, F. a kolektiv. *Trestní právo procesní*. 2. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., 2017. ISBN 978-80-7380-677-4, str. 299

Jsou případy, kdy je policejní orgán v provedení úkonů zcela nezastupitelný, a to ani státním zástupcem či soudem, jedná se o neodkladné a neopakovatelné úkony, je to z toho důvodu, že právě policejní orgán je tím, který je dostupný pro oznamovatele trestných činů, a to on provádí první kroky v této fázi, jejíž součástí jsou často tyto úkony.⁷⁵

Vzhledem ke dvěma fázím přípravného řízení mohou fázi před zahájením trestního stíhání provádět všechny policejní orgány (§ 12 odst. 2 trestního řádu), naopak fázi vyšetřování může konat pouze Policie České republiky, státní zástupce, který vyšetřuje trestné činy spáchané příslušníky Generální inspekce bezpečnostních sborů, Bezpečnostní informační služby a Úřad pro zahraniční styky a informace, v poslední řadě může vést vyšetřování kapitán lodi, ale jen při dálkových plavbách a pokud se trestný čin stal na takovéto lodi.

Mimo jiné je nutno zmínit, že celé přípravné řízení jako takové může provádět zcela sám státní zástupce či jeho jednotlivé úseky.⁷⁶

4.2.4.2 Státní zástupce

Je představitelem veřejného zájmu a je zcela nezávislý, a to jak vůči soudu, tak i ostatním procesním stranám.

Postavení státního zástupce je v trestním řízení dvojí. Při hlavním líčení je orgánem zastupujícím veřejnou žalobu jím podanou, kdy v této fázi je jeho postavení slabší oproti přípravnému řízení, kde je pánem sporu a má dominantní postavení, z toho plyne celá řada jeho oprávnění, ale zároveň i odpovědnost za celé přípravné řízení.

Státní zástupce je povinen zejména, stejně jako policejní orgán, koncipovat svou činnost tak, aby přispíval rychlostí a důvodností k trestnímu stíhání. Ukládá policejnímu orgánu pokyny k provedení potřebných kroků k objasnění věci či zjištění pachatele, může požadovat od policejního orgánu veškeré spisy, dokumenty, zprávy o jejich postupu a v poslední řadě může policejnímu orgánu věc odejmout a přikázat ji jinému orgánu.

Nejdůležitější funkcí, kterou státní zástupce má a plyne z jeho dominantního postavení, je dozor nad celým přípravným řízením. Vzhledem

---

⁷⁵ ŠÁMAL, P., MUSIL, J., KUČHTA, J. a kolektiv. *Trestní právo procesní*. 4. vydání. Praha: nakladatelství C. H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-496-4, str. 478-479, 482

⁷⁶ JELÍNEK, J. a kolektiv. *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha: Linde Praha, a. s., 2007. ISBN 978-80-7201-630-3, str. 433-435

k této funkci může dávat policejnímu orgánu závazné pokyny, požadovat vše potřebné pro objasnění jeho postupů, zúčastnit se prováděných úkonů, provádět úkony sám, vracet věc policejnímu orgánu k doplnění, rušit nezákonná nebo neodůvodněná rozhodnutí policejního orgánu, přikázat provedení věci jiné osobě v rámci policejního orgánu.

Sám státní zástupce koná vyšetřování trestných činů příslušníků Generální inspekce bezpečnostních sborů, Bezpečnostní informační služby a Úřadu pro zahraniční styky a informace.

Postavení státního zástupce plní úlohu jeho nezastupitelnosti ve chvíli meritorních rozhodnutí o věci a tím jejich vyřízení a také o rozhodnutích a opatřeních týkajících se případu. Základní body jsou uvedeny v § 175 trestního řádu, ale řada z nich je uvedena i na jiných místech trestního řádu. Uvedu zde některé z nich.

Jen státní zástupce může podat obžalobu, sjednávat dohodu o vině a trestu, podat návrh na vzetí do vazby, propustit obviněného z vazby v přípravném řízení, nařídít zadržení zásilky nebo její sledování, navrhnout soudu vydání mezinárodního a evropského zatýkacího rozkazu vůči obviněnému, který se zdržuje v cizině a mnoho dalšího.

V některých případech opatření nelze souhlas získat před jeho provedením, v tuto chvíli musí policejní orgán bezodkladně po provedení neodkladného úkonu získat souhlas, povolení státního zástupce, či ho o tomto opatření vyrozumět.⁷⁷

Pokud se vrátíme k meritornímu rozhodnutí státního zástupce, jedná se o postoupení věci jinému orgánu, o zastavení trestního stíhání, o přerušení trestního stíhání, o podmíněné přerušení nebo zastavení trestního stíhání a o schválení narovnání.

Pouze nejvyšší státní zástupce může rozhodnutí o zastavení trestního stíhání a postoupení věci zrušit, a to do tří měsíců od právní moci takovýchto rozhodnutí.⁷⁸

Státní zástupce také plní funkci druhoinstančního orgánu, a to ve chvíli podaných stížností proti usnesení policejnímu orgánu. Pokud by se jednalo o úkon, ke kterému dal státní zástupce souhlas, rozhoduje nadřízený státní zástupce.

---

⁷⁷ ŠÁMAL, P., MUSIL, J., KUČHTA, J. a kolektiv. *Trestní právo procesní*. 4. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-496-4, str. 474-477

⁷⁸ JELÍNEK, J. a kolektiv. *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha: Linde Praha, a. s., 2007. ISBN 978-80-7201-630-3, str. 437-438

Vyskytují se i případy, kdy rozhoduje soud, a ne státní zástupce. Jedná se například o případy stížností na policejní orgán o uložení pořádkové pokuty.

Poslední povinností, kterou státní zástupce má, je vyřizování stížností ohledně průtahů a nečinnosti policejního orgánu, kdy stížnosti podávají osoby, proti nimž se řízení vede, nebo osoby poškozené. Státní zástupce musí neprodleně takovouto stížnost vyřídit, odstranit vady a informovat o výsledku žadatele.

Toto se obecně týká přípravného řízení a postavení státního zástupce, ale pokud bychom se blíže podívali na jednotlivé fáze přípravného řízení, a to na fázi prověřování a vyšetřování, najdeme zde určité rozdíly.

Státní zástupce by měl vykonávat ve fázi vyšetřování intenzivnější dozor, a to z důvodu směřování vyšetřování již proti konkrétní osobě a z tohoto důvodu může dojít k citelným zásahům do jeho zaručených práv a svobod.

Určitá oprávnění a povinnosti státního zástupce lze uplatnit pouze ve fázi vyšetřování, uvedu některé z nich.

Státní zástupce ve fázi vyšetřování může podat obžalobu, jednat o dohodě o vině a trestu, rozhodnout o propuštění obviněného z vazby, rozhodnout o předběžných opatřeních (například zákaz styku s určitými osobami, zákaz her a sázek), zajistit výkon trestu propadnutí majetku aj.

4.2.4.3 Soud v přípravném řízení

Soud nastupuje ve chvíli potřeby rozhodnout o nejdůležitějších zásadách do občanských práv a svobod osoby.

Úkony nečiní na základě své vlastní iniciativy, ale většinou na návrh státního zástupce.

Pravomoc rozhodovat v přípravném řízení, se váže na skutečnosti, rozhodnutí o nároku obviněného na bezplatnou obhajobu či za sníženou odměnu, rozhodnutí o vzetí do vazby, o dalším trvání vazby, příkaz k zatčení, rozhodnutí o zákazu vycestovat do zahraničí, příkaz k domovní prohlídce, použití agenta (rozhoduje vrchní soud), rozhodnutí o předání obviněného z České republiky do jiného členského státu EU a vzetí do předávací vazby a mnoho dalšího.

Situace, kdy státní zástupce potřebuje souhlas soudce, jsou při otevření nebo záměně zásilky.

Soudce v přípravném řízení rozhoduje bez jednání, až na výjimku, a to vazební zasedání, které se koná v přípravném řízení, kde se rozhoduje hlavně o vzetí do vazby.

Pokud se opět zaměříme na jednotlivé fáze přípravného řízení, tak rozdílů najdeme například v tom, že pouze ve fázi vyšetřování může soud rozhodnout o vazbě obviněného a rozdíl od fáze prověřování je ten, že soud již není přítomen při výslechu svědka nebo provádění rekognice, jako je tomu v rámci prověřování, a to z důvodu garance zákonnosti například ve formě přítomnosti obhájce.⁷⁹

4.2.5 Průběh přípravného řízení

Jedná se o strukturu neveřejnou, nepřímou a z velké části písemnou oproti hlavnímu líčení.

4.2.5.1 Postup před zahájením trestního stíhání (fáze prověřování)

V první řadě je povinnost policejního orgánu na základě vlastních poznatků, trestních oznámení, podnětů jiných osob a orgánů činit vše potřebné k odhalení možné trestné činnosti, pachatele a také k předcházení trestné činnosti.

Kromě policejního orgánu je také povinen přijímat oznámení o možném spáchání trestného činu státní zástupce.⁸⁰

Hlavním a základním účelem fází před zahájením trestního stíhání je shromáždit důkazy, objasnit skutečnosti, že se určitý trestný čin stal a kdo je jeho pachatelem. Pokud jsou splněny tyto dva body, může dojít k trestnímu stíhání, a tak dojít ke druhé fázi přípravného řízení, a to vyšetřování.⁸¹

4.2.5.1.1 Trestní oznámení a záznam o zahájení úkonů trestního řízení

Státní orgány mají povinnost oznamovat všechny skutečnosti, které by mohly nasvědčovat spáchání trestné činnosti.

---

⁷⁹ ŠÁMAL, P., MUSIL, J., KUČHTA, J. a kolektiv. *Trestní právo procesní*. 4. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-496-4, str. 479-480, 519-520, 522

⁸⁰ JELÍNEK, J. a kolektiv. *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha: Linde Praha, a. s., 2007. ISBN 978-80-7201-630-3, str. 442-443

⁸¹ CHMELÍK, J. a kolektiv. *Trestní řízení*. 1. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., 2014. ISBN 978-80-7380-488-6, str. 309

Občané mají povinnost oznamovat pouze trestné činy uvedené v § 368 odst. 1 trestního zákoníku (vražda, mučení, obchodování s lidmi apod.) u ostatních trestných činů se jedná spíše o morální povinnost. Výjimku tvoří advokát, který se výkonem své funkce o takovém trestném činu dozví, nebo duchovní, který se o tomto činu dozví v rámci zpovědního tajemství.

Trestní oznámení se zkoumá co do obsahu, ze kterého musí být jasné, komu je určeno, kdo ho činí, které věci se týká, co sleduje a v poslední řadě musí obsahovat podpis a datum.

Může být učiněno písemně, ústně do protokolu, elektronicky, telegraficky, telefaxem nebo dálnopisem. Pokud došlo k podání trestního oznámení ústně, musí být oznamovatel vyslechnut o okolnostech, za kterých byl trestný čin spáchán, o osobních poměrech vůči osobě, na kterou trestní oznámení podává, důkazech, výše způsobené škody spáchané oznamovaným trestným činem.

V rámci přijetí oznámení nezakládá povinnost ze strany policejního orgánu sepsat záznam o zahájení úkonů trestního řízení.

O důvodném podezření, že byl spáchán trestný čin, policejní orgán rozhoduje s přihlédnutím ke konkrétnímu trestnému činu, o který má vzhledem k oznámení jít a v rámci toho rozhodne, zda sepíše záznam o zahájení úkonů trestního řízení, či nikoliv.

Pokud dojde k sepsání záznamu o zahájení úkonů trestního řízení, musí být jeho obsahem skutečnosti, pro které se trestní řízení zahajuje a také by zde neměla chybět zmínka, jakým způsobem byly zjištěny.

Policejní orgán zašle opis záznamu do 48 hodin od zahájení trestního řízení státnímu zástupci. Výjimku tvoří neodkladné a neopakovatelné úkony, jimž hrozí zmaření. V tomto případě policejní orgán sepíše záznam až po jejich provedení.

Právě sepsáním záznamu nám počíná fáze přípravného řízení jako taková, kdy v tuto chvíli začíná funkce dozoru státního zástupce.

4.2.5.1.2 Neodkladné a neopakovatelné úkony

Zákon nám neposkytuje výčet těchto úkonů, pouze jejich popis, proto je potřeba přihlížet k jednotlivým případům a jeho okolnostem vždy individuálně.

Za neodkladný úkon je považován ten, u kterého zhrozí jeho zmaření, ztracení či zničení vzhledem k době, než bude zahájeno trestní stíhání. Z toho nám plyne, že neodkladný úkon se vztahuje na okamžik zahájení trestního stíhání.

Neopakovatelný úkon je ten, který nebude možné provést v řízení před soudem a který se tedy vztahuje na řízení před soudem.

Neodkladným úkonem může být ohledání věci a místa činu, zkouška krve, či pořízení zvukových a obrazových záznamů osob, snímání otisků, prohlídka těla, pokud jsou tyto úkony potřeba k prokázání totožnosti, zachycení stop nebo následků činu.

Neopakovatelným úkonem může například být výslech svědka, který nebude k dispozici později, protože se jedná o cizince, který se vrací do své země a prohlásí, že již přítomen pro další jednání nebude.

Při provádění neodkladných či neopakovatelných úkonů před zahájením trestního stíhání jako jsou výslech svědka a rekognice, je potřeba účasti soudce, který odpovídá za zákonnost takovýchto úkonů.

V protokolu o provedených neodkladných či neopakovatelných úkonech je vždy potřeba uvést, z jakých důvodů byl považován takovýto úkon za neodkladný či neopakovatelný.⁸²

Státní zástupce tyto protokoly přezkoumává hlavně z hlediska splnění podmínek zákonnosti jejich provedení, a zda byly vykonány v souladu se zákonem.⁸³

4.2.5.1.3 Oprávnění policejního orgánu při objasňování a prověřování skutečností zakládajících podezření ze spáchání trestného činu

Policejní orgán je oprávněn požadovat vysvětlení od fyzických osob, právnických osob a státních orgánů. Vysvětlení nelze požadovat od osob, které mají povinnost mlčenlivosti (advokát). O vysvětlení se sepisuje záznam, který nelze později použít jako důkaz, ale je možno takovouto osobu později vyslechnout jako například svědka. Pokud by se jednalo o neodkladný či neopakovatelný úkon, je tato osoba rovnou vyslýchána s podmínkami jaké má svědek, za účasti soudce.

---

⁸² NOVOTNÝ, F. a kolektiv. *Trestní právo procesní*. 2. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., 2017. ISBN 978-80-7380-677-4, str. 301-305

⁸³ JELÍNEK, J. a kolektiv. *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha: Linde Praha, a. s., 2007. ISBN 978-80-7201-630-3, str. 445, 447, 449

Může požadovat odborné vyjádření či znalecké posudky. V rámci odborného vyjádření se do řízení přibírá konzultant, kterého ale nelze považovat za znalce, ani od něho nelze takovou činnost požadovat. Konzultant je znalý ve speciálním oboru, ale nejedná se o znalce.

Dále je oprávněn provádět ohledání věci a místa činu, ke kterému se zpravidla přibírá znalec. O výsledku ohledání se sepisuje protokol, jehož součástí jsou fotografie a další pomůcky.

Je mu umožněno požadovat odběr krve nebo jiného biologického materiálu, pokud není ohroženo zdraví této osoby.

Může pořizovat zvukové, obrazové záznamy osob, snímat otisky, provádět prohlídku těla, pokud je to nutné a potřebné pro zjištění totožnosti, zachycení stop nebo následků trestného činu. Prohlídku může provádět pouze osoba stejného pohlaví nebo lékař.

Pokud je dán některý z důvodů vazby, může policejní orgán osobu zadržet, a to i přestože proti osobě nebylo zahájeno trestní stíhání. K tomuto úkonu je třeba souhlasu státního zástupce.

Může činit rozhodnutí a opatření ve smyslu, vydání, odnětí věci, zajištění věcí důležitých pro trestní řízení nebo důkazní účely, zajištění výnosů a nástrojů pocházejících z trestné činnosti nebo její náhradní hodnoty.

4.2.5.1.4 Skončení fáze před zahájením trestního stíhání (fáze prověřování)

Tato fáze musí být ukončena do dvou měsíců, pokud se jedná o věc, která přísluší samosoudci a nejedná se o zkrácené přípravné řízení, anebo do tří měsíců, pokud se jedná o věc příslušnou okresnímu soudu. V poslední řadě do šesti měsíců, pokud bude o věci rozhodovat krajský soud v prvním stupni.

Prověřování může být ukončeno odevzdáním věci příslušnému orgánu, v případech, že se skutek stal, ale jedná se o přestupek, jiný správní delikt nebo kázeňský či kárný delikt.

Druhou možností skončení prověřování je usnesení o odložení věci z důvodu podezření, že se nejedná o spáchání trestného činu a věc nelze vyřídit jinak, je-li stíhání nepřipustné (trestní stíhání je promlčeno, osoba je vyňata z pravomoci orgánů činných v trestním řízení, vzhledem k věku osoba není trestně odpovědná aj.), je-li trestní stíhání neúčelné (je zřejmé, že již účelu trestu bylo dosaženo vzhledem k chování pachatele po činu, ke snaze nahradit škodu,

odstranit následky a hlavně vzhledem ke spáchanému činu) nebo pokud se nepodařilo zjistit skutečnosti opravňující zahájit trestní stíhání. O těchto usneseních rozhoduje státní zástupce nebo policejní orgán.

Dále může dojít k dočasnému odložení trestního stíhání, rozhoduje o tom policejní orgán se souhlasem státního zástupce, a to v případech potřeby objasnění trestné činnosti zločineckého spolčení.

Poslední formou skončení fáze prověřování je usnesení policejního orgánu o zahájení trestního stíhání, kdy přecházíme do fáze vyšetřování.⁸⁴

Dle mého názoru, jsou všechny tři lhůty pro skončení fáze prověřování příliš dlouhé. Pokud má dojít k objasnění, zda se trestný čin stal a kdo je jeho pachatelem, mělo by k tomu dojít v kratším rozmezí, z důvodu opomenutí, ztracení důležitých skutečností (pokud o nich není rozhodnuto jako o neodkladných a neopakovatelných úkonech) vzhledem k dlouhému plynutí času.

4.2.5.1.5 Judikatura

4.2.5.1.5.1 Usnesení Nejvyššího soudu (spisová značka 5 Tdo 423/2012)

Usnesení se týká účasti a přítomnosti advokáta u osoby podávající vysvětlení ve fázi před zahájením trestního stíhání, tedy ve fázi prověřování.

Jeho přítomnost a účast se vztahuje pouze na právní pomoc osobě podávající vysvětlení.

Tato pozice advokáta není vůbec srovnatelná s postavením obhájce obviněného.

V rámci právní pomoci je oprávněn činit s osobou, která podává vysvětlení, poradit a navrhnout provedení důkazů a účastnit se rekognice, na níž má být poznána osoba, které poskytuje právní pomoc.

Na druhou stranu není oprávněn klást otázky osobě, která vysvětlení podává, požadovat účast na jiných úkonech, kterých se osoba podávající vysvětlení neúčastní. Z toho plyne, že advokát nemůže zasahovat do průběhu podávání vysvětlení.⁸⁵

---

⁸⁴ NOVOTNÝ, F. a kolektiv. *Trestní právo procesní*. 2. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., 2017. ISBN 978-80-7380-677-4, str. 307-314

⁸⁵ FRYŠTÁK, M., POLIŠENSKÁ, P. a kolektiv. *Aktuální judikatura k trestnímu řízení*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2014. ISBN 978-90-210-7518-4, str. 302

4.2.5.2 Zahájení trestního stíhání (fáze vyšetřování)

Jedná se o časový úsek, který přichází po zahájení trestního stíhání a končí podáním obžaloby nebo jiným meritorním rozhodnutím státního zástupce před podáním obžaloby.⁸⁶

Pokud ve fázi prověřování došlo ke zjištění, že se trestný čin stal a že ho spáchala určitá osoba, je dán důvod pro zahájení trestního stíhání a nastává fáze vyšetřování.

Fázi vyšetřování zpravidla zahajuje policejní orgán a v případech, kdy je vyšetřovacím orgánem státní zástupce (trestné činy spáchané například příslušníky Generální inspekce bezpečnostních sborů), zahájí vyšetřování on.⁸⁷

4.2.5.2.1 Druhy vyšetřování

Výše jsme si již uvedli, že existují tři druhy přípravného řízení. Nyní se podíváme na dva z nich vzhledem k vyšetřování, a to standardní a rozšířené vyšetřování, které se od sebe odlišují.

Standardní vyšetřování se týká těch trestných činů, u kterých rozhoduje v prvním stupni okresní soud.

V rozšířeném vyšetřování bude konat hlavní líčení v prvním stupni krajský soud.

Kritéria jejich odlišností jsou stanovena závažností trestných činů, kdy u rozšířeného vyšetřování jde o závažnější trestné činy. Výslechy svědků mohou být prováděny bez omezení, ale musí být dodrženo pravidlo, které říká, že svědek má být vyslechnut jen v rozsahu nezbytném pro podání obžaloby. Ve fázi rozšířeného vyšetřování máme delší lhůtu, a to šest měsíců.⁸⁸

Výslechy svědků ve standardním vyšetřování je možné uskutečnit pouze, pokud se jedná o neodkladný či neopakovatelný úkon, výslech svědků mladších 15 let, dále při podezření, že na svědky bude činěn nátlak, také u svědků, u kterých se předpokládá vzhledem k jejich psychickému stavu zhoršení schopnosti

---

⁸⁶ ŠÁMAL, P., MUSIL, J., KUČHTA, J. a kolektiv. *Trestní právo procesní*. 4. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-496-4, str. 517

⁸⁷ CHMELÍK, J. a kolektiv. *Trestní řízení*. 1. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., 2014. ISBN 978-80-7380-488-6, str. 314-315

⁸⁸ ŠÁMAL, P., MUSIL, J., KUČHTA, J. a kolektiv. *Trestní právo procesní*. 4. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-496-4, str. 517-518

pamatování si nebo vnímání a v poslední řadě, pokud se předpokládá delší doba trvání vyšetřování, tak aby nedošlo k zapomnění důležitých skutečností.⁸⁹

4.2.5.2.2 Usnesení o zahájení trestního stíhání

Trestní stíhání je zahájeno vydáním usnesení, a to policejním orgánem nebo státním zástupcem v případech uvedených v § 161 odst. 4 trestního řádu.

Usnesení musí být oznámeno obviněnému, a to nejčastěji formou doručení do vlastních rukou.

Opis usnesení o zahájení trestního stíhání musí být poslán do 48 hodin státnímu zástupci a obhájci.

Základním obsahem usnesení musí být označení obviněného, popis skutku, označení trestného činu, který je ve skutku spatřován a další skutečnosti charakterizující daný trestný čin.

V usnesení musejí být také uvedeny skutečnosti, na základě kterých dochází k trestnímu stíhání (důvody nasvědčující tomu, proč bylo zahájeno trestní stíhání).

Dále musí obsahovat poučení o možném podání stížnosti proti tomuto rozhodnutí a lhůtu k jejímu uplatnění a v poslední řadě poučení o možné obhajobě.

Pokud dojde k podání stížnosti, rozhoduje o ní státní zastupitelství.

4.2.5.2.3 Význam zahájení trestního stíhání

Hlavním bodem zahájení trestního stíhání je, že se řízení koná již proti konkrétní osobě a je jasně stanoven skutek, vůči kterému se bude celé řízení konat.

Následkem zahájení trestního stíhání jsou možnosti jako vzetí obviněného do vazby, jeho zadržení či vyšetření duševního stavu.

Obviněný již může uplatňovat řadu procesních práv, jako přítomnost svého obhájce při všech vyšetřovacích úkonech.

Obhájce dále může klást otázky obviněnému či vyslychajícím osobám a vznášet námitky na způsob provedení jednotlivých úkonů orgánem.

---

⁸⁹ JELÍNEK, J. a kolektiv. *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha: Linde Praha, a. s., 2007. ISBN 978-80-7201-630-3, str.457

V poslední řadě dochází k přerušení promlčecí lhůty.

4.2.5.2.4 Překážky trestního stíhání

I když jsou dány náležitosti pro zahájení trestního stíhání, nelze k němu přejít, a to z důvodů uvedených v § 11 trestního řádu. Uvedu některé z nich.

Dojde k nařízení prezidenta republiky v rámci milosti či amnestie, je-li trestní stíhání promlčeno, jde o osobu, která vzhledem k věku je trestně neodpovědná, osoba zemřela, stíhání je podmíněno souhlasem poškozeného, a ten ho neudělil aj.⁹⁰

Pokud se podíváme na souhlas poškozeného, jedná se o trestné činy uvedené v § 163 trestního řádu (ublížení na zdraví, neposkytnutí pomoci, krádež, podvod), ale pokud by takovým činem byla způsobena smrt, poškozený byl mladší 15 let, poškozený nebyl schopen dát souhlas vzhledem k duševní poruše nebo omezení svéprávnosti, souhlas nebyl dán jako následek výhrůžek, tak takového souhlasu od poškozeného není třeba i vzhledem k těmto trestným činům.⁹¹

4.2.5.2.5 Postup při vyšetřování

Vyšetřováním má dojít ke zjištění skutkového stavu bez důvodných pochybností, tedy ke všem důležitým skutečnostem vedoucím k objasnění skutku a jeho pachatele, kdy hlavní iniciativu zde koná policejní orgán.

Policejní orgán musí vyhledávat a zjišťovat skutečnosti, a to svědčící jak ve prospěch, tak i v neprospěch obviněného.

Úkony, které byly provedeny již v přípravném řízení, mohou, ale nemusí být při vyšetřování zopakovány, pokud byly provedeny odpovídajícím, zákonným způsobem (požadovat vysvětlení aj.).

V rámci vyšetřování může policejní orgán nebo státní zástupce provádět zajišťovací úkony, jako zadržet obviněného, odejmout věc, ale nemohou vzít obviněného do vazby, to může pouze soud.

---

⁹⁰ ŠÁMAL, P., MUSIL, J., KUČHTA, J. a kolektiv. *Trestní právo procesní*. 4. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-496-4, str. 525-526

⁹¹ CHMELÍK, J. a kolektiv. *Trestní řízení*. 1. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., 2014. ISBN 978-80-7380-488-6, str. 314, 316-317

Vzhledem k možnosti obviněného vyjádřit se k obvinění a vylíčit skutečnosti v rámci obvinění, by mělo dojít k výsledku obviněného, zákon to přímo nezakotvuje, ale lze to z jeho ustanovení odvodit.

Průběhy výslechů svědků jsme si již uvedli. Jsou možné, pokud se jedná o neodkladné a neopakovatelné úkony, osoby mladší 15 let apod., což neplatí u rozšířeného přípravného řízení.

Stejně jako ve fázi prověřování si lze vyžádat znalecký posudek, a navíc v této fázi vyšetřování může dojít k výsledku znalce.

Určité důkazní prostředky je nutno provést v rámci přípravného řízení. Vzhledem k tomu, že se většinou jedná o úkony prvotní, neodkladné nebo neopakovatelné, jejich pozdější realizace by byla velmi složitá. V těchto případech se o nich během hlavního líčení přečte pouze protokol, který byl sepsán v rámci jejich provedení.

Mezi takovéto úkony řadíme například ohledání, rekognici, vyšetřovací pokus, rekonstrukci a prověrku na místě.

Jejich provedení během hlavního líčení vyloučeno není, ale zpravidla k tomu nedochází.

4.2.5.2.6 Účast obviněného a obhájce ve vyšetřování

4.2.5.2.6.1 Obviněný

Osoba, proti níž se trestní řízení vede, je označena jako obviněný, v této fázi nevystupuje jako strana řízení a vzhledem k tomu má i menší práva než v řízení před soudem.

Jedno ze základních oprávnění obviněného v rámci přípravného řízení je, zvolit si obhájce, činit důkazní návrhy a právo prostudovat si spisy.

Obviněný se může se svým obhájcem radit, žádat jeho přítomnost při výslechu, a pokud je obviněný ve vazbě, požadovat rozhovor se svým obhájcem bez přítomnosti jiných osob.⁹²

Novelou zákona bylo umožněno obviněnému bez obhájce být přítomen na jednotlivých vyšetřovacích úkonech a klást vyslychajícím svědkům otázky.⁹³

---

⁹² ŠÁMAL, P., MUSIL, J., KUČHTA, J. a kolektiv. *Trestní právo procesní*. 4. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-496-4, str. 528-530, 533-534

V poslední řadě může obviněný podat žádost o odstranění průtahů ve vyšetřování a odstranění vad v postupu policejního orgánu nebo státního zástupce. Tyto námitky vyřizuje státní zastupitelství.

4.2.5.2.6.2 Obhájce

Zvolit si obhájce může obviněný již od počátku trestního stíhání. To samé platí pro nutnou obhajobu, která musí být realizována již v přípravném řízení.

Jedno ze základních oprávnění obhájce je účastnit se vyšetřovacích úkonů, pokud jejich výsledek může být použit jako důkaz před soudem.

Jsou zde ale jisté výjimky, a to pokud se úkony neposkytuje důkaz, který by bylo možno využít před soudem, nelze provedení úkonu odložit a tedy zajistit o něm vyrozumění obhájci (zajištění věci důležitých pro trestní řízení, osobní prohlídka, ohledání místa činu aj.) a v poslední řadě pokud se jedná o operativně pátrací úkony (například odposlech, sledování osob a věcí), i přestože jsou prováděny ve fázi vyšetřování, tak nelze, aby v těchto případech byl obhájce přítomen, v ostatních případech mu nelze toto právo odeprít.

Dále může obhájce při výslechu klást otázky obviněnému a vyslychajícím svědkům a vznášet námitky na postup orgánu.

Ve chvíli, kdy obhájce oznámí, že chce být přítomen na všech vyšetřovacích úkonech, musí mu policejní orgán sdělit včas veškeré údaje o zamýšlených úkonech, které by mohly být použity jako důkazy před soudem.

Obhájce není povinen účastnit se vyšetřování, jde pouze o jeho právo na účast.

Stejně jako obviněný může jeho obhájce podávat za něj opravné prostředky, nahlížet do spisů, předkládat důkazní návrhy a mluvit s ním, pokud je ve vazbě, bez přítomnosti jiných.

4.2.5.2.7. Skončení vyšetřování

Nastává ve chvíli, kdy policejní orgán přistoupí k závěru, že jsou výsledky vyšetřování dostatečné k podání obžaloby.

---

⁹³ NOVOTNÝ, F. a kolektiv. *Trestní právo procesní*. 2. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., 2017. ISBN 978-80-7380-677-4, str. 329

Dříve než dojde ke skončení vyšetřování, musí policejní orgán tři dny předem obeznámit obviněného a jeho obhájce s možností prostudovat spisy a učinit návrhy na doplnění vyšetřování.

Vzhledem k tomu, že jde o právo, nikoliv o povinnost obviněného a jeho obhájce, nevyužijí-li tohoto práva, není to překážka, aby došlo ke skončení vyšetřování.

Pokud by k návrhům na doplnění vyšetřování došlo, není povinnost jim vyhovět ze strany policejního orgánu. Povinností je pouze učinit zápis do spisu o těchto návrzích a o jejich přijetí, či odmítnutí.

Ve chvíli, kdy jsou splněny výše zmíněné body, dochází ke skončení vyšetřování a policejní orgán předloží spis státnímu zástupci. Obsahem spisu je návrh na podání obžaloby nebo jiného rozhodnutí a seznam navrhovaných důkazů.

Státní zástupce návrh policejního orgánu nemusí přijmout a může mu ho vrátit k doplnění se svými pokyny a policejní orgán je povinen pokynům vyhovět.

4.2.5.2.8 Lhůty pro skončení vyšetřování

Jedná se o časový úsek, který začíná zahájením trestního stíhání a končí předáním spisu státnímu zástupci.

Lhůty činí dva měsíce, pokud o věci bude jednat samosoudce, tři měsíce, pokud věc spadá pod okresní soud a v poslední řadě šest měsíců, pokud má ve věci rozhodovat krajský soud jako soud prvního stupně.

Pokud by došlo k průtahům ve vyšetřování a tím pádem nedodržení lhůt, musí policejní orgán státnímu zástupci zdůvodnit, proč se tak stalo.

Státní zástupce může vydat pokyny, které orgán musí splnit a s tím i prodloužit lhůtu ve vyšetřování, a to i opakovaně, vzhledem k tomu, že zákonem maximální délka této prodloužené lhůty není stanovena.

Myslím si, že by k tomuto vůbec nemělo docházet, pokud jsou jednou stanovené lhůty, které jsou dle mého názoru pro fázi vyšetřování zcela přiměřené (oproti fázi prověřování, kde jsou tyto lhůty stejné, ale vzhledem k fázi prověřování příliš dlouhé), nemělo by docházet k jejich zmaru vzhledem k prodloužení ze strany státního zástupce a už vůbec ne k tomu, že není stanovena maximální lhůta pro prodloužený časový rozsah vyšetřování.

Domnívám se, že díky tomu dochází ke zbytečným průtahům a pohodlnosti ze strany orgánů činných v trestním řízení a není tím naplněná zásada rychlosti řízení.

Ve výsledku celé přípravné řízení, je vzhledem ke stanoveným lhůtám příliš dlouhé, a to si nemyslím, že ve stadiu řízení před soudem přinese něco užitečného.

4.2.5.2.9 Rozhodnutí státního zástupce po skončení fáze vyšetřování

Po skončení vyšetřování může státní zástupce rozhodnou meritorně, a to postoupit věc jinému orgánu, zastavit trestní stíhání nebo podmíněně zastavit trestní stíhání, schválit narovnání a odstoupit od trestního stíhání, pokud se jedná o mladistvého.

Všechna tato rozhodnutí po právní moci zakládají podmínku nezměnitelnosti a závaznosti, tedy překážku věci rozhodnuté a nelze je projednat v jiném procesu.

Dále státní zástupce může vydat rozhodnutí, které je prozatímní povahy, kdy není věc definitivně skončena, ale pouze přerušena a jedná se o přerušování trestního stíhání.

Nejčastějším rozhodnutím je obžaloba a návrh na ochranné opatření, těmito akty končí přípravné řízení, ale ne řízení jako takové.

V poslední řadě může dojít k návrhu na schválení dohody o vině a trestu.

4.2.5.2.9.1 Postoupení věci jinému orgánu

Tato situace nastává ve chvíli, kdy se zjistí, že se skutek stal, ale nejde o trestný čin, ale třeba o přešůpek nebo jiný správní delikt.

Usnesení o postoupení věci musí být oznámeno obviněnému a poškozeneému, pokud je znám.

4.2.5.2.9.2 Zastavení trestního stíhání

Máme obligatorní a fakultativní možnosti zastavení trestního stíhání, kdy státní zástupce musí nebo může trestní stíhání zastavit.

Možnosti obligatorního zastavení najdeme v § 172 odst. 1 trestního řádu (nedošlo k prokázání, že skutek spáchal obviněný, nejedná se o trestný čin a není důvod k postoupení, skutek se nestal aj.).

Fakultativní možnosti máme uvedeny v § 172 odst. 2 trestního řádu (pokud by byl možný uložený trest zcela bez významu vzhledem k trestu, který byl obviněnému již uložen nebo mu má teprve uložen být aj.).

Opět musí dojít k doručení usnesení obviněnému a poškozenému, pokud je znám.

4.2.5.2.9.3 Podmíněné zastavení trestního stíhání

Jedná se o jeden z odklonů, který může být použit pouze na trestné činy, které stanovují trest odnětí svobody, jehož horní hranice nepřevyšuje pět let.

Dochází ke zkušební době (šest měsíců až dva roky) obviněného, za kterou se musí osvědčit. Pokud k osvědčení nedojde, pokračuje se v řízení.

Obviněný musí splnit několik podmínek, a to k činu se doznat a vyslovit souhlas s touto formou vyřízení, nahradit škodu a musí být dán předpoklad k tomu, že toto rozhodnutí je dostačující.

4.2.5.2.9.4 Schválení narovnání

Jde o další formu odklonu, kterou lze použít pouze u přečinů a o které rozhoduje státní zástupce, a to po předchozím souhlasu obviněného a poškozeného.

I zde musejí být splněny určité podmínky, a to že obviněný se k trestnému činu přiznává, nahradí poškozenému škodu, vydá bezdůvodné obohacení, pokud tu nějaké je, a složí na účet soudu či státního zastupitelství přiměřenou částku na pomoc obětem trestných činů.

4.2.5.2.9.5 Odstoupení od trestního stíhání mladistvého

Tato forma rozhodnutí může být použita jen u mladistvých, jak nám název napovídá, a to pouze u trestných činů, u kterých horní hranice trestu odnětí svobody nepřevyšuje tři roky.

K jeho použití musejí být splněny podmínky, jako neexistence veřejného zájmu trestního stíhání a jeho neúčelnosti a nutnosti mladistvého potrestat.

Myslím si, že pokud již mladistvý spáchá provinění, měl by být náležitě potrestán, protože je velká pravděpodobnost, že v porušování zákona bude s přibývajícím věkem pokračovat, a právě díky potrestání, které může působit jako zastrašení vzhledem k uloženému opatření a převýchově, je pravděpodobné, že dojde k zamezení dalšího budoucího možného páchání trestné činnosti, a proto by k odstoupení od trestního stíhání mladistvých nemělo docházet v žádných případech, a to zejména pro jejich dobro do budoucna.

4.2.5.2.9.6 Přerušování trestního stíhání

Tato forma rozhodnutí je uvedena v § 173 trestního řádu a jedná se o případy, kdy nelze věc náležitě objasnit z důvodu nepřítomnosti obviněného, nelze obviněného pro těžkou chorobu postavit před soud, vzhledem k duševní chorobě, která u obviněného nastala po spáchání trestného činu, dále pokud obviněný není schopen chápat smysl trestního stíhání, pokud došlo k navrzení nebo již vydání obviněného do ciziny a v poslední řadě, pokud byl obviněný vyhoštěn ze země.

Jedná se o dočasný stav trestního řízení, ale objevují se případy, kdy touto formou trestní řízení končí (nevléčitelná těžká choroba obviněného, kdy ho nelze vzhledem k tomuto postavit před soud).

4.2.5.2.9.7 Návrh na ochranné opatření

Jedná se o návrh státního zástupce, kdy při splnění podmínek navrhne některé z ochranných opatření, jako ochranné léčení, zabezpečovací detenci, zabránění věci nebo jiné majetkové hodnoty, zabránění náhradní hodnoty, zabránění spisů a zařízení. Pokud jde o mladistvého, tak se jedná o návrh na ochrannou výchovu.

Tento návrh může být učiněn samostatně nebo v rámci obžaloby.⁹⁴

---

⁹⁴ ŠÁMAL, P., MUSIL, J., KUČHTA, J. a kolektiv. *Trestní právo procesní*. 4. Vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-496-4, str. 534-541

4.2.5.2.9.8 Obžaloba

Je označována jako nejzávažnější rozhodnutí, které má v rukou státní zástupce, a na kterém stojí řízení před soudem.

Aby obžaloba mohla být podána, musí výsledky vyšetřování vést k dostatečnému odůvodnění postavit osobu před soud.

Krom obecných náležitostí, které obžaloba musí mít, je nejdůležitějším bodem podrobný popis skutku, aby nemohl být zaměněn. O tomto skutku může rozhodnout pouze soud. Dále je potřeba uvést právní kvalifikaci skutku, tedy trestný čin, který je v něm spatřován a v poslední řadě návrh důkazů, které mají být provedeny v hlavním líčení.⁹⁵

4.2.5.2.9.9 Dohoda o vině a trestu

Je označována za nový druh odklonu, který se do trestního řádu dostal v rámci novely z roku 2012.

Jedná se o dohodu obviněného a státního zástupce. Obviněný dává slib, že se k trestnému činu přizná a státní zástupce ho za to obviní z méně závažného činu, anebo bude požadovat o něco mírnější trest.

Dohodu lze sjednat u všech trestných činů, kromě řízení o zvláště závažném zločinu (horní hranice trestu odnětí svobody nejméně deset let), proti uprchlému a v řízení proti mladistvému.

Jedná se o dvě fáze této dohody, a to sjednávání dohody o vině a trestu a řízení o schválení návrhu soudem.

Dohoda musí mít písemnou formou, kdy kromě obecných náležitostí musí obsahovat popis skutku, označení trestného činu, který je ve skutku spatřován, prohlášení obviněného, že skutek spáchal a dohodnutý trest jeho výměru a způsob výkonu trestu, pokud lze uložit ochranné léčení, tak i to a v poslední řadě rozsah náhrady škody, nemajetkové újmy nebo vydání bezdůvodného obohacení.

Pokud dojde k dohodě mezi státním zástupcem a obviněným, podá státní zástupce tento návrh k soudu, který ho buď schválí, nebo neschválí.⁹⁶

---

⁹⁵ CHMELÍK, J. a kolektiv. *Trestní řízení*. 1. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., 2014. ISBN 978-80-7380-488-6, str. 321-322

⁹⁶ ŠÁMAL, P., MUSIL, J., KUČHTA, J. a kolektiv. *Trestní právo procesní*. 4. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-496-4, str. 543-546

4.2.5.2.10 Judikatura

4.2.5.2.10.1 Usnesení Nejvyššího soudu (spisová značka 3 Tdo 709/2010)

Usnesení se týká souhlasu poškozeného s trestním stíháním u vybraných trestných činů v rámci právnické osoby.

Jak už bylo uvedeno, při vyjmenovaných trestných činech (ubližení na zdraví aj.) je potřeba souhlasu poškozeného, až na výjimky (pokud trestným činem byla například způsobena smrt, souhlasu není třeba).

Ve chvíli, kdy je ale poškozeným právnická osoba, ať už z důvodu poškození jejího majetku nebo jiného, takového souhlasu není od ní potřeba.

V § 100 odst. 2 trestního řádu je stanoveno právo svědka odeprít výpověď. Platí to i pro případy, kdy fyzická osoba, která je součástí takovéto právnické osoby, má vztah uvedený v tomto paragrafu a z toho nám plyne, že ani za této situace nedochází k úvaze, že by se jednalo o nepřípustné trestní stíhání.⁹⁷

4.3 Zkrácené přípravné řízení

Je označováno za novou formu přípravného řízení a do trestního řádu se nám dostává novelou z roku 2001.

Cílem zařazení této formy do trestního řádu byla myšlenka co nejrychleji a nejefektivněji postavit obviněného před soud a tím dosáhnout spravedlivého a rychlého rozhodnutí.

Tento typ řízení lze konat jen u těch trestných činů, které přísluší projednat okresnímu soudu a pokud na ně zákon stanoví trest odnětí svobody nepřevyšující horní hranici pěti let, jestliže byl pachatel chycen při činu nebo bezprostředně po něm nebo pokud v průběhu prověřování byly zjištěny důvody pro zahájení trestního stíhání podezřelého a bude ho možné postavit do dvou týdnů před soud.

Tím je myšleno, že do dvou týdnů bude podán návrh na potrestání (ne obžaloba) soudu, a právě tímto úkonem se z podezřelého stává obviněný a začíná nám trestní stíhání (fáze vyšetřování zde neprobíhá).⁹⁸

---

⁹⁷ FRYŠTÁK, M., POLIŠENSKÁ, P. a kolektiv. *Aktuální judikatura k trestnímu řízení*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2014. ISBN 978-90-210-7518-4, str. 320-321

⁹⁸ CHMELÍK, J. a kolektiv. *Trestní řízení*. 1. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., 2014. ISBN 978-80-7380-488-6, str. 322-323

Pokud by lhůta dodržena nebyla, může ji státní zástupce prodloužit maximálně o deset dní.

Domnívám se, že je škoda neumožnit uplatnění tohoto institutu i u závažnějších trestných činů, pokud by byly splněny podmínky chycení pachatele při činu či bezprostředně poté a lhůta dvou týdnů (případně plus deset dní od státního zástupce).

Dle mého názoru by to bylo velmi užitečné vzhledem k rychlosti a hospodárnosti řízení.

4.3.1 Jednotlivé rozdíly mezi zkráceným přípravným řízením a klasickým přípravným řízením

U zkráceného přípravného řízení dochází k fázi prověřování (*označované jako prověřování svého druhu*), k fázi vyšetřování nedochází.

Nedochází k vydání žádného rozhodnutí o konání zkráceného přípravného řízení, pouze se to zaznamenává do spisu.

K zahájení zkráceného přípravného řízení dochází sdělením podezření pachateli, který má stejná práva jako obviněný.

Zkrácené řízení musí být ukončeno do dvou týdnů, ale státní zástupce ho může prodloužit o deset dní (nelze opakovaně jako u klasické fáze prověřování).

K ukončení stadia zkráceného přípravného řízení dochází ve chvíli podání návrhu na potrestání, nikoliv podáním obžaloby (místo obžaloby je zde návrh na potrestání).

4.3.2 Postup orgánů ve zkráceném přípravném řízení

Orgány jsou oprávněny vyžadovat vysvětlení od osob a orgánů, odborné vyjádření a znalecké posudky, ohledat věc a místo činu, vyžadovat zkoušku krve či jiný odběr biologického materiálu, pořizovat zvukové a obrazové záznamy, zadržet podezřelou osobu aj.

4.3.3 Záznam o zahájení trestního řízení

Jedná se o fázi prověřování (*svého druhu*), ve které musí policejní orgán sepsat neprodleně záznam o zahájení trestního řízení a ten do 48 hodin poslat státnímu zástupci.

Oproti klasickému záznamu se v tomto navíc uvede, že bude konáno zkrácené přípravné řízení.

Záznam policejní orgán posílá zpravidla s protokolem o výsledku podezřelého, který mimo jiné obsahuje sdělení podezření a poučení pachatele.

4.3.4 Práva podezřelého ve zkráceném přípravném řízení

Práva podezřelého jsou stejná jako práva obviněného. Je oprávněn vyjadřovat se ke všem skutečnostem, nevypovídat, uvádět skutečnosti pro svou obhajobu, podávat opravné prostředky, zvolit si obhájce a radit se s ním, požadovat, aby se obhájce účastnil jeho výslechu a všech úkonů přípravného řízení.⁹⁹

4.3.5 Lhůta zkráceného přípravného řízení

Při začlenění tohoto institutu do právního řádu vznikaly velké problémy s lhůtou dvou týdnů, a to z toho důvodu, že se tento časový úsek počítal ode dne oznámení či podání podnětu k trestnímu stíhání, vzhledem k tomu nebyl tento institut moc využíván. Policejní orgán nebyl většinou schopen zajistit potřebné skutečnosti, a proto musel přejít do fáze vyšetřování.

Až novelou roku 2009 došlo ke změně, kdy tato lhůta začíná běžet od chvíle sdělení podezření ze spáchání skutku podezřelému a tím narostla procenta jeho využití.¹⁰⁰

---

⁹⁹ NOVOTNÝ, F. a kolektiv. *Trestní právo procesní*. 2. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., 2017. ISBN 978-80-7380-677-4, str. 350-355, 360-361

¹⁰⁰ KALVADOVÁ, V., FRYŠTÁK, M., PROVAZNÍK, J.: *Trestní právo /stále/ v pohybu*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2018. ISBN 978-80-210-8921-1, str. 361-362

4.3.6 Vyloučení zkráceného přípravného řízení

Nelze ho konat či v něm pokračovat, pokud jsou dány důvody vazby a nejsou splněny podmínky pro předání podezřelého spolu s návrhem na potrestání soudu a druhou možností kdy nelze konat zkrácené řízení jsou důvody pro konání společného řízení, kdy alespoň jeden trestný čin vyžaduje fázi vyšetřování.

4.3.7 Rozhodnutí ve zkráceném přípravném řízení

O skončení zkráceného přípravného řízení může rozhodnout policejní orgán nebo státní zástupce.

Policejní orgán může věc odložit, a to pokud se nejedná o trestný čin a věc nejde vyřídit jinak, pokud je trestní stíhání nepřipustné či neúčelné a v poslední řadě, pokud nebyly zjištěny skutečnosti pro zahájení trestního stíhání tak nelze konat ani zkrácené přípravné řízení.

Ve chvíli, kdy nedojde k některému z uvedených způsobů rozhodnutí, musí policejní orgán předat zprávu s jeho výsledky státnímu zástupci.

V tuto chvíli přichází na řadu státní zástupce, který může podat návrh na potrestání k soudu, návrh na schválení dohody o vině a trestu, věc odložit (trestní stíhání je nepřipustné, nejedná se o podezření z trestného činu nebo pokud je stíhání neúčelné), dále může rozhodnout o podmíněném odložení návrhu na potrestání, věc odevzdat příslušnému orgánu a v poslední řadě může věc vrátit policejnímu orgánu k doplnění.¹⁰¹

4.3.7.1 Podmíněné odložení návrhu na potrestání

K podmíněnému odložení návrhu na potrestání může dojít, pokud se podezřelý k činu dozná a souhlasí s takovýmto vyřízením věci, nahradí škodu nebo vydá bezdůvodné obohacení a pokud lze toto opatření považovat za dostačující vzhledem k podezřelému a spáchanému trestnému činu.

Pokud se jedná o závažnější čin, mohou být k těmto uvedeným podmínkám přidány ještě dvě, a to během zkušební doby se zdržet určité činnosti

---

¹⁰¹ NOVOTNÝ, F. a kolektiv. *Trestní právo procesní*. 2. Vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., 2017. ISBN 978-80-7380-677-4, str. 355-360

nebo složit peněžitou částku na účet státního zastupitelství. Ta slouží jako pomoc obětem trestaných činů.¹⁰²

4.4 Přípravné řízení *de lege ferenda* ve zvažované podobě soudce

Zvažuje se nová podoba postavení soudce v přípravném řízení, a proto se podíváme, jak mohou vypadat možné změny, které ovšem mohou být doplněny o jiné, nebo může dojít ke vzniku úplně nových variant, jedná se pouze o návrhovou koncepci.

4.4.1. Změna terminologie

Změna by se týkala pouze terminologie, která se změní na označení soudce pro přípravné řízení, kdy na žádnou obdobnou specializaci nebude brán ohled, tudíž k žádné faktické změně vlastně nedojde.

Tato forma je považována za nejméně vyhovující.

4.4.2 Zvýšená kvalifikace soudců bez změny jejich počtů

Nyní lze povolovat soudce k přípravnému řízení bez jakékoliv jiné specializace.

Vzhledem k nízkému počtu trestních soudců přichází v úvahu varianta proškolení i jiných soudců (například soudců soukromého práva), kteří by byli proškoleni v rámci trestního práva, respektive v rámci jednotlivých úkonů přípravného řízení.

Jedná se o přijatelnější verzi změny, přesto však nelze hovořit o změně účinné, která by představovala záruku pro vyšší ústavnost a zákonnost přípravného řízení, než doposud poskytuje.

---

¹⁰² CHMELÍK, J. a kolektiv. *Trestní řízení*. 1. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., 2014. ISBN 978-80-7380-488-6, str. 324-325

4.4.3 Specializovaní soudci přímo pro přípravné řízení

Jednalo by se o specializované soudce pro přípravné řízení, kteří by se dále na řízení nepodíleli, byli by zde čistě pro úkony přípravného řízení.

Vzhledem k tomu by v první řadě muselo dojít k navýšení soudců přímo pro toto stadium.

Tato varianta má několik výhod. Týkají se velké kvalifikace těchto soudců a lepší dostupnosti soudců.

Došlo by k odpadnutí sporů ohledně vyloučení soudce z dalších úkonů v trestním řízení, kdy soudce, který v přípravném řízení vydal příkaz k zatčení nebo rozhodoval o vazbě, je vyloučen z dalších úkonů trestního řízení, naopak by se účastnil na rekognici či výslechu svědka v přípravném řízení a nebylo by o vyloučení zmínky a vzhledem ke zmiňovanému modelu by k těmto rozporům již nedocházelo.

Nevýhoda je spatřována ve financování takovýchto soudců, kteří by vlastně byli placeni jen za to, že jsou k dispozici kdykoliv (v rámci pracovní doby).¹⁰³

Tato varianta se mi zdá nejvhodnější, kdyby tedy došlo k navýšení soudců specializovaných přímo a jen pro přípravné řízení. Vzhledem k financování těchto soudců, bych jim přidala oprávnění v přípravném řízení, větší účast na přípravném řízení v jakékoliv formě (například jako zvýšený dozor, zda dochází k zákonným procesům během řízení, které doposud obstarává pouze státní zástupce, nebo kontroly nad zjištěnými skutečnostmi, zda jsou dostačující pro podání obžaloby aj.), aby jejich funkce byla rozšířena do celého přípravného řízení a tím posílena například zásada zákonnosti procesu a tím by financování takovýchto soudců bylo oprávněné.

4.5 Řízení před soudem

Známe tři formy řízení, které mohou před soudem probíhat. Jedná se o veřejné zasedání, neveřejné zasedání a hlavní líčení.

Hlavní líčení je považováno za těžiště řízení před soudem.

---

¹⁰³ POCHYLÁ Veronika. Přípravné řízení de lege ferenda – soudce práv a svobod. *Trestněprávní revue*, 2017, roč. 16, č. 11-12, ISSN 1213-5313, str. 262-263

4.5.1 Veřejné zasedání

Řeší otázky blízké vině a trestu, kdy se jedná většinou o rozhodnutí navazující na hlavní líčení.

Tato forma řízení může proběhnout, jen pokud to zákon výslovně ukládá, jedná se o případy rozhodnutí o ochranných opatřeních (§ 230 odst. 2, 3), o trestu a jeho výkonu (§ 288 odst. 3), o řádných opravných prostředcích (odvolání), o předběžném projednání obžaloby (pokud to předseda senátu považuje za nutné, jinak neveřejné zasedání) o schválení narovnání v přípravném řízení mimo hlavní líčení (§ 231 odst. 2).

Musí být splněna podmínka možnosti účasti stran a jejich zástupců na veřejném zasedání.

Účast obhájce a státního zástupce není vždy nutná, výjimky, pokud jde o veřejné zasedání konané ohledně odvolání, dovolání aj.

Veřejné zasedání začíná přednesem zprávy na základě spisu. Týká se stavu věci a klade otázky, které je potřeba v rámci veřejného zasedání vyřešit.

Dále osoba, která dala podnět k veřejnému zasedání, přednese svůj návrh.

Následuje dokazování a po něm předseda senátu dá slovo ke konečným návrhům, obviněný má právo mluvit jako poslední.

Poté následuje závěrečná porada, kdy se soud může opírat jen o důkazy a skutečnosti před ním provedené a probrané.

Jako poslední soud vyhlásí rozhodnutí, a to vždy veřejně.

4.5.2 Neveřejné zasedání

Koná se pouze před senátem nikoliv před samosoudcem a jen v případech, kdy to zákon připouští či přímo předepisuje.

Neveřejné zasedání se uplatňuje v méně závažných situacích, kde je potřeba rychle rozhodnout.

Tato forma zasedání předpokládá, že lze rozhodnout na základě spisu, bez provádění dokazování a účasti stran a dalších osob.

Rozhodnutí konané v neveřejném zasedání se týkají zejména rozhodnutí o předběžném projednání obžaloby, rozhodnutí o přerušení trestního stíhání, zastavení trestního stíhání, všech rozhodnutí o stížnosti, rozhodnutí o zahlazení odsouzení aj.

Toto řízení je výjimkou ze zásady veřejnosti, protože není přípustná účast jiných osob krom členů senátu a zapisovatele.

Rozhodnutí má formu usnesení.

4.6 Stadia řízení před soudem prvního stupně

4.6.1 Předběžné projednání obžaloby

Tímto stadiem nám končí přípravné řízení jako takové a začíná řízení před soudem.

Jedná se o fakultativní stadium, které může, ale nemusí proběhnout, není to podmínkou.

Toto řízení se nezabývá otázkami viny ani trestu, to je úkolem hlavního líčení.

Do popředí nám v tomto stadiu přichází a vystupuje soud, obstarává hlavní funkci v řízení před soudem jako takovým.

Základním úkolem tohoto řízení je prověřit, zda přípravné řízení bylo provedeno zákonným způsobem a zda lze vzhledem k výsledkům přípravného řízení důvodně postavit obviněného před soud.

Predběžné projednání nekoná samosoudce, který ale vzhledem k oprávnění, které má, přezkoumává obžalobu za stejných hledisek a podmínek.

4.6.1.1 Důvody nařízení předběžného projednání obžaloby

Předseda soudu musí rozhodnout, zda je potřeba nařídit předběžné projednání obžaloby, nebo může přistoupit rovnou k hlavnímu líčení.

Vzhledem k tomu přezkoumá obžalobu a spis a rozhodne o nařízení hlavního líčení, pokud je vše v pořádku, nebo o předběžném projednání obžaloby, pokud shledá vady, kvůli kterým nelze nařídit hlavní líčení nebo pokud přichází v úvahu rozhodnout i jinak.

Pro snadnější rozhodnutí je možné, aby vyslechl obviněného i svědky, opatřil potřebná vysvětlení, vyžadoval potřebné zprávy, prováděl jiné důkazy apod.

Úkony jako vysvětlení a výslech musí vést pouze pro potřebu objasnění otázek, zda je potřeba předběžného projednání či nikoliv, v žádném případě tyto úkony nesmí vést vzhledem k předmětu obvinění. Ten má za úkol objasnit hlavní líčení.

Pokud předseda soudu dojde k závěru, že je nutné nařízení předběžného projednání, jedná se o některý z důvodů uvedených v § 186 trestního řádu. Například věc patří do příslušností jiného soudu, jsou zde okolnosti pro zastavení, přerušeni či podmíněného zastavení trestního stíhání, skutek, který je v obžalobě je třeba posuzovat dle jiného ustanovení, nejsou posouzeny základní skutkové okolnosti, vzhledem okolnostem by bylo vhodné sjednat dohodu o vině a trestu apod.¹⁰⁴

4.6.1.2 Průběh předběžného projednání obžaloby

Jedná se většinou o neveřejné zasedání (rozhodnutí je veřejné), veřejná zasedání předseda nařídí, jen pokud to považuje za potřebné.

Přezkoumávání se provádí na základě zprávy, kterou podal předseda soudu, kdy obsahem této zprávy musí být shrnutí celé obžaloby a vyčlenění otázek, které je potřeba řešit v předběžném projednání.¹⁰⁵

Dochází k přezkumu úplnosti důkazního materiálu, odůvodněnosti obžaloby, přičemž senát může provádět jen takové úkony, které jsou potřebné pro rozhodnutí.

4.6.1.3 Rozhodnutí v předběžném projednání obžaloby

Soud může rozhodnout o několika způsobech ukončení předběžného projednání obžaloby. Může dojít k předložení věci k rozhodnutí o její příslušnosti, kdy o tomto rozhodne nejbližší nadřízený soud tomuto soudu a tomu, co si myslí, že je v této věci příslušný.

K postoupení věci dojde ve chvíli, kdy soud dojde k názoru, že se skutek stal, ale nejedná se o trestný čin.

---

¹⁰⁴ CHMELÍK, J. a kolektiv. *Trestní řízení*. 1. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., 2014. ISBN 978-80-7380-488-6, str. 327-331

¹⁰⁵ ŠÁMAL, P., MUSIL, J., KUČTA, J. a kolektiv. *Trestní právo procesní*. 4. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-496-4, str. 567-568

K zastavení trestního stíhání dochází z obligatorních důvodů (není prokázáno, že skutek spáchal obviněný, skutek se nestal aj.) nebo fakultativních důvodů (je-li trestní stíhání vzhledem ke spáchanému skutku bezvýznamné, z důvodu trestu, který má být obviněnému uložen nebo již byl v rámci jiného trestného činu aj.).

K přerušení trestního stíhání dochází ze stejných důvodů, ze kterých to může učinit státní zástupce (nelze obviněného pro těžkou chorobu postavit před soud, nelze pro nepřítomnost obviněného věc náležitě objasnit aj.).

K podmíněnému zastavení trestního stíhání dle § 307 odst. 1, 2 a schválení narovnání dle § 309 odst. 1.

K vrácení věci státnímu zástupci ve chvíli, kdy byly během tohoto řízení zjištěny závažné vady (důkazy, o které se obžaloba opírá, byly zjištěny nezákonně, byly porušeny podmínky nutné obhajoby, nebyla dostatečně prokázána totožnost obviněného aj.) přípravného řízení, které je třeba odstranit nebo pokud nebyly náležitě objasněny potřebné skutečnosti pro rozhodnutí (například u trestného činu úmyslného usmrcení novorozeněte matkou, nebyl dán žádný znalecký posudek ohledně rozrušení matky, nebo nebyl-li objasněn následek trestného činu například u těžkého ublížení na zdraví aj.).

K odstoupení od trestního stíhání ve věcech mladistvých.

V poslední řadě, pokud není dán důvod pro vrácení věci státnímu zástupci, rozhodne předseda o nařízení hlavního líčení ve věci.¹⁰⁶

V rámci předběžného projednání obžaloby musí soud vždy rozhodnout i o dalším trvání vazby, pokud je obviněný ve vazbě, a to vždy z úřední povinnosti.

4.6.1.4 Forma, obsah rozhodnutí a opravné prostředky

Soud při vydání rozhodnutí v předběžném projednání obžaloby rozhoduje formou usnesení, které musí mít obecné náležitosti, a navíc v odůvodnění musejí být uvedeny a objasněny všechny skutečnosti, kvůli kterým měl soud povinnost obžalobu přezkoumat.

Pokud soud věc vrátí státnímu zástupci, je potřeba v odůvodnění uvést nejen nedostatky a vady, ale také pokyny, které jsou potřeba doplnit, učinit.

---

¹⁰⁶ CHMELÍK, J. a kolektiv. *Trestní řízení*. 1. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., 2014. ISBN 978-80-7380-488-6, str. 332-334

Proti rozhodnutí soudu je přípustná stížnost, kromě rozhodnutí věci kvůli příslušnosti.

Stížnost má odkladný účinek, kromě rozhodnutí o přerušení trestního stíhání.

4.6.1.5 Účinky pravomocného rozhodnutí v předběžném projednání obžaloby

Obsah rozhodnutí v přípravném řízení musí nabýt právní moci, aby bylo možné jednat, vykonat ho (pokud má být věc postoupena jinému orgánu, lze ji zaslat až po právní moci takového rozhodnutí apod.), toto se nevztahuje na rozhodnutí o přerušení trestního stíhání.

Pokud dojde k vrácení věci státnímu zástupci, neznamená to, že ji pak musí znovu předložit před soud. Může během svého šetření například zjistit, že jsou dány důvody pro zastavení trestního stíhání, tak toto opatření provede.

Ve chvíli, kdy by ale po došetření došel k závěru, že je nutno podat obžalobu znovu, musí ji opět vypracovat s ohledem na to, co měl došetřit a takováto obžaloba se znovu předběžně projedná, pokud jsou k tomu zákonné důvody.¹⁰⁷

4.6.2 Hlavní líčení

4.6.2.1 Pojem a účel hlavního líčení

Jedná se o nejdůležitější stadium trestního řízení, často bývá označováno jako jádro trestního řízení ať už v rámci dokazování nebo rozhodování o trestním řízení jako takovém.

Toto označení plyne z důležitosti hlavního líčení, které rozhoduje o hlavní otázce celého trestního řízení, a to o vině a trestu pro obžalovaného, případně o ochranném opatření a náhradě škody.

Jen na základě obžaloby lze konat hlavní líčení, které může rozhodovat pouze o obžalovaném a skutku, který je obsahem této obžaloby.¹⁰⁸

---

¹⁰⁷ ŠÁMAL, P., MUSIL, J., KUČHTA, J. a kolektiv. *Trestní právo procesní*. 4. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-496-4, str. 574-575

¹⁰⁸ NOVOTNÝ, F. a kolektiv. *Trestní právo procesní*. 2. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., 2017. ISBN 978-80-7380-677-4, str. 365-366

4.6.2.2 Zásady hlavního líčení

V hlavním líčení se nám nejvíce uplatňují vyjmenované základní zásady.

Zásada obžalovací, znamená, že se hlavní líčení koná pouze na základě obžaloby.

Zásada oficiality, uvádí, že soud musí z vlastní iniciativy učinit vše pro naplnění účelu trestního řízení.

Zásada vyhledávací je povinnost soudu zajistit provedení důkazů, a to oběma stranám.

Zajištění práv na obhajobu ať už ve formě obhájce, svědků svědčících ve prospěch obviněného či jiných forem.

Zásada veřejnosti umožňuje občanům být přítomni po celé hlavní líčení, až na výjimky (utajované informace), a tím zajistit požadavek na kontrolu soudnictví.

Zásada ústnosti a bezprostřednosti, kdy soud rozhoduje jen na základě před ním provedených důkazů, pokud možno ústně a z těch následně vychází jeho rozhodnutí.

Zásada volného hodnocení důkazů, kde váha jednotlivých důkazů není zákonem stanovena, nechává se na uvážení soudce. Nesmí se jednat o libovůli, ale je třeba dojít k odůvodněnému závěru.

Presumpce neviny, vina obžalovaného musí být nepochybně prokázána, do té doby se na něho hledí jako na nevinného.¹⁰⁹

4.6.2.3 Postavení obviněného (jeho obhájce), státního zástupce a soudu v hlavním líčení

V hlavním líčení jsou stranami státní zástupce, který vedl přípravné řízení a podal obžalobu a druhou stranou je obviněný a jeho obhájce, kdy se během hlavního líčení řeší spor mezi nimi.

Obě strany mají rovné postavení a mohou podávat návrhy, vyjadřovat se k nim, nabízet důkazy, klást otázky vyslychajícím, vyjadřovat se k provedeným důkazům, vznášet námitky, pronést závěrečnou řeč apod.

---

¹⁰⁹ ŠÁMAL, P., MUSIL, J., KUČTA, J. a kolektiv. *Trestní právo procesní*. 4. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-496-4, str. 579-585

Soud je zde dominantním představitelem, který vede celé hlavní líčení a řeší a rozhodne spor mezi uvedenými stranami.

4.6.2.3.1 Státní zástupce

Úkolem státního zástupce je prokazovat vinu obžalovaného, ale vzhledem k tomu, že má mít postavení nestranné, nezaujaté a nejednostranné, pokud dojde ke zjištění, že jsou skutečnosti nasvědčující ve prospěch obviněného, má povinnost na ně upozornit a nabízet o nich důkazy.

4.6.2.3.2 Obviněný a jeho obhájce

Obviněný ani jeho obhájce se nemohou účastnit přípravy hlavního líčení, které provádí předseda senátu.

Obviněnému je zaručeno právo na obhajobu, ovšem připouští se i možnost hájit se sám, pokud nejsou dané důvody nutné obhajoby.

4.6.2.3.3 Soud

Po podání obžaloby soud postupuje z úřední povinnosti.

Soud během hlavního líčení přezkoumává obvinění uvedené v obžalobě a provádí důkazy za účasti stran.

Základním úkolem soudu je správné a úplné zjištění skutkového stavu věci a vzhledem k tomu zákonné rozhodnutí.¹¹⁰

4.6.2.4 Příprava hlavního líčení

Spočívá v provedení nezbytných úkonů, rozhodnutí a opatření, která směřují jednak k zajištění průběhu hlavního líčení, poté k projednání věci a následnému rozhodnutí, to všechno, pokud možno bez odročení.

---

¹¹⁰ JELÍNEK, J. a kolektiv. *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha: Linde Praha, a. s., 2007. ISBN 978-80-7201-630-3, str. 491-493

4.6.2.4.1 Doručení obžaloby

Pokud soud neučiní některé z rozhodnutí uvedených v § 188 odst. 1 a 2 trestního řádu (zastavení trestního stíhání, postoupení věci jinému orgánu aj.) dá předseda senátu pokyn k doručení opisu obžaloby obviněnému (do svých rukou), obhájci (pokud ho má nebo musí mít), zákonnému zástupci či opatrovníku (pokud je obviněný nezletilý či omezen na svéprávnosti), poškozenému (pokud je znám jeho pobyt nebo sídlo), osobě zúčastněné (pokud je v obžalobě návrh na zabránění věci, která této osobě náleží) a v poslední řadě pokud se jedná o mladistvého, tak i orgánu sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD).

Je nutné vyzvat osoby, kterým byl doručen opis obžaloby, aby včas sdělily návrhy dalších důkazů a uvedly okolnosti, proč mají být tyto důkazy provedeny (co objasňují).

K doručení opisu obžaloby musí dojít nejpozději s předvoláním k hlavnímu líčení nebo vyrozuměním o něm.¹¹¹

4.6.2.4.2 Přítomnost osob u hlavního líčení

Předvolání k hlavnímu líčení obdrží obviněný, svědci a znalci, u ostatních osob (státní zástupce, obhájce, poškozený, opatrovník apod.) dochází k vyrozumění o hlavním líčení.

Osoby, které byly předvolány k hlavnímu líčení a nedostaví se, mohou být donuceny předvedením, to neplatí u osob vyrozuměných, ty nelze předvést, pouze může dojít k jejich kárnému postihu v rámci nutné přítomnosti (státní zástupce).

Na základě novely z roku 2017 musí být obviněný v předvolání upozorněn na důsledky jeho nedostavení se k hlavnímu líčení (soud může jednat i bez obviněného, pokud může spolehlivě rozhodnout i bez jeho přítomnosti a byl-li řádně s konáním hlavního líčení obeznámen, může být vydán příkaz k zatčení aj.).

Z osob vyrozuměných je nutná přítomnost pouze státního zástupce a obhájce při nutné obhajobě, ostatní být přítomni nemusí.

Bez přítomnosti státního zástupce a obviněného nelze konat hlavní líčení, až na výjimky (například řízení proti uprchlému), to samé platí, pokud je podmínka nutné obhajoby.

---

¹¹¹ NOVOTNÝ, F. a kolektiv. *Trestní právo procesní*. 2. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., 2017. ISBN 978-80-7380-677-4, str. 367-368

Pokud se předvolaná osoba k líčení nedostaví, soud musí rozhodnout, zda se hlavní líčení odročí, nebo se bude i přesto konat. Před tím, než rozhodne, se zpravidla dotáže na stanovisko stran. Jedná se pouze o názor, kterým soud není vázán.¹¹²

4.6.2.4.3 Nařízení hlavního líčení

Od podání obžaloby musí předseda senátu nařídit hlavní líčení, a to ve lhůtě tři týdnů, pokud se jedná o řízení před okresním soudem v prvním stupni nebo ve lhůtě tří měsíců, pokud řízení bude konat krajský soud v prvním stupni.

V rámci nařízení hlavního líčení je stanoven den a místo konání, kdy musí být zachována lhůta pro přípravu předvolaných a vyrozuměných osob.

U státního zástupce, obviněného a obhájce tato lhůta na přípravu činí pět dní, kdy s jejich souhlasem může být i zkrácena, a u ostatních musí být zachována lhůta na přípravu alespoň tři dní.¹¹³

Dle mého názoru, by k časové lhůtě od podání obžaloby a nařízení hlavního líčení mělo dojít, ale nemyslím si, že lhůta tří měsíců v rámci krajského soudu je potřebná. Vidím to tak, že je příliš dlouhá a umožňuje zbytečné průtahy. K vyřízení přípravy hlavního líčení by mohlo dojít v kratším časovém úseku.

Naopak co se týká přípravy na hlavní líčení, by lhůta pěti dnů měla být účinná pro všechny bez rozdílu (lhůtu tří dnů bych zrušila). Také si myslím, že by nemělo docházet k jejímu zkrácení, pokud je udělen souhlas, protože vzhledem k přípravě osob na hlavní líčení je velmi důležitá a nezbytná jak její možnost, tak i délka.

4.6.2.4.4 Další opatření a rozhodnutí v rámci přípravy hlavního líčení

V rámci řádného zajištění průběhu hlavního líčení je nutné, aby předseda senátu zajistil přítomnost všech potřebných soudních osob (přisedící, zapisovatel), pokud by hlavní líčení trvalo delší dobu tak náhradního soudce či přisedícího, vyzval obviněného ke zvolení obhájce, v případě nutné obhajoby mu ho ustanovil, vyžádal odborné vyjádření, přibral znalce aj.

---

¹¹² DRAŠTÍK, A., FENYK, J. a kolektiv. *Trestní řád, komentář, II. díl*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2017. ISBN 978-80-7552-600-7, str. 164, 179-180

¹¹³ JELÍNEK, J. a kolektiv. *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha: Linde Praha, a. s., 2007. ISBN 978-80-7201-630-3, str. 495-498

Mimo jiné musí předseda senátu zajistit ochranu svědkům, pokud je to potřeba a může dát pokyn policejnímu orgánu k zajištění potřebného důkazu.¹¹⁴

V rámci přípravy hlavního líčení může dojít ke zjištění skutečností, které opravňují soudce zastavit trestní stíhání, přerušit trestní stíhání, schválit narovnání apod., tato rozhodnutí se učiní mimo hlavní líčení, zpravidla v rámci neveřejného zasedání.

V poslední řadě je povinen rozhodnout o dalším trvání vazby obžalovaného.

4.6.2.5 Průběh hlavního líčení

Lze rozdělit do několika fází, a to počátek hlavního líčení, dokazování, závěr a samotné rozhodnutí soudu v hlavním líčení a my si postupně všechny rozebereme.

4.6.2.5.1 Počátek hlavního líčení

Po zahájení hlavního líčení předseda senátu přednese věc, která bude během líčení projednána.

Poté předseda senátu zjišťuje, zda se dostavily osoby předvolané a vyzooměné, pokud ano, zjistí jejich totožnost.

Následuje přednes obžaloby z úst státního zástupce, po jejím přednesu se předseda dotáže poškozeného, zda navrhuje, aby obžalovanému byla uložena povinnost nahradit škodu či nemajetkovou újmu v penězích nebo aby bylo vydáno bezdůvodné obohacení, v rámci dotazu se zmíní, jaký rozsah poškozený požaduje.

Pokud se poškozený nedostavil k hlavnímu líčení a jeho návrh je obsahem spisu, přečte tento návrh ze spisu.¹¹⁵

4.6.2.5.2 Dokazování v hlavním líčení

Je nejpodstatnější fází hlavního líčení, na které stojí následné rozhodnutí soudu.

---

¹¹⁴ DRAŠTÍK, A., FENYK, J. a kolektiv. *Trestní řád, komentář, II. díl*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2017. ISBN 978-80-7552-600-7, str. 152

¹¹⁵ NOVOTNÝ, F. a kolektiv. *Trestní právo procesní*. 2. vydání, Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., 2017. ISBN 978-80-7380-677-4, str. 369-370

Úkolem soudu je v rámci dokazování provést důkazy, které byly opatřeny v přípravném řízení nebo další zpravidla navržené, kdy není povinen připustit provedení všech důkazů, které byly opatřeny v přípravném řízení nebo navrhnuty, ale musí rozhodnout na základě důkazů před ním provedených.

Dokazování nám začíná výsledkem obžalovaného k podané obžalobě a nároku na náhradu škody, pokud byla uvedena, jedná se pouze o právo, ne o povinnost, nelze ho k výsledku nutit. Pokud by došlo ke značným odchylkám dřívější výpovědi a nynější výpovědi, může se soud na tyto odchylky obviněného dotázat.

Další dokazování předseda provádí dle vlastní úvahy, je vázán pouze podmínkou začít dokazování výsledkem obviněného.

Důkazy výpověďmi svědků, znalců a jiných se provádí za aktivní účasti stran, zpravidla ústně a provádí je sám soud. Po vyčerpání otázek od předsedy vyslychajícímu, je umožněno ostatním (státní zástupce, obhájce, poškozený apod.) klást dotazy vyslychající osobě.

Předpokládá se součinnost stran při dokazování, proto každá ze stran může důkaz vyhledat, předložit či navrhnout jeho provedení. V tu chvíli předseda senátu vyhoví, zejména pokud se jedná o důkazy k jejich návrhu.

Státní zástupce je oprávněn navrhnout důkazy, i ty, které nejsou součástí obžaloby a zpravidla tak provádí se souhlasem předsedy senátu, jde o důkazy ve prospěch obžaloby. Naopak obviněný (obhájce) provádí důkazy na svou obhajobu se souhlasem předsedy.¹¹⁶

Oprávněn je i sám soud doplnit dokazování, pokud to považuje za potřebné vzhledem k rozhodnutí.

Obžalovaný musí být dotázán k možnosti vyjádřit se po provedení každého jednotlivého důkazu.

Dokazování je řízeno zásadou bezprostřednosti a ústnosti, ale může dojít k případným výjimkám z těchto zásad, a to čtení z protokolů, které byly pořízeny v předchozích stádiích trestního řízení, které se přečtou, pokud obviněný odmítl vypovídat, jedná se v jeho nepřítomnosti nebo jsou nesrovnalosti v nynější a předchozí výpovědi obviněného, protokol spoluobviněného se může přečíst v situacích pokud zemřel, je nezvěstný nebo onemocněl závažnou chorobou a neumožňuje to jeho výslech. Protokol o výslechu svědka lze přečíst, pokud soud

---

¹¹⁶ DRAŠTÍK, A., FENYK, J. a kolektiv. *Trestní řád, komentář, II. díl*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2017. ISBN 978-80-7552-600-7, str. 192

jeho přítomnost nepovažuje za nutnou a obžalovaný a státní zástupce s tím souhlasí, dále pokud zemřel, onemocněl závažnou chorobou, pro kterou ho nelze vyslýchat a v poslední řadě lze přečíst protokol o výsledku znalce, pokud nejsou pochybnosti o správnosti a státní zástupce a obžalovaný s tím souhlasí.

V poslední řadě musí být splněna podmínka, že svědci nesmí být přítomni u výsledku jiných svědků a obviněného, pokud ještě sami nebyli vyslechnuti.

Po provedení všech důkazů, se soud dotáže, zda strany nemají další návrhy na doplnění dokazování. Pokud nemají, prohlásí dokazování za skončené, to samé platí v případech, kdy předseda senátu rozhodne o nepřipustnosti dalších důkazů.¹¹⁷

4.6.2.5.3 Závěr hlavního líčení

Je složen ze závěrečné řeči, posledního slova obviněného a závěrečné porady soudu.

4.6.2.5.3.1 Závěrečná řeč

Cílem je ovlivnit soud při úvahách svého rozhodnutí.

Po dokazování předseda senátu udělí slovo k závěrečné řeči, kdy na základě provedených důkazů strany sdělují svá stanoviska.

Závěrečná řeč zpravidla počíná u státního zástupce, poté mluví poškozený, zúčastněná osoba a jako poslední obhájce obžalovaného (případně obžalovaný, pokud ho nemá, jinak za něho mluví obhájce).

Předseda může určit jiné pořadí závěrečných řečí, ale obhájce (obžalovaný) mluví vždy jako poslední.

Obsahem závěrečné řeči státního zástupce bývá zejména zhodnocení skutkových okolností, důkazů, zhodnocení nebezpečnosti spáchaného trestného činu pro společnost, jaký druh trestu a sazbu navrhuje uložit.

Poškozený se mimo jiné ve své závěrečné řeči může zabývat otázkami, které jsou pro posouzení viny obviněného významné.

Obhájce ve své závěrečné řeči zhodnotí výsledky dokazování, přednese závěrečný návrh a poukáže na skutečnosti, které obviněnému přispívají.

---

¹¹⁷ CHMELÍK, J. a kolektiv. *Trestní řízení*. 1. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., 2014. ISBN 978-80-7380-488-6, str. 342-344

Pokud by došlo k situaci, že se po obhájci (obžalovaném) ujme slova znovu státní zástupce, obhájce (obžalovaný) má právo odpovědět.¹¹⁸

4.6.2.5.3.2 Poslední slovo obviněného

Po ukončení závěrečných řečí a před odebráním se soudu k poradě, udělí předseda senátu poslední slovo obžalovanému.

Během posledního slova obviněnému nesmějí být nikým kladeny otázky, ovšem předseda je oprávněn poslední slovo obviněného přerušit ve chvíli, kdy by jeho slova z rámce projednávané věci vybočovala nebo byla urážlivá, vulgární.

Cílem závěrečné řeči je ovlivnit soud ve svůj prospěch, kdy se jedná o právo využít poslední slovo, nikoliv povinnost.¹¹⁹

Pokud by v rámci závěrečných řečí nebo během posledního slova obviněného došlo ke zjištění okolnosti, kterou je potřeba objasnit, soud se usnese, že bude dokazování doplněno a tím pokračuje hlavní líčení.

Po doplnění dokazování musí předseda opět ustanovit možnost k závěrečným řečem.

4.6.2.5.3.3 Závěrečná porada soudu

Po závěrečných řečech a posledním slově obviněného se soud zpravidla ihned odebrá k závěrečné poradě.

Soud může přihlížet jen ke skutečnostem a důkazům před ním provedeným a uskutečněným.

Během porady soud zvažuje a posuzuje výsledky dokazování, naplnění skutkové podstaty, hodnotí osobu pachatele, zvažuje trest a jeho výši či zproštění obžaloby, a pokud je to součástí tak i náhradu škody.

Soud musí zkoumat, zda se skutek stal, zda má všechny znaky trestného činu, zda jej spáchal obžalovaný, zda je trestně odpovědný, jaký trest a výměra mu má být uložena, výši náhrady škody, popřípadě možnost uložení ochranného opatření.

---

¹¹⁸ JELÍNEK, J. a kolektiv. *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha: Linde Praha, a. s., 2007. ISBN 978-80-7201-630-3, str. 506-508

¹¹⁹ DRAŠTÍK, A., FENYK, J. a kolektiv. *Trestní řád, komentář, II. díl*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2017. ISBN 978-80-7552-600-7, str. 230

Během těchto úkonů soud sepisuje protokol o hlasování, který mimo obecných náležitostí obsahuje postup při hlasování, výsledky, výroky rozhodnutí a pokud jsou odlišné od většiny tak jejich celé znění a zdůvodnění.

O všech uskutečněných hlasováních dochází k sepsání protokolu, který se připojí k protokolu o jednání a který podepisují všichni členové senátu a zapisovatel.

Protokol o hlasování se neseписuje, pokud se rozhodovalo o jednoduchých otázkách, na kterých se senát jednomyslně shodl na základě učiněné porady, ke které došlo v rámci jednací síně bez přerušení jednání.

Po závěrečné poradě dochází k vyhlášení rozhodnutí, které musí být shodné s odhlasovanou verzí.

Pokud rozhoduje samosoudce, k závěrečné poradě logicky nedochází, pouze k vyhlášení rozsudku.

4.6.2.5.4 Rozhodnutí soudu v hlavním líčení

Rozhodnutí soudu se musí týkat obžalovaného a skutku, který je uveden v obžalobě.

Jediné, co může být změněno během trestního řízení, je právní kvalifikace skutku nebo může dojít k odchýlení skutkového děje, vždy ale musí být zachována totožnost skutku.

4.6.2.5.4.1 Totožnost skutku

Skutkem se rozumí určitá událost vycházející z chování osoby, kdy v obžalobě je tento skutek popsán událostí, o které se následně rozhoduje.

Jeden skutek může naplňovat jeden trestný čin, vícero trestných činů nebo nemusí být vůbec trestným činem, jen například přestupkem.

Trestný čin je podmíněn existencí skutku, přičemž naopak to neplatí, každý skutek nemusí být trestným činem.

V přípravném řízení bývá skutek vymežován následovně: kdo, co, kdy, kde, jak, čím a proč.

Skutek musí být přesně označen (zachována jeho totožnost) ve všech meritorních rozhodnutích (usnesení o zahájení trestního stíhání, v obžalobě, v rozsudku aj.), aby nedocházelo k jeho záměně s jiným.

K zachování totožnosti skutku dochází ve chvíli zachování totožnosti jednání a následku.

Co se týká ostatních totožností, které skutek pouze individualizují jako čas, místo, forma, způsob provedení aj., tak ty se mohou během řízení měnit, čímž ale nedochází ke změně totožnosti skutku jako takového, a to ani pokud například dojde ke zjištění okolnosti, která podmiňuje použití vyšší trestní sazby.

Z toho nám plyne závěr, že pro posouzení a zachování totožnosti skutku, nehraje právní kvalifikace uvedena v žalobním návrhu obžaloby roli.¹²⁰

4.6.2.5.4.2 Způsoby rozhodnutí v hlavním líčení

Jak už jsem několikrát uvedla, je možné, aby soud při rozhodnutí přihlížel pouze k těm skutečnostem a důkazům, které byly před ním provedeny a objasněny.

Máme dvě formy rozhodnutí soudu, a to meritorní rozhodnutí, kam patří odsuzující a zprošťující rozsudek, usnesení o zastavení trestního stíhání, usnesení o schválení narovnání aj., řízení tímto rozhodnutím končí a po právní moci představuje překážku věci rozhodnuté, druhou formou je rozhodnutí zatímní povahy, kam řadíme usnesení o přerušení trestního stíhání, usnesení o vrácení věci státnímu zástupci k došetření apod., kdy tímto rozhodnutím řízení nekončí, o věci není konečně rozhodnuto, jen prozatímně a tím není založena překážka věci rozhodnuté.

4.6.2.5.4.2.1 Rozsudek

Rozsudkem se dovršuje činnost soudu v hlavním líčení a je to nejčastější způsob meritorního rozhodnutí soudu v hlavním líčení.

Rozsudek řeší nejdůležitější otázku hlavního líčení, a to vinu a trest obžalovaného, popřípadě náhradu škody a ochranné opatření.

Známe dvě formy rozsudku, a to odsuzující, kterým se obžalovaný uznává vinným a zprošťující, kterým se obžalovaný obžaloby zprošťuje.

K odsuzujícímu rozsudku dochází ve chvíli, kdy bylo prokázáno, že obviněný trestný čin spáchal.

---

¹²⁰ CHMELÍK, J. a kolektiv. *Trestní řízení*. 1. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., 2014. ISBN 978-80-7380-488-6, str. 345-346, 348-350

K zprošťujícímu rozsudku může dojít, pokud bylo zjištěno, že se skutek nestal, nespáchal ho obviněný, skutek není trestným činem apod.

V rámci odsuzujícího i zprošťujícího rozsudku mohou být výroky o ochranném opatření, pokud jsou splněny podmínky pro jeho uložení a o náhradě škody (majetkové, nemajetkové újmy či vrácení bezdůvodného obohacení).

4.6.2.5.4.2.2 Usnesení o zastavení trestního stíhání

Má meritorní povahu z hlediska toho, že jím řízení končí, máme dva druhy, a to obligatorní (povinné) a fakultativní (nepovinné).

Mezi obligatorní řadíme milost, amnestii prezidenta republiky, smrt obviněného apod.

Mezi fakultativní patří například to, pokud trest, ke kterému by mělo dojít v rámci trestního stíhání, je zcela bez významu oproti trestu, který již obviněnému uložen byl nebo má být v rámci jiného trestného činu, trestního stíhání.

4.6.2.5.4.2.3 Usnesení o podmíněném zastavení trestního stíhání, schválení narovnání a odstoupení od trestního stíhání mladistvého

Povinnost soudu je neustále zkoumat, zda nejsou dány podmínky pro podmíněné zastavení trestního stíhání nebo schválení narovnání.

Rozhodnout rozsudkem lze až ve chvíli, kdy soud dojde k závěru, že tyto důvody nejsou dány.

Odstoupení od trestního stíhání mladistvého přichází v úvahu, jak už název napovídá, pouze u mladistvých.

4.6.2.5.4.2.4 Usnesení o předložení věci k rozhodnutí o příslušnosti

Pokud soud vzhledem k výsledkům dokazování dojde k závěru, že není příslušný k projednání věci, ale jde o věc spadající pod krajský soud, předloží věc k posouzení příslušnosti nadřízenému soudu, který je nadřízen jemu a podle něho příslušnému soudu, který má ve věci jednat.

Naopak pokud by krajský soud došel k závěru, že má věc projednat okresní soud, je povinen o věci rozhodnout sám.

4.6.2.5.4.2.5 Usnesení o postoupení věci

Soud se musí neustále zabývat také tím, zda skutek, který projednává, je trestným činem. Pokud by došel ke zjištění, že se jedná o přešupek, kárné provinění aj., musí věc postoupit.

Na rozdíl od usnesení o předložení věci k posouzení příslušnosti se zde jedná o rozhodnutí meritorní povahy, které po právní moci zakládá překážku věci rozhodnuté.

4.6.2.5.4.2.6 Usnesení o přerušení trestního stíhání

K usnesení o přerušení trestního stíhání dochází ze stejných důvodů jako v přípravném řízení (nelze obžalovaného postavit před soud vzhledem k těžké chorobě nebo vzhledem k tomu, že není schopen chápat smysl řízení a choroba nastala až po spáchání trestného činu aj.), dále pokud soud podává předběžnou otázku Soudnímu dvoru, pokud nelze obžalovanému doručit předvolání k hlavnímu líčení a v poslední řadě, pokud soud věc předloží Ústavnímu soudu (pokud zjistí, že zákon, který má být použit, je v rozporu s ústavním pořádkem).

Jedná se o mezitímní rozhodnutí, které po odpadnutí důvodu přerušení pokračuje v řízení.

4.6.2.5.4.2.7 Usnesení o vrácení věci k došetření

Známe dva důvody vrácení věci státnímu zástupci, a to pokud vzhledem k výsledkům hlavního líčení došlo k podstatné změně okolností případu, které je potřeba došetřit, anebo pokud o vrácení sám státní zástupce požádá vzhledem k tomu, že při hlavním líčení došlo ke zjištění, že obžalovaný spáchal ještě další trestný čin a je třeba společného projednání těchto činů.

Soud nemusí státnímu zástupci vyhovět, jen pokud by bylo zjištěno, že spáchání dalšího trestního činu nevyplývá z výsledků hlavního líčení.¹²¹

---

¹²¹ ŠÁMAL, P., MUSIL, J., KUČHTA, J. a kolektiv. *Trestní právo procesní*. 4. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-496-4, str. 605-610

4.6.2.6 Judikatura

4.6.2.6.1 Usnesení Nejvyššího soudu (spisová značka 8 Tdo 474/2009)

Usnesení se zabývá totožností skutku, která je při posuzování složitá, ale důležitá.

Totožnost skutku je zachována i v případě odlišného jednání obviněného při alespoň částečném splnění shodného následku, z toho nám vyplývá, že jediná dodržená podmínka při totožnosti skutku musí být alespoň částečný následek (nikoliv jednání i následek, jak uvádí učebnice).

Shodným následkem se rozumí konkrétní následek, nikoliv typ následku.

Například v rámci ochrany majetku, kdy předmětem skutku byly cizí peníze, tak nezáleží na tom, zda je pachatel získal přímo od vlastníka nebo od osoby, které byly svěřeny (například zaměstnanci).

Dále je totožnost skutku zachována, i pokud se zjistí, že se obviněný peněz nezmocnil po násilném útoku (loupež), nýbrž tuto osobu uvedl v omyl příslibem plnění, které následně neučinil, ale peníze za něj dostal (podvod).

Z toho nám vyplývá, že i přestože byl skutek v záznamu o zahájení trestního stíhání a obžalobě popsán jinak, nedošlo ke změně jeho totožnosti (následku).

Jelikož soud je vázán pouze skutkem, o kterém se rozhoduje a je uveden v obžalobě a byl zachován, nikoliv popisem skutku či právní kvalifikací, není proto povinností soudu převzít z obžaloby zcela popis skutku ani nemusí jít o naprostou shodu žalobního návrhu s výrokem rozsudku, a z toho důvodu lze během řízení přihlížet ke skutkovým změnám.

V tomto případě totožnost skutku byla zachována vzhledem k tomu, že byl zachován částečně následek, a to škoda na majetku, kdy smyslem bylo obohatit se, jakým způsobem a přímo vůči komu (zda vůči vlastníkovi peněz nebo svěřené osobě) už není pro zachování totožnosti skutku podstatné.

Závěrem skutek vychází z jednání a následku, to je jeho podstata, proto pokud bylo zachováno jednání nebo následek, alespoň částečně došlo k zachování totožnosti skutku jako takového.

4.6.2.6.2 Usnesení Nejvyššího soudu (spisová značka 8 Tdo 218/2013)

Usnesení se zabývá otázkou nároku poškozeného na náhradu majetkové škody.

Pokud by poškozený uplatnil včas a řádně nárok na náhradu majetkové škody a obviněnému byla poskytnuta možnost seznámit se s tímto nárokem, vyjádřit se k němu, a i přesto by soud prvního stupně neuložil obžalovanému povinnost takovouto škodu nahradit, může toto rozhodnutí následně učinit odvolací soud a tím ho změnit.

Ve chvíli, kdy se státní zástupce nebo poškozený odvolají v neprospěch obviněného z důvodu neučinění nároku na náhradu škody, může odvolací soud obviněnému uložit povinnost nahradit, a to vzhledem k tomu, že pro obviněného nepůjde o překvapivé rozhodnutí, protože byly splněny všechny podmínky nároku, půjde o zcela zákonné rozhodnutí odvolacího soudu.

Vzhledem k tomu, že i přes splnění podmínek soud prvního stupně toto rozhodnutí neučinil, ačkoliv měl, kdy tedy došlo k pochybení, tak svým jednáním odvolací soud pochybení soudu prvního stupně napravil.¹²²

5. Srovnání s vybranou zahraniční úpravou – Slovensko

V této kapitole si uvedeme základní rozdíly mezi naší a slovenskou úpravou z hlediska trestního práva procesního. Zaměříme se konkrétně na historii, přípravné řízení a hlavní líčení.

5.1 Historie

K 31. 12. 1992 nám končí Československá republika a úderem 1. 1. 1993 dochází k rozdělení na Českou a Slovenskou republiku, což se nám odrazilo i v trestním právu.

Na území Československa jako poslední předpis platil zákon č. 141/1961 neboli Trestný poriadok (Trestní řád).

---

¹²² FRYŠTÁK, M., POLIŠENSKÁ, P. a kolektiv. *Aktuální judikatura k trestnímu řízení*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2014. ISBN 978-90-210-7518-4, str. 339-341, 348-350

Po rozdělení je v České republice tento zákon účinný dodnes, samozřejmě vzhledem k velkému množství novel, kterými se vždy přizpůsobí době, ve které zrovna působí.

Na Slovensku tento trestný poriadok platil až do 31. 12. 2005, kdy od roku 1990 se připravovala rekonstrukce, která byla dovršena přijetím nového trestného poriadku (zákon č. 301/2005 Z. z.) s účinností od 1. 1. 2006.

Nový trestný poriadok je rozdělen do více částí (sedmi) než náš nynější trestní řád a obsahuje i více paragrafů, konkrétně 569.¹²³

5.2 Přípravné řízení

Již v úvodu si lze všimnout, že na Slovensku mají pouze dvě formy přípravného řízení (neboli vyšetřování), a to vyšetřování a zkrácené vyšetřování, naše republika má standardní, rozšířené a zkrácené přípravné řízení (kam nám nespadá fáze vyšetřování, pouze prověřování).

Dále obsahem trestného poriadku není fáze prověřování jako taková, vzhledem k tomu je i jiné označení fází zkrácené verze (konkrétně zkrácené vyšetřování a u nás zkrácené přípravné řízení).

Trestní stíhání se v slovenské úpravě zahajuje ihned bez meškání, pokud není důvod věc odložit (trestní stíhání je nepřijatelné, zanikla trestnost, neúčelné) nebo odevzdat příslušnému orgánu, nejpozději však do 30 dnů, pokud je oznámení třeba doplnit.¹²⁴

Rozdíl nalezneme i ve lhůtách, konkrétně v podobě zkráceného vyšetřování (u nás zkráceného přípravného řízení), kdy u nás musí skončit do dvou týdnů, ovšem na Slovensku do dvou měsíců.

5.3 Hlavní líčení

V naší úpravě nalezneme ustanovení o tom, že státní zástupce může vzít obžalobu zpět až do doby, než se soud odebere k závěrečné poradě, ovšem ve slovenské úpravě ji může vzít zpět jen do doby, než začne hlavní líčení.

---

¹²³ ŠIMOVČEK, I. a kolektiv. *Trestné právo procesné*. 2. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., 2016. ISBN 978-80-7380-617-0, str. 24, 32-33

¹²⁴ Zákon č. 301/2005 Z. z., trestný poriadok, § 196-210

Během fáze počátku hlavního líčení může obžalovaný na vyzvání prohlásit, že je nevinný, vinný ze spáchání skutku (nebo jen některého z nich, pokud jich je vícero) a v poslední řadě, že nepopírá spáchání skutku (nebo některého z nich, jsou uvedeny v obžalobě), před tímto prohlášením se může poradit s obhájcem a pokud by odmítl toto prohlášení provést, hledí se na něho jako by prohlásil, že je nevinný.

Ve chvíli, kdy by obžalovaný prohlásil, že je vinen, končí hlavní líčení jako takové a dále se pokračuje v dohodě o vině a trestu. Takovýto institut prohlášení náš trestní řád neobsahuje.

Dokazování začíná stejně jako u nás výsledkem obviněného, ovšem u nás výslech provádí nejprve předseda senátu, ale na Slovensku výslech provádí jako první prokurátor, vlastně to, co u nás činí předseda senátu během výslechu obviněného, zde dělá prokurátor.

Předseda senátu do výslechu vstupuje pouze tehdy, pokud není vedený v souladu se zákonem nebo pokud by chtěl položit obžalovanému doplňující otázku.¹²⁵

5.4 Ostatní srovnání

Odlišnosti najdeme také v orgánech činných v trestním řízení, kdy ve slovenské úpravě je to pouze státní zástupce a policista, nikoliv i soud jako je to u nás.

Slovenský trestný poriadok obsahuje označení přímo soudce přípravného řízení (soudce pro přípravné řízení), který rozhoduje o zásazích do základních práv a svobod osob během přípravného řízení, stížnostech proti prokurátorovi apod.¹²⁶

---

¹²⁵ KORGÓ, D., MARKOVÁ, V. a kolektiv. *Trestné právo procesné*. 2. vydání. Plzeň: Vydavateľství a nakladateľství Aleš Čeněk, s. r. o., 2017. ISBN 978-80-7380-650-7, str. 331, 363-370

¹²⁶ Zákon č. 301/2005 Z. z., trestný poriadok, § 10

Závěr a návrhy de lege ferenda

V mé diplomové práci jsem se snažila uvést co nejdůležitější jednotlivé body trestního řízení. Každá z kapitol by se dala ještě podrobněji rozebrat, ale to by se jednalo o opravdu velmi obsáhlé dílo, proto jsem se vždy zaměřila na to nejdůležitější, a to se snažila čtenářům rozebrat a ukázat.

Největší pozornost je věnována přípravnému řízení a hlavnímu líčení, protože se dle mého názoru jedná o nejdůležitější stadia trestního řízení a beru je jako těžiště pro celé trestní řízení, vzhledem k tomu jsem tam poté směřovala i zahraniční úpravu, konkrétně Slovenské republiky.

Dle mého názoru by mělo dojít k rekodifikaci trestního práva procesního (trestního řádu), protože přeci jen pochází z roku 1961 a i přes mnoho novel nepůsobí jako dostačující pro dnešní podobu demokratického státu, a to i vzhledem k mezinárodnímu právu a právu Evropské unie, které neustále narůstá na svém obsahu.

Hlavní problém vidím ve zdlouhavém řízení vzhledem lhůtám, které jsou buď stanoveny příliš dlouze, nebo nejsou stanoveny vůbec. Z toho důvodu se řízení protahují i do několikaletých sporů, což si myslím, že nevede k efektivitě trestního práva. Dle mého názoru by se mělo jednat o rychlejší a důvěryhodnější proces.

Dále určitě souhlasím s myšlenkou soudců čistě jen pro přípravné řízení a také s rozšířením jejich pravomocí v rámci této fáze, přičemž jsem tuto úvahu zmínila i v rámci své práce.

Co se týče slovenské úpravy, přikláním se k verzi bez fáze prověřování jako takové, protože si myslím, že je vzhledem k extrémně dlouhým lhůtám zbytečná, naopak se mi líbí okamžité zahájení trestního řízení (maximálně do 30 dnů), kdy se během vyšetřování prokáže a zjistí, zda má být následně podána obžaloba, či zda má být věc vyřízena jinak.

Mnoho názorů jsem také vyjádřila během jednotlivých kapitol.

Resumé

The diploma thesis is focused on the issue of the stages of criminal proceedings with regard to the preliminary proceedings and the main trial.

Criminal proceedings had to undergo major changes before it came into its present form, even with regard to the Criminal Procedure Code, dating from 1961.

Each chapter deals with a particular topic in order to best understand the content of the whole work, topic.

The work is divided into five chapters, while compiling them I tried to focus on their logical system, so that the individual chapters follow each other while providing the readers with the best possible information.

The first chapter focuses on history. I mentioned the most important novels in it that, by their content, intervened in criminal proceedings and made radical changes in the particular period in which the Code of Criminal Procedure worked.

The second chapter deals with the concept and individual principles. In this chapter, in the first half, the purpose of understanding how criminal proceedings serve as such, the definition of the term, purpose, subject of criminal proceedings, and in the second half to identify the most important principles without which criminal proceedings, the law could not work and from which the individual institutions are based, were their specific activities.

The third chapter introduces us to the various parts of the criminal proceedings, that is to say, to the stages of the criminal proceedings, even though they may not all be realized. This chapter describes in detail the various stages of the whole procedure, from the outset, the pre-trial proceedings, to the very end, the enforcement proceedings, which are also the parts of this chapter.

The fourth chapter follows the previous one and it is the core of the thesis. The chapter deals in more detail with the preliminary proceedings and the main

trial. Both these stages are among the most important and their relationship, the characteristic attitude is particularly relevant to criminal proceedings as such.

The fifth chapter, the last, one for the sake of interest, compares the foreign regulations, namely the Slovak legislation. In this final chapter I defined the most important differences between the Czech Criminal Proceedings and the Slovak Criminal Proceedings. I briefly mentioned the points of the preparatory proceedings and the main trial, in which both modifications differed despite the fact that due to the historical union of the Czech and Slovak Republics they were based on the same adjustment, when the Czech Republic, unlike Slovakia, has a completely new legal regulation of the Criminal Procedure Code (Criminal Procedure Code).

Seznam použitých pramenů

Knižní díla

1. ŘŮŽIČKA Miroslav. *Přípravné řízení a stádium projednání trestní věci v řízení před soudem*. 1. vydání, Praha: LexisNexis CZ s. r. o., rok 2005. 158 stran. ISBN 80-86199-93-2.
2. SCHELLE Karel a kolektiv. *Vývoj trestního řízení*. 1. vydání, Ostrava: KEY Publishing s. r. o., rok 2012. 100 stran. ISBN 978-80-7418-139-9.
3. CHMELÍK, J. a kolektiv. *Trestní řízení*. 1. vydání, Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., 2014. 509 stran. ISBN 978-80-7380-488-6.
4. JELÍNEK, J. a kolektiv. *Trestní právo procesní*. 5. vydání, Praha: Linde Praha, a. s., 2007. 749 stran. ISBN 978-80-7201-630-3.
5. NOVOTNÝ, F. a kolektiv. *Trestní právo procesní*. 2. vydání, Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., 2017. 458 stran. ISBN 978-80-7380-677-4.
6. DRAŠTÍK, A., FENYK, J. a kolektiv. *Trestní řád, komentář. II. díl*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2017. 1117 stran. ISBN 978-80-7552-600-7.
7. ŠÁMAL, P., MUSIL, J., KUČHTA, J. a kolektiv. *Trestní právo procesní*. 4. vydání, Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2013. 1009 stran. ISBN 978-80-7400-496-4.
8. KALVADOVÁ, V., FRYŠTÁK, M., PROVAZNÍK, J. *Trestní právo /stále/ v pohybu*. 1. vydání, Brno: Masarykova univerzita, 2018. 561 stran. ISBN 978-80-210-8921-1.
9. FRYŠTÁK, M., POLIŠENSKÁ, P. a kolektiv. *Aktuální judikatura k trestnímu řízení*. 1. vydání, Brno: Masarykova univerzita, 2014. 517 stran. ISBN 978-90-210-7518-4.
10. ŠIMOVCĚK, I. a kolektiv. *Trestné právo procesné*. 2. vydání, Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., 2016. 407 stran. ISBN 978-80-7380-617-0.
11. KORGO, D., MARKOVÁ, V. a kolektiv. *Trestné právo procesné*. 2. vydání, Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., 2017. 518 stran. ISBN 978-80-7380-650-7.

Časopisecká díla

1. SOKOL, Tomáš. *Etika v trestním řízení – advokát*. Státní zastupitelství, 2018, roč. 16, č. 5, str. 11-15. ISSN 1214-3758.
2. BRADÁČOVÁ, Lenka. *Etika v trestním řízení – státní zástupce*. Státní zastupitelství, 2018, roč. 16, č. 5, ISSN 1214-3758.
3. FENYK, Jaroslav. *Etika v trestním řízení, respektive v soudní síni – soudce*. Státní zastupitelství, 2018, roč. 16, č. 5, ISSN 1214-3758.
4. POCHYLOVÁ, Veronika. Přípravné řízení de lege ferenda – soudce práv a svobod. *Trestněprávní revue*, 2017, roč. 16, č. 11-12, ISSN 1213-5313.

Právní předpisy

1. Zákon č. 141/1961 Sb., *o trestním řízení soudním (trestní řád)*.
2. Zákon č. 40/2009 Sb., *(trestní zákoník)*.
3. Zákon č. 301/2005 Z. z., *(trestný poriadok)*.

Elektronické zdroje

1. *Zákony pro lidi*. [online]. 2001. [cit. 2. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-265>
2. *Zásady trestního řízení*. [online]. [cit. 2. 3. 2019]. Dostupné z: https://www.vsehrd.cz/clanek/zasady-trestniho-rizeni_0aafc9bb-797a-4cfc-8d55-8627df83dc66
3. *Průběh řízení v trestních a netrestních věcech*. [online]. [cit. 2. 3. 2019]. Dostupné z: <http://www.nsz.cz/index.php/cs/prubeh-rizeni-v-trestnich-a-netrestnich-vecech/53>
4. *Průběh trestního práva procesního v trestním řízení*. [online]. [cit. 2. 3. 2019]. Dostupné z: https://www.vsehrd.cz/clanek/prubeh-trestniho-prava-procesniho-v-trestnim-rizeni_3cc298ce-27f9-45a2-9fa2-52df0ecb4b34